

31 забравени любовни романи

Ани ВиВанти
**АЗ СЪМ
ВИНОВНА**

8

Чертес

АНИ ВИВАНТИ АЗ СЪМ ВИНОВНА

Превод: Мария Въжарова

chitanka.info

В ръцете ви е осмата книга от поредицата „31 забравени любовни романа“. „Аз съм виновна“ на Ани Виванти е увлекателно четиво за романтичната любов между младата ирландка Астрид О’Рейли и египетския благородник Саад Насър. Различията в произхода, религиозната нетърпимост, предразсъдъците в западното общество обричат тази огнена любов. Но след драматични обрати угасналата страст може би ще избухне отново...

Обаятелните герои, вечната река Нил, пустинята, екзотиката — очаква ви истински духовен празник.

ПЪРВА ЧАСТ

Северен вятър, сиво-синьо небе, море с цвета на кукуряк.

„Хелуан“ с нос, обърнат на юг, беше излязъл по обед от пристанището на Триест. Сега с елегантна бързина се люшкаше по блестящите вълни на Адриатика.

Сладък и тръпнещ тенор прозвуча от музикалния салон на първа класа.

— Какъв хубав тембър на гласа! — промълви Астрид О’Рейли, обтегната върху шезлонга на борда, и надигна русата си глава, за да чува по-добре.

— Странен глас — забеляза братовчедка й Елзи Тейлър.

Седналият до тях капитан от Кралската гвардия Норман Грей нетърпеливо поклати глава.

— Мразя музиката. Дяволско творение, измислено, за да дразни нервите дори и на най-уравновесените хора. Гибелно забавление без никаква полза.

Двете момичета се разсмяха.

— Колко сте по „английски“ прозаичен и позитивен! — забеляза Астрид, която не беше англичанка. — Изкуството като изкуство нищо ли не ви казва?

— Не толкова изкуството само по себе си не ми харесва — отговори офицерът любезно. — Ала не мога да търпя артистите. Картините например не ме отвращават, но не харесвам художниците. И може би музиката би ме огорчавала по-малко, ако не съществуваха музикантите. Впрочем — прибави той, като прокара ръка по откритото си чело и по къдравите си коси, — свършено е вече с артистичните идеи в моя живот; тежката мисия, която ни е поверена в Египет, не позволява излишни радости.

— Чакайте! Чакайте! — смъмри го Елзи, по-възрастната от двете момичета, като развя късите си червени къдри. — Внимавайте, понеже съм добре осведомена. Зная, че в Кайро, в хотел „Чипхърд“, извънредно много танцуват всяка вечер, и то точно нашите английски офицери...

— Танцът е друго нещо — прекъсна я Норман Грей. — Той е реакция на нашите обтегнати нерви. Ако знаехте какво значи да владеете седемстотин хиляди туземци... Мога ли да зная кой е този ваш осведомен източник?

— Поручик Джон Ланц.

— Джон Ланц? Познавам го много добре! А! Значи — възкликна капитанът — вие сте хубавата годеница, чието пристигане той очаква с такова трепетно нетърпение. Пожелавам ви щастие... и на него.

Елзи благодари с усмивка.

— Зная, че бракът е предстоящ. — Капитанът рязко обърна глава към другото момиче, русата Астрид, която седеше от лявата му страна. — Мис О'Рейли, да не отивате и вие в Египет, за да се омъжите?

— Да пази господ! — възкликна тя, като се засмя. — Съпровождам Елзи и леля си.

— Толкова по-добре! — каза Норман Грей с въздишка, като устреми светлите си очи към нейните още по-светли.

А по-възрастната добави с нежна усмивка:

— Нашата Астрид току-що излезе от колежа и е жадна за свобода.

За миг тримата замълчаха.

От салона зад тях песента долиташе по-тръпнеща и по-вълнуваща.

— Какъв вълшебен глас! — прошепна Астрид. И обърната към капитана: — Бихте ли отишли да видите кой е?

— На вашите заповеди — каза офицерът.

Като протегна дългите си крайници, той стана и по мостчето се отправи към вратата на салона.

— Великолепен екземпляр от нашата саксонска раса! — забеляза Елзи, като с възхитен поглед следеше атлетическата фигура.

— Да — одобри Астрид без възхищение. — Истински тип на великолепно и жестоко „русо животно“, което в отдавна минали времена, още диво и хищно, е бродило из влажните гори на Англия, докато моята Ирландия е издигала вече високо в света факела на цивилизацията.

— Необуздана революционерка! — засмя се братовчедка ѝ. — Уверявам те, че ако не бях годеница на Джон Ланц, бих се влюбила в

този горд англосаксонец с характер от гранит и с очи като синчец.

— Аз не! — каза Астрид О'Рейли, като гордо вдигна русата си глава.

В това време капитан Грей надникна през вратата към салона.

На рояла, гърбом към него, седеше младеж. Виждаше се само правият и гъвкав гръб и лъскавата черна глава, наведена над клавишите. Норман Грей се оттегли и се върна при двете момичета.

— Той е арабин — каза с презрителен тон, какъвто винаги имат англичаните, когато говорят за тъмната раса. — Мисля, че е онзи суетен индивид, който преди малко се разхождаше пред нас.

— А! Онзи чернокож младеж? Мислех, че е сицилианец — възкликна Елзи. — Забелязала ли си, Астрид, Аполон Белведерски с профил, изработен от великолепна слонова кост?

Братовчедката не отговори. Тя слушаше песента. Капитанът сви вежди.

— Чуйте го какво си позволява да пее... „която обожавам и която е руса като житните класове...“ Какво нахалство! — И прибави сърдито: — Имам желание да отида и да го дръпна за носа този негр.

Астрид се обърна рязко.

— Не е негр! — И нежното ѝ лице се изчерви малко. — Защо да не пее това? Сигурно има и египтянки с руси коси.

— Наистина — каза братовчедката, — спомням си, че Джон ми е говорил за това.

— Сигурно боядисани или със смесена кръв — отвърна Норман Грей със съмнение. — Колкото до мене, ще ви призная, че имам болезнено отвращение към тъмната раса. Може да е атавистичен инстинкт, предаден ми от поколенията на прадедите ми флавини. А колкото до жената, ако не е руса... или почти — прибърза да прибави от любезност към червенокосата Елзи Тейлър, — за мене не е жена. Тя е грешка на природата.

— Прекалявате! — засмя се Елзи.

— Не, уверявам ви, че страдам от това, че живея в Египет. Винаги по улиците на Кайро да гледам тези тъмни, жълтеникави лица, тези черни очи под черни клепачи. За мене това е изтънчено изтезание на естетиката. Винаги с болка ми идва на устните старата песен: „О, руса между русите... о, прекрасна руса!...“.

И се обърна, за да гледа Астрид О'Рейли.

Нямаше я.

— Но къде? Къде е изчезнала?

Елзи Тейлър се смееше.

— Отиде си преди една минута. Моята братовчедка има неспокойна душа.

После, като видя на лицето му израза, който ѝ напомни за „русо животно“, стана.

— Сигурно ще се поразходи. Да отидем да я потърсим?

Капитанът скочи на крака. И заедно се изкачиха по стръмната стълбичка към горното мостче.

Но Астрид не беше на разходка.

В салона мургавият музикант беше престанал да пее. Като повдигна очи към огледалото над рояла, той забеляза в светлата рамка на вратата една пролетна лъчезарна фигура: прилепнала към тялото рокля, бял ешарп, къси руси коси. Музикантът се обърна върху подвижното столче, изправи се на крака, като постави ръката си на челото, после на сърцето — движението на ориенталския поздрав.

Младото момиче отговори с леко кимване на глава.

— Каква е тази песен? — попита на френски.

— *Песента на щастливца* — отговори младият арабин и неговото малко мрачно лице се озари от лъчиста усмивка. Изглеждаше изненадан и поласкан, понеже една бяла жена разговаря с него.

— Харесва ми — каза момичето, застанало на вратата като пеперуда, готова да полети. — Попейте още!

Младежът се поклони, седна и започна акомпанимент в ритмични вълни от терци.

„Какъв сладък глас! — помисли момичето. — Колко нежен, тръпнеш, тайнствен!“

— Благодаря — промълви Астрид и се обърна да си отива.

Но той беше станал и като наведе пред нея високата си фигура, представи се:

— Наричам се Саад Насър. От Ел Абид съм. Баща ми беше Ду ел Зет паша.

В ума на Астрид изпъкна един стих от Хайне: „Наричам се Мехмед, аз съм от Йемен...“.

И като гледаше тези тъмни очи, кадифени и пламенни очи, които се устремяваха към нейните, започна да се пита: „Кой знае дали не е

от тази раса, която умира, когато обича?“.

Той се усмихна и на тъмното лице зъбите му блеснаха в снежната си белота.

— Можете да ми говорите без повод — каза. — Макар и да съм син на пустинята, винаги съм това, което вие в Англия наричате джентълмен.

Усмихна се и момичето.

— Не се съмнявам — промълви тя.

Той я гледаше смело, но не нахално. Очите му под дългите прекрасни черни ресници с почтително учудване се разхождаха от нежния меден цвят на косите към небесните ѝ очи, от моминските устни към деликатната линия на шията и на нежните рамене...

Един глас отвън викаше:

— Астрид!... Астрид!... Къде си?

Тогава тя бързо кимна на младежа.

— Сбогом!

И излезе.

Намери върху мостчето братовчедка си и капитан Грей, двамата малко сърдити.

— Но, Астрид, вече един час те търсим!

— Госпожице, защо избягахте така?... Може ли да знаем къде скитахте?

Астрид направи широко движение във въздуха с ръка.

— Кой знае!... — каза тя с тайнствена усмивка. — Бях далече!

Капитан Грей, отново запитан, се отдели от тях, за да прегледа разписанието на пътуването, а младите момичета, като слязоха към задната част на парахода, се върнаха на обичайното си място.

Там намериха майката на Елзи, лейди Мери Тейлър, изтегнала се на стола и завита с много дрехи и шалове. Лейди Тейлър, която не обичаше пътуванията, започна обикновените си оплаквания.

— Но погледни, лельо Мери — прекъсна я Астрид, — погледни колко хубаво е морето! И цялото е гладко и лъскаво като паваж от лазурит.

— Комендантът каза — мъдруваше лейди Тейлър, — че барометърът спада и че тази нощ...

— Не мисли за това, мамо! — извика Елзи, като я целуна. — Мисли за друго. Мисли... че след петнадесет дни ще бъда съпруга!

Майка ѝ я притисна до себе си с въздишка. После и трите замълчаха, като следяха с лазурните си очи веселия бяг на вълните. След малко русата Астрид каза:

— Спомняш ли си, Елзи, стиховете, които ни преподаваше старият германски професор в Лондон? И него... този беден старец, който живееше в мрачното предградие Илин?

— Да, преподаваше само поезия. Беше се малко вдетинил — каза Елзи.

— Е, добре, едно от тези стихотворения, откакто пътуваме, постоянно се върти из ума ми. Как беше на немски?... Не зная вече. Но така започваше: „Ако Бог иска...“ и искаше да каже: „Бог изпраща тези, които му са мили, да се скитат из широкия свят...“. Колко е

вярно! Помисли, та помисли за хората, които, макар че могат да пътуват, трябва да останат твърди на поста си!... Помисли за нещастните, които не презират могъщия зов на неизвестното, примамващата покана на далечината...

За да прекъсне лиричните полети на Астрид, капитан Грей пристигна със сведенията, че през последните двадесет и четири часа са изминали четиристотин и двадесет възела. И веднага се започна обичайният разговор с лейди Тейлър за англичаните, които пътуват: говориха за климата в Лондон, като го съпоставиха с климата на Ривиерата и на Египет.

— Казаха ми, че там долу никога не вали — забеляза лейди Тейлър с почти плачлив тон.

— Вярно — потвърди Грей, — няма забележителни атмосферни промени.

— Но тогава — възкликна с наивно учудване благородницата — с какво започват разговора, когато се запознават?

Астрид поде със звънлив смях:

— Но, мила лелю, защо, защо винаги да се говори за времето, когато животът е толкова къс, а толкова много други неща има за казване?

Лелята тръсна глава намръщена:

— А с чуждите, за какво тогава ще говориш с тях?

— Но... не зная... за това, което е на сърцето... за това, което се мисли и се очаква.

— Странно — каза госпожата, като се обърна пак към капитан Грей. — Въпреки напълно английското възпитание, което наредих да се даде на племенницата ми, в душата си тя е останала съвършена чужденка; и винаги е готова да съобщи ексцентрични идеи, екстравагантни теории.

В този момент пред тях мина високата фигура на младия египтянин. Вървеше бавно, с поглед, равнодушно отправен към кръгозора. Безукорно облечен по европейски, само финият тен на слонова кост на кожата му и дълбоката сянка на очите му издаваха, че е ориенталец.

Грей го гледаше със студено неодобрение.

— Пътуват само за да се облекат в Париж или на Бонд Стрийт — забеляза иронично, като следеше с очи гъвкавата фигура, която се

отдалечаваше. — Душата им остава каквато си е; само че шивачът я префасонира по европейски.

— Същото казва и Киплинг — каза сладко лейди Тейлър. — Никога Изтокът не ще се слее със Запада.

— Това не пречи — каза дъщеря ѝ — този момък да бъде прекрасен младеж. Необходимо ли е да бъде от латинската раса?

Грей сви вежди.

— Чиновникът ми каза, че на борда има един национален бунтовник, един опасен индивид; един от тези екзалтирани типове, които в името на Аллах и на Египет подпалват главите на студентите, подкупват невежите, а на нас, другите, докарват всякакъв вид нещастия. Би трябвало да ги изселят всички в Судан. В нашите концентрационни лагери скоро ще оздравеят.

Извади от джоба си табакера с цигари и предложи на дамите. Само Елзи прие.

— Навярно е той — поде капитан Грей. — Ще трябва да попитам за името му.

— Нарича се Саад Насър.

Мълчаливо учудване придружи това твърдение. Всички се обърнаха към Астрид с изненадан поглед.

— Как научи? — попита лейди Тейлър.

— Той ми каза.

Ново мълчание на изненада. После Норман Грей попита с променен глас:

— Говорили сте с този мъж?

— Да.

— Нима е възможно?! — провикна се лейди Тейлър с гърлен глас, като при тежки случаи. — Астрид! Извънредно ме изненадваш.

— А защо не биваше да говоря с него? Отличен благородник е.

— „Благородник“! — каза като ехо Грей, като изопна устни в глупава, груба права линия. — Също и това... ли ви каза той?

— Точно така.

Няколко мига никой не продума. После Грей захвърли едва запалената цигара.

— Много сте млада, госпожице Астрид — каза с ледена строгост. — И трябва да научите различни работи. Преди всичко знайте, че един истински благородник никога не казва, че е такъв. И

после, добре запомнете, че не е позволено на една европейска жена да се държи като равна с недостойни личности. В Египет една англичанка, която би посетила ориенталците, веднага ще загуби социалния си ранг.

— Но аз не съм англичанка! — пак започна гордо Астрид. — Наистина не съм англичанка. Майка ми беше скандинавка, а баща ми ирландец... ирландски въстаник! — прибави, като хвърли на британския офицер поглед, в който се появи предизвикателно пламъче.

— Зная — каза той със сериозен тон. Всъщност добре му беше известен трагичният край на Майкъл О'Рейли, един от онези екзалтирани последователи на Син Файнър, който доброволно се беше оставил да умре от гладна смърт в Йоркския затвор, като смяташе, че по този начин съдейства на каузата за ирландската независимост.

Последва кратко мълчание.

Египтянинът пак мина бавно, достойно, гордо. Този път той отправи спокоен и внимателен поглед към трите жени и офицера: тъмните очи, дълбоко потънали, представляваха сенчеста лента върху леко зеленикавия тен на лицето.

Грей, обзет от гняв, се върна към предишната тема и без да сниши гласа си, продължи:

— Изобщо коя да е бяла жена излага репутацията си, ако общува с хора от по-долна раса. За нещастие белите жени нарушиха расовата и обществената преграда, която разделяше Изтока от Запада. Ако прекарате по-дълго в Египет, ще се откажете от арабите. Ще разберете колко са фалшиви, измамни, лъжливи...

Светлите очи на младата ирландка блеснаха. Помисли си: „Фалшът, лъжливостта са характеристика на потиснатите. Само свободните и силните могат да се осмелят да бъдат искрени“.

Помисли го, но не го каза; дългите ресници засенчваха невинните очи, като прикриваха интимната мисъл. Строгият глас на Грей поде:

— Направили сте грешка, която не трябва да повтаряте.

Астрид се почувствува възбудена; не можеше да се узнае дали беше от унижение за извършената грешка, или поради бунта срещу този, който си позволяваше да я надзирава.

Скочи на крака и улови братовчедка си.

— Ела, Елзи! — извика. — Да отидем да се поразходим.

И я повлече към предната част на парахода.

— Кажи ми, кажи ми — започна Елзи весело и доверително — какво ти каза този очарователен „ефенди“? Интересно ли беше? Видя ли добре очите му? Небе! Колко е хубав! Изглежда тъмен като Ангела на смъртта.

Привечер, както комендантът беше предвидил, вятърът се обърна и морето се развълнува и стана бурно.

Почти всички пътнички — също и лейди Тейлър и Елзи — бързо слязоха в кабините си, докато мъжете се отправиха към пушалнята, за да се наслаждават на „найт кап“ от уиски при игра на покер.

Астрид не се оттегли; тласната от безпокойство, тя тръгна през празните зали, после, загърната в непромокаема дреха, излезе срещу напора на вятъра.

Едва достигнала до мостчето, вятърът я сграбчи грубо, заудря лицето ѝ, смъкна от главата ѝ белия ешарп, който отлетя в нощта.

Като се олюля, тя понечи да се прибере вътре; но един силен удар от морето, който в този момент тласна парахода отстрани, я блъсна в стената на галерията, а след това един по-силен тласък на бурята я събори почти на пода.

Ненадейно се усети сграбчена за раменете от силна ръка, която я подкрепи и почти носейки я по дължината на палубата на силно наклонения параход, я отведе. Разбира се, беше Грей... и тя доверчиво се остави на тази помощ. Близко до верандата неочаквано затишие на вятъра ѝ възвърна дишането, и стискането, което я подкрепяше, отслабна. Астрид се отпусна върху едно кресло.

— Благодаря! — промълви тя, все още малко задъхана. Сетне вдигна лицето си, съвсем измокрено от морската вода, за да погледне другаря си.

Не беше капитан Грей. Въпреки полумрака, Астрид позна във високата фигура, застанала неподвижно пред нея, певеца на „Песента на щастливеца“. Тя не различаваше очертанията му, но едно светлинно отражение от верандата освети с пламъка си лицето му, като откриваше бледността на челото и характерната лента на сянката около очите.

И той различаваше в нея само белия овал на лицето ѝ и слабия светъл отблясък на косите. Поклони ѝ се:

— Позволявате ли, госпожице?... Госпожица Астрид, нали?... Струва ми се, че чух майка ви да ви нарича така.

Говореше френски със сладко чуждестранно ударение. Момичето кимна с глава.

— Ах, не, не майка ми — каза. И мисълта ѝ се понесе към далечен северен гроб, където от осемнадесет години спеше под голям мраморен кръст нейната майка, умряла, когато ѝ е давала живот.

— Коя е госпожата, с която пътувате?

— Не е майка ми — обясни Астрид, — тя е леля ми. — И след няколко мига, тъй като той мълчеше, добави: — И тази млада девойка, която е винаги с мене, ми е братовчедка... онова хубаво момиче, стройно, с червени коси...

— Не съм я виждал — каза египтянинът.

При това твърдение, което деликатно я поласка, Астрид си спомни презрителната оценка на капитан Грей: „Арабите са фалшиви, предатели, измамници. Ако ги познавахте, както аз ги познавам, щяхте да се отвратите от тях...“.

Импулсивно се опита да стане, като подпря едната си ръка върху облегалото на стола.

— Останете, моля ви — каза младежът. И постави ръката си върху нейната, за да я задържи.

Астрид потръпна. Това здраво и леко докосване до пулса ѝ сякаш я задържаше с мекота и послушание. Той се наведе и я попита:

— Вие сте англичанка?

— Не.

— Каква сте по народност?

— Майка ми беше от Норвегия, баща ми от Дъблин.

— И за пръв път ли отивате в Египет?

— Да.

Тогава в неговия глас потрепери буйна нотка:

— За пръв път значи ще видите моята родина?

И веднага, с малко задъхана въздишка, сякаш имаше много неща да каже, а се страхуваше, че всеки момент тя можеше да си отиде:

— Ще посетите ли Кайро?

— Да.

— Ще останете ли много време?

— Може би.

— Тогава ще опознаете моя народ... моя така скромен и така нещастен народ! — Сетне, сякаш тази мисъл го беше отнесла там, в родината му, от устните му се изплъзна, без да иска, несъзнателно може би, сладкото „ти“ на ориенталски език:

— И така, значи ти отиваш да живееш в моята страна?

Това интимно и неочаквано обръщение предизвика у момичето странно чувство на вълнение. Тя сведе поглед към ръката, която още държеше нейната: тази тъмна и мека ръка, която чрез контраста правеше да изпъква млечната, почти лъчезарна белота на нейната ръка. Нервите ѝ леко потръпнаха.

Той повтори, като натъртваше думите:

— Ти... ще живееш... в моята страна!

В сърцето на европейското момиче тези думи придобиха значение на предсказание.

— Може би сте прав! — възкликна радостно тя. — Може би във вашата страна... ще живея!

И тъй като той се наведе да я разгледа, като усилено и пламенно търсеше очите ѝ, тя попита:

— Какво мислите? Защо ме гледате така?

— Мисля — отговори той, — че имате коси с цвета на луната.

Тя се усмихна:

— Аз мисля, че вие имате очи с цвета на бездна.

Замълчаха.

Плясъкът на вълните и бученето на вятъра акомпанираше — фантастичен оркестър с гръмотевични акорди — на тяхното мълчание.

На другия ден утрото се роди лъчезарно.

Астрид, станала в ранен час, се качи на мостчето и веднага насреща ѝ дойде Норман Грей, решителен и весел, с шапка на глава. При силно слънце неговата северна красота излъчваше здрава и свежа сила, присъща на англосаксонците при излизането им от студена баня.

— Приличате ми на викинг от моите заснежени приказни царства — каза му Астрид с утринна веселост. — Струва ми се, че ви виждам да достигате фиордите като Фритьоф, чистия и дързък герой, изправен върху шейна, теглена от елени.

Обтегнатите от официалността черти се разтегнаха в усмивка.

— Та значи ще бъдем приятели? Не ми ли се сърдите?

Астрид кимна с глава. Лесно прощаваше и имаше веселото настроение на жена, която замисля заговор.

— Наистина, не ме ли ненавиждате вече?

Астрид отново кимна с глава; панделката на небесносинята барета увисна на челото ѝ. Норман Грей я намери очарователна.

— Колкото до вас — забеляза той, — сигурно е, че вашата блестяща Норвегия ви е подарила тези така светли очи, тези така руси коси и тази така прозрачна душа.

— Кой може да каже за една жена — нападна го тя със смях, — че има „прозрачна душа“?

— Хайде — подигра се Грей, — една осемнадесетгодишна душа! Тези черни абисинци идват вече.

Момичето спусна върху светлите си зеници веселия воал на русите си мигли.

Грей я улови доверително за ръка.

— Да отидем да играем вист, искате ли? Гръцкият консул и лекарят на парахода ме чакат в галерията.

— Но аз не зная да играя...

— Тогава ще стоите и ще гледате — каза Грей, като се усмихваше. — Такава скромна задача достатъчно подхожда за жената.

Намериха приятелите и Астрид скоро научи елегантната игра. Сгрята от слънцето, тя хвърли жакетчето и баретката си и се откри фигурата ѝ — деликатна в раменете и в бедрата, с къса небесносиня дреха. Подвижна и ефирна, летяща насам-нататък, като хвърляше разноцветните кръгове, тя приличаше на млада нимфа, изскочила от приказката на Корот.

Египтянинът се приближи, за да гледа. Грей тръсна с явна нелюбезност главата си; тогава другият премина сериозно, без кимване за поздрав. Но за един миг очите на Астрид срещнаха тези тъмни очи със силен привличащ блясък. Беше нещо като среща на светли зеници с много черни мигли, които изглеждаха потопени в море от сенки; и отправеният към момичето, макар и кратък, поглед събуди пак у нея един лек трепет.

Той отмина бавно нататък.

Много жени, изтегнати на палубата, следяха с поглед благородството на походката му, хармонията на стройната му фигура, класическата чистота на мраморния му профил. Но той сякаш не се интересуваше от тези погледи. Не се занимаваше с никого и беше винаги сам.

Той познаваше само коменданта и като го срещна, онзи започна да му говори с уважение.

На борда се появи един стар арабин, облечен в памучна дреха, притеснен, и му донесе някаква карта или книга, като застана пред него с уважение и обич. Беше прислужник, може би, или секретар, който, като се поклони, без да проговори, си отиде с леките стъпки на привидение.

* * *

Лъчезарният ден разпръсна над света своите лазурни лъчи... потрепна... запламтя, сетне пламтящ слезе към залеза и се превърна в синкав здрач.

Тогава се появи грамадното бледо цвете — пълнолунието.

* * *

— Лека нощ!

Астрид беше слязла с леля си и братовчедка си и ги поздрави от вратата на своята кабина.

Сетне, като остана сама, седна на края на кушетката. Видя през прозорчето целия този воал с перли, който звездите разгръщаха върху тъмните води на морето.

Колко кратко беше пътуването!... Как летяха часовете!... Защо, защо да не се върне на борда и да не се наслаждава на блестящото величие? Ще се разходи само към кътчето на верандата, където миналата вечер беше говорила с младия ориенталец. След няколко дни няма да го види вече. Никога вече. Неговата родина, неговият народ ще го сграбчат бързо, ще го погълнат. Ще се върне в арабската си къща, към арабските си обичаи... кой знае, може би имаше и харем...

Нямат ли всички араби харем?... Да, имаше право Грей, когато казваше, че те бяха от друга, по-долна раса...

Харемът на Саад Насър! Кой знае какво е това място на страстни очарования?... Кой знае, може би тези жени очакват завръщането на обожавания господар, за негова радост и удоволствие?

Астрид нетърпеливо стана.

... Да! В кътчето на верандата египтянинът я очакваше...

Не изглеждаше изненадан, че я вижда.

Времето минаваше бързо. Орелът „Хелуан“ летеше по блестящата вода край остров Крит; летеше на юг, като носеше върху своите люлеещи се гърди товара от тръпнещи човешки сърца.

Астрид О'Рейли живееше двоен живот, пълен с вълнения и смущения.

През ясните утрини, през блестящите дни леко тичаше на слънце с Елзи; получаваше искрената и лоялна любезност на Норман Грей; отдаваше се на трескавите обичайни разговори, които се развиваха по английски маниер: маниер, който изключва интимни изблици, отстранява всякакъв изблик на чувства и изобщо преминава в развиване на абстрактни аргументи. Така говореха за голф и тенис, за коне и надбягвания, за театри и балове, смееха се, смееха се много, за да поддържат повишено настроение при разговора.

Но в късна нощ обаянието на непознатото и на забраненото я привличаше към полумрака на верандата. Там, под лунното небе, над омагьосващия шум на бягащите в мрака води, Саад Насър — тъмният и замислен ориенталец, създаваше наоколо й атмосфера на странно възбуждение, на обгръщаща и тайнствена страстност. Той й говореше за отечество и за религия, за страдания и надежди, за жертви и за смърт.

Тя, която през деня беше слушала и почти одобрила надменните теории на британския воин за правата на силния върху слабите, трепереше от отвращение вечер, когато научаваше за страданията на египетския народ, толкова издигнат във вяра и благородство, когато Англия беше пожелала да цивилизова с бич, Библия и алкохол.

Норман Грей!... Саад Насър!... Пълен контраст между русия саксонец и тъмния ориенталец, контраст на две индивидуалности, така антагонистични и едновременно и двете така мощни, контраст, който я държеше, трептяща и развълнувана, под обаянието и на двамата.

И при този двойствен трепет тя изпитваше едновременно възторг и ужас, радост и угризение. Струваше й се, че е изменница и

предателка по отношение и на двамата.

Когато редом с леля си и братовчедка си се разхождаше на слънце, като отговаряше с усмивка на откровената усмивка на Норман Грей, ако се случеше да се срещне с високата самотна и сериозна фигура на Саад, тя трепваше и кръвта ѝ нахлуваше в сърцето.

И в късен нощен час, когато луната и голямата звезда срещу нея осветяваха всичко, когато стройният и тайнствен млад египтянин ѝ откриваше тъмната пропаст в ориенталската душа, когато описваше безкрайното усамотение на пустинята или нашествието на своите изгладнели, зажаднели и измъчени хора и се кълнеше, че иска да стане, макар с цената на мъченичеството, освободител... тогава Астрид чувствуваше, че я посвещават във великолепна тайна, че става привилегирована и преизбрана довереница на мечтата за освобождението на един избран народ.

Ах! Колко възвишена и издигната беше тази връзка в сравнение с обикновените флиртове, с етикецията и любезностите на Лондон и Ричмънд!... Наистина това беше едно странно и рядко приключение, достойно да бъде изпитано и запомнено!...

Последна вечер. Навечерие на пристигането. Празненство във великолепния салон на „Хелуан“. Един полски пианист свиреше с голяма изразителност и много пламенност прочутата „Прелюдия“ на Рахманинов.

— Тази музика ме кара да потръпвам — прошепна Астрид, седнала до капитан Грей. — Откакто научих, че описва един човек, заровен жив, който е викал и тропал, за да излезе навън, не мога повече да я слушам. Отивам си!

И стана.

— И аз идвам — каза Норман Грей.

— Не! Моля ви да останете. И когато прелюдията свърши, кажете на поляка да свири... не зная... нещо друго... нещо от Бетховен. Тогава ще се върна!

И като метна набързо върху раменете си лекото си бяло манто, Астрид излезе навън.

Мостчето беше празно, но към края стоеше една самотна фигура, облегната на парапета.

Тя се приближи с бързи стъпки.

— Трябва да се върна почти веднага — каза тя. — Дойдох само да ви поздравя.

Саад Насър не отговори. Въртеше между пръстите си кехлибарена броеница.

— Това е прощаването, за сбогом — каза Астрид с променен глас.

Египтянинът се обърна и я погледна.

— Защо „сбогом“? Утре през нощта над Нил ще свети луна.

Момичето леко въздъхна.

— Не ви разбирам — промълви тя.

Той започна по-бързо да върти в пръстите си кехлибарените зърна. След кратко мълчание каза:

— Когато за пръв път очите ти ще съзерцават очарованието на пустинята, искам да бъда с тебе.

Момичето вдигна към него изненадан поглед:

— Какво приказвате? Как това ще бъде възможно?

— Утре при залез ще стигнем Александрия и когато се свечери, влакът ще тръгне за Кайро.

— Е, добре?

— Вие ще отседнете в хотел „Чипхърд“...

— И тогава?

— Тогава в единнадесет утре през нощта аз ще бъда под терасата на „Чипхърд“ и ще ви чакам с арабих.

— „Арабих“?

— Кола с коне, които бягат бързо като вятър.

Астрид нервно се усмихна.

— Ала аз няма да мога да сляза...

— Ще бъда под терасата на „Чипхърд“ и ще ви чакам — повтори той. И отново започна да върти броеницата в ръцете си.

Сетне добави:

— Цялата нощ ще те чакам.

— Но нима мислите, че това е възможно? Та това е лудост!...

— Лудост? Може би. Тогава сбогом. Нека Аллах стори дните ти сладки като мляко.

Това рязко примирение я изненада и оскърби.

— Но помислете, Саад!... — постави тя нерешително ръката си върху неговата. — Помислете! Как бих могла да избягам от хотела, така сама... през нощта?

Той мълча няколко мига. Сетне каза:

— Не мен трябва да питаш за това. Ние, мъжете, не познаваме пречките, които имат жените.

В салона замряха последните звуци от Прелюдията и след кратка тишина зазвучаха тоновете на безсмъртната Лунна соната.

Саад се наведе над Астрид.

— Чуй! — каза ѝ той. — Сигурно в такава нощ като сегашната този германски гигант, глух и нещастен, е приписал на мълчаливата луна този неземеен глас.

Ала Астрид потрепери от вълнуващо безпокойство. Музиката я накара само да потръпне. И това беше последната вечер...

— Саад!... — промълви тя. Ръката ѝ остана самотна и бледа върху парапета.

Египтянинът, както и първата вечер, постави отгоре своята тъмна ръка. Каза:

— Утре цялата вечер моят стар прислужник Ибрахим ще бъде наблизо до тебе и ще чака знак. Видяла ли си Ибрахим? Познаваш ли го?

— Да.

— Като минеш покрай него, направи знак с глава: Да!... Или: Не!... Нищо повече.

Към залез „Хелуан“ навлезе в Александрийското пристанище. Свиленето на безброй параходни сирени поздрави пристигането му.

Заедно с полицейските агенти на борда скочи и поручик Джон Ланц, годеникът на Елзи, хубав младеж с открита усмивка, със загоряло от слънцето лице. Поздрави по военному своя капитан Норман Грей; целуна ръка на лейди Тейлър; докосна с британска резервираност страната на годеницата си и се поклони на Астрид.

Като размениха последните новини от Лондон и Кайро, те отидоха да се облекнат на парапета, където вече всички пътници се тълпяха, за да наблюдават навлизането на парахода в пристанището.

Една лека моторна лодка, докарала на борда няколко египтяни, явно от висок произход, дойде да вземе Саад Насър. Застанал на края на стълбата, той прие с арабски поздрав — с ръка на челото, на устните и на сърцето почитанията на сънародниците си, сетне леко и пъргаво слезе в люлеещата се лодка.

Тя се отдалечи... изчезна.

* * *

Беше девет часът вечерта, когато лейди Тейлър и момичетата, придружени от капитан Грей и поручик Ланц, влязоха в преддверието на хотел „Чипхърд“, където група английски офицери ги чакаше, за да ги поздрави с добре дошли.

Хотелът беше убежище на хора от всички страни на света; можеше да бъде „Риц“, „Морис“, „Савоя“ или „Сесил“. Само абисинските прислужници, черни великани с бели чалми на главите, подчертаваха ориенталския характер на хотела.

В грамадния осмоъгълен салон, отделен от преддверието с леки розови завеси, оркестърът вече свиреше танцова музика.

Дамите бяха заведени да видят апартаментите си: обширни и тихи стаи, които гледаха към безшумния парк на хотела. След като се

преоблякоха, те слязоха и се срещнаха с кавалерите си Ланц и Грей в ресторанта.

Въпреки че беше късно, ориенталският салон се къпеше в светлина, в голи рамене и военни униформи. В средата един водоскок танцуваше под лъчите на прожектори, а зад параван от палми оркестърът модулираше от класически танци към джазови. Черните прислужници преминаваха мълчаливо от маса на маса, като сервираха в сребърни съдове.

Шумът от разговорите на различни езици близо до вратата стихна при влизането на новите гости: лейди Тейлър гордо и достойно пристъпваше с офицерите от двете си страни; а момичетата, млади и жизнерадостни в къси прозрачни рокли, малко притеснени и смутени като играчки, които влизат в градина с изкуствени цветя.

На масата поручик Джон Ланц докладва на началството си последните новини. Никакви безпокойства, нито стачки. Няколко малки инцидента, няколко противопоставяния на недостойните срещу британските окупационни войски и няколко случая на открито непокорство, потушени с енергични и бързи мерки.

— От тогава насетне — заключи младежът — съвършено спокойствие.

— Няма нищо по-спокойно от заредена бомба — каза капитан Грей. Сетне добави, като кимна към черния прислужник: — За тия осъдени негри е необходима силна ръка.

— Признавам — въздъхна лейди Тейлър, — че се чувствам малко нервна при мисълта, че ще трябва да живея в тази атмосфера на омраза и вражда.

— Никаква опасност, скъпа лейди Мери — увери я Джон с хубавата си момчешка усмивка.

А Грей добави:

— Ако все пак недостойните се надигнат, техният страх е посилен от омразата им. Няма основание да се боите. Те се страхуват от нас.

Астрид вдигна хубавото си лице към него:

— Каква причина имат да се страхуват, ако се отнасяме добре с тях?

— Това е поради тяхното малодушие и подла природа — отговори капитанът. — Те са червеи, моя скъпа госпожице.

— Не! Ние ги тъпчем, затова са червеи.

Елзи, която не обичаше политически спорове, вдигна чашата си и се чукна с годеника си.

— Стига, стига! За наше здраве, да живее Египет!... Какви са проектите ни за утре? Искam да ме предупредите.

Тогава съставиха програмата за следващия ден. Преди всичко: задължителното посещение при губернатора; сетне в англиканската черква, за да се определи с пастора денят на бракосъчетанието. След това разходка със Сирдар и семейството му в Гизех; закуска в хотел „Мена Хауз“ с британските благородници в Кайро; и сетне, всички заедно — тържествено влизане в пустинята, посещение на пирамидите, обща снимка в нозете на сфинкса. Най-сетне отиване под сянката на Гезире Палас за чай и връщане в „Чипхърд“ за официалния банкет на английската колония в чест на годениците.

— Отлично! — възкликна Елзи, като плесна с ръце. — Примамваща програма! Какво ще кажеш ти, Астрид?

Астрид не каза нищо. Мислеше за веселата англосаксонска група, с която ще пристъпи свещения праг на „Градината на Аллах“; смехове, закачки, викове, снимки... Ще бъде нещо като излет на панаир в Ньой или приятна разходка из Лунапарк.

— Отлично! — повтори Елзи. — Колко ще се веселим!

Излязоха от ресторанта и преминаха големия коридор, за да отидат в салона.

Като преминаваха вестибюла, Астрид остана няколко крачки назад и хвърли поглед към входната врата. Сетне настигна другите.

Грамадната танцова зала беше препълнена. Върху ориенталските дивани покрай стената седяха групи европейци, най-елегантни жени и офицери и тук-там някой арабин — с тъмна кожа, с тъмни очи и с чалма на глава.

Бяха отведени от главния келнер до една маса в дъното на залата. Един абисински прислужник им сервира турско кафе в съвършено малки металически чашки.

Елзи, поруменяла и въодушевена, се смееше с годеника си; а лейди Тейлър разхождаше погледа си из залата, като често възкликваше:

— Я погледнете това момиче, облечено в жълто! Не е ли груб начинът, по който танцува? Но моля ви, забележете тази дама... —

като снишаваше глас: — Почти е гола!... Какво ще си помислят за нас, европейците, тези черни прислужници?

— Тайна! — каза усмихнат Джон. — Да си кажем истината, мисля, че хранят дива омраза към нас и нашите обичаи. Тези, които заключват и забулват жените си, трябва да намират за срамно, че позволяваме на нашите да минават полуголи от ръце в ръце, пристиснати през кръста в танца. Сигурно нашата толерантност ги изпълва с отвращение и презрение.

— Може ли да знаем, госпожице О'Рейли, накъде летят вашите мисли? — попита капитан Грей. — Наблюдавам ви от известно време. Нито веднъж не вдигнахте поглед от дъното на кафената си чашка.

Астрид се стресна. Наистина мислите ѝ бяха далеч; далеч от този шумен салон, далеч от тази чувствена и дразнеща музика, далеч от жените, които танцуваха полуголи с полуопиянени мъже; далеч от този офицер, който навеждаше към нея русата си глава на господар. Като минаваше през вестибюла, тя беше видяла изправен до входната врата като бронзова статуя стария арабин Ибрахим, прислужника на Саад Насър. Хора влизаха и излизаха, минаваха пред него, като го тласкаха и хулеха; гости и камериери, всички бързаха — от портиера по залите, през преддверието, всички разгорещени и заети. Само той не мърдаше. Прислужникът на Саад Насър чакаше. Очакваше знак от нея: „Да“ или „Не“. Ще стои там прав, неподвижен един час, два, може би цялата нощ... докато я види да мине пак, докато получи от нея знак на приемане или отказ.

Сетне ще си отиде със своите леки и бързи стъпки, с походката на привидение, за да предаде на господаря си посланието.

Да... или... не?... Астрид леко потръпна. Не! Не! Хиляди пъти не! Беше казала не, затова беше невъзможно вече да...

— Госпожице Астрид! Чувате ли този прекрасен танц? Ще танцуваме ли?

— Не. — И Астрид, като вдигна унесен поглед към Норман Грей, кимна с глава. Ето, ще кимне с глава така след малко, като минава през преддверието към асансьора... Да, ще остане малко назад от останалите и ще направи знак с глава: „Не!“. Ще напусне тази стъклена врата, ще излезе на блесналата под лунната светлина тераса, долу през градината и ще си отиде... за да занесе съобщението на господаря си, който очаква с колата, с конете, които летят като вятър...

„Не!“

Така приключението ще свърши. Никога вече няма да чуе този сладък и хубав глас, никога вече няма да види отново тези блестящи и замислени очи. Романтичната случка, разцъфнала между небето и морето, ще завърши така: „Не!“.

— Стана късно — каза лейди Тейлър, като стана.

— О, не! Рано е още! — запротестира Елзи, лъчезарна и усмихната, притисната до ръката на Джон Ланц. — Едва единадесет е!

— Достатъчно. Пътували сме. И утре ще имаме уморителен ден.

Всички заедно излязоха от залата и преминаха преддверието, за да отидат към асансьора.

Астрид остана малко назад от другите и до вратата на асансьора се спря. Обърна се и погледна към вратата, където старият арабин очакваше, прав и неподвижен като бронзова статуя.

И му кимна с глава:

— Да!

Електрическият часовник на стената в стаята на Астрид биеше полунощ.

Астрид трепна, зачака, заслуша. Когато беше сигурна, че в другите стаи отгатък банята лелята и братовчедката спяха, облече се; сетне с разтуптяно сърце слезе по широката стълба и бързо премина вестибюла. От салона още долиташе трепетният ритъм на музиката.

Зад своята маса дежурният портиер — високият дипломат, чиято мисия се състои в това едновременно да бъде всезнаещ и всевиждащ, и сляп, и глух, и ням — повдигна глава от книжата си, като погледна малката фигурка, наметната с черно, с воал, спуснат над очите, която с бързи стъпки се устреми към изхода.

— Хм! — проследи я внимателният му поглед. — Номер 161, 162, 163, пристигнали тази вечер.

Извика малкия прислужник, облечен в розово и златно, и му прошепна нещо на ухото.

Той излезе на терасата. Върна се след няколко мига, за да докладва.

И портиерът, свикнал на странностите на пътничките отвъд морето, реши само да забележи връщането на момичето; и продължи работата си.

Върху терасата имаше група мъже, които заобиколиха Астрид.

— Водач?... Преводач?... Придружител?...

Като отказа с глава, момичето изтича към грамадната градина. Под последните дървета стоеше висок и величествен арабин; протегна й ръце.

Момичето потръпна.

Бъдещето, Романът, Поезията... Ориентът я посрещаше!

Седнала до него в бързата кола — наистина конете летяха като вятър — притеснена, тя не поглеждаше класическия профил. Струваше й се, че не го познава вече. Под чалмата, която обгръщаше

челото му, като му придаваше библейски и тържествен вид, лицето му изглеждаше по-младо, по-тъмно и по-нежно. В този костюм, облечен навярно за да символизира пред младото момиче достойнството на рода си, той ѝ се струваше странен и далечен, отделен от нея и нейния живот с непреодолимите препятствия на вековни традиции и схващания. Тя се питаше какво място в живота ѝ на модерно момиче трябва да заема този странник, този син на друга раса, на друга култура...

Двуколката изведнъж зави наляво; пред тях се изпречи грамаден дъгообразен мост, под който течеше пълноводна река.

Саад Насър повдигна ръка и каза:

— Нил!

Това беше първата дума, която той произнесе. И самата тя стоеше мълчалива и погълната встрани от него. Нил!... Трепетно вълнение премина през тялото ѝ; чувство на слабост, радостно упоение. Струваше ѝ се, че сънува, че лети из нереалното. Поемата на стария немски поет изпъкна в паметта ѝ:

„Ако Бог иска...“

Наистина Бог я обичаше! Бог, който я изпраща така да пътува из широкия свят!

Обърна лице към седналия до нея младеж; но той не я гледаше; беше заел позата си на статуя, с гордо повдигнат профил, с очи, устремени пред себе си. Изглеждаше като част от тази фантастична лунна нощ, от този тайнствен африкански пейзаж, който го заобикаляше.

Едва преминали моста, и конете се устремиха с голяма бързина по един път, ограден с акации от двете страни, между чиито клони надзъртаха звездите.

Достигнаха до мястото, където пътят завиваше, като следваше надясно сребърната ивица на широкия канал, Саад отново протегна ръка и посочи далече на север:

— Хубаво виж този път. И не го забравяй! Нарича се Баар ел Ама. Не забравяй това име: Баар ел Ама.

Замълча за миг, сетне каза:

— Този път води към моя дом. За да се стигне дотам, трябва да се върви по пътя с акациите, докато се стигне каналът Зомор. Следва се пътят край канала, докато се стигне до един шадуф: виж там далече

високия стълб, който служи за изваждане на вода. Сетне се минава през едно село, наречено Ел Абид... ще запомниш ли това име? Ел Абид. Остави селото вдясно от себе си и следвай пътя, успореден на канала, докато стигнеш до банановата алея. Сетне ще влезеш в палмова гора. И когато преминеш гората, ще видиш пред себе си една врата, градина... къща, моята къща.

Дълбоко мълчание. Обърна се и я улови за ръка.

— И моята къща е твоя къща — каза бавно и тържествено.

Астрид се усмихна. Но той не забеляза и продължи със сериозен тон:

— Когато се умориш от твоя фалшив и шумен живот, когато духът ти зажадне за мир и за истина, за тишина, спокойствие и самота, спомни си, че съществува един път, който се нарича Баар ел Ама, и едно село, което се нарича Ел Абид, и една къща... тази на Саад Насър.

— Ще си спомня — каза тя.

— Зад този праг винаги ще те очаква моето желание. Било утре или след много години; било в часа на разцвета ти или в този близо до смъртта ти, спомни си, че къщата на Саад Насър е твоя къща и че под покрива любовта ще ти каже: Добре дошла в твоя дом, о, бяла страннице. Добре дошла в твоята градина, о, уморено цвете!...

Младото момиче се развълнува. Наистина никой досега не ѝ е говорил така! Нито нейните флиртове в Ричмънд, нито нейните кандидати в Лондон, никой; от никого никога не беше слушала толкова нежни и мили изрази... Астрид повтори, за да не забрави:

„Добре дошла в твоя дом, о, бяла страннице. Добре дошла в твоята градина, о, уморено цвете!“

Двуколката летеше под арката от листа; летеше към пустинята.

Изведнъж Астрид потрепери; едно странно видение спря дишането ѝ. Там, пред нея, се издигаха ясно изрязани върху небесната шир три грамадни триъгълника...

Пирамидите!... Пирамидите при Гизех. Каменните гробници на фараоните! Астрид събра молитвено ръце...

Двуколката летеше. Зави надясно и се отправи към малката горичка, скорошно постижение: цветуща растителност върху

неплодородна почва.

Хотел „Мена Хауз“ в средата на тази градина беше потънал вече в мрак и мълчание.

Колата спря, Саад скочи на земята и подаде ръка на младото момиче. Тя слезе.

Саад даде нареждане на кочияша и конете тръгнаха с голяма бързина. В това време Астрид обгърна с поглед околността: пирамидите се извисяваха пред нея — грамадни, близки...

И Саад я настигна и поведе навътре, като отваряше пред нея магическата врата на мечтата. Тя го последва! При всяка стъпка краката ѝ затъваха в пясъка.

Египтянинът нито се обръщаше, нито говореше. Дълбоката му интуиция искаше мистичната душа на пустинята сама да проговори на душата на младото момиче.

Високата фигура на Саад винаги вървеше пред нея; бялото му наметало се развяваше под светлината на луната. Премина бавно пред голямата пирамида, след това зави наляво и се отправи към една пясъчна дюна, пясъчна крепост, която сякаш отделяше света на живите от безкрайната гробница на пустинята.

Покатери се диагонално по пътеката и като достигна върха, спря се. Застана неподвижен: статуя върху звездния фон на небето.

Задъхана, трептяща, Астрид го настигна и застана до него, без да проговори, обхваната от дълбоко вълнение.

Пустинята беше пред нея — безкрайна и блестяща. В краката ѝ и навсякъде около нея се виждаше светлата бледнина на пясъка; а над главата ѝ и там ниско до кръгозора всичко беше обсипано със звезди, с нови звезди, невиждани никога звезди, звезди, които изглеждаха като част от пясъка, издигнат нагоре и останал там в златен блясък върху кадифето на нощта.

Без да каже дума, Саад протегна ръка и показва долу една бледа фигура, едно тайнствено видение.

Сфинксът!... Вечното чудо, безсмъртното постижение! Върху това тяло на жена и звяр луната изливаше като влюбена дъжд от опали и перли.

Никакъв звук наоколо. Тайнственият оркестър на тишината изпълняваше своята симфония на мълчанието.

Дишането на младото момиче спираше. С каква дума, с какъв вик на изненада би посмяла да наруши това мълчание наоколо? Струваше ѝ се, че до устните и до душата ѝ се докосва някаква въздушна ръка и я кара да пази тишина.

И ето, в съзнанието ѝ изпъкна един спомен, един образ, вълнуващ, свещен, вечен. Тук, където стъпват краката ѝ, където разхожда погледа си живото момиче, през една далечна нощ е минала Майката със своето Дете. Тук Божествената си беше починала и като вдигнала към Сфинкса очите си на девица, може би се е усмихнала, може би е потреперила, като е поставила между тези грамадни крака заспалото си Дете.

Тук, тук, крехък и малък още, е спал Спасителят на света...

Младото момиче се почувствува като пред олтар. И мълчеше, мълчеше и слушаше гласа на Египет... гласа на пустинята... гласа на Бога.

* * *

Една лека въздишка на горещия вятър долетя нежно от далечината на Сахара... подухна... премина... потъна. Сетне мистичният оркестър на тишината поде своята симфония на мълчанието.

* * *

Конете на двуколката се понесоха като вихър към града.

Пред прага на хотел „Чипхърд“ Саад Насър, изправен и сериозен, потопи дълбок поглед в очите на Астрид. После се поклони.

— Аллах да те пази! — каза той с тих глас.

— Сбогом! — промълви тя развълнувана. Струваше ѝ се, че сърцето ѝ беше отлетяло. Беше отишло да го пита кога, къде, как ще се видят отново.

Но нощният пазач държеше отворена вратата на хотела...

И Астрид влезе...

На другия ден — последният октомврийски ден — се изпълни програмата, определена вечерта.

Придружени от Норман Грей и поручик Ланц, трите дами се отправиха към къщата на пастора, където определиха датата на сватбата — дванадесети ноември. Сетне посетиха английския губернатор; и той ги отведе със своя великолепен ролс-ройс, ескортиран от осем войника, в хотел „Мена Хауз“.

След закуската, в която взеха участие почти всички британски благородници в Кайро, веселата дружина излезе.

Обиколиха на дълж и шир местността, качиха се на дюната, пожелаха да влязат във вътрешността на пирамидите. Проникнаха в Хеопсовата пирамида.

Една група се фотографира върху камили, друга върху мулета, в краката на Сфинкса; коментираха разпалено и разгорещено това трагично лице, този поглед с неизчерпаемо спокойствие.

Астрид мислеше: „Каква разлика от предишната вечер!“. И като наблюдаваше каменното лице, изпита чувство на страх и гордост едновременно. Струваше ѝ се, че споделя със свещената и тайнствена Ефигения една великолепна интимна тайна.

После потеглиха за чая в Гезире Палас и най-сетне се върнаха в хотел „Чипхърд“ за банкета и официалния прием.

През целия ден Астрид се смя и шегува, като потискаше в сърцето си вълнуващите и възбуждащи спомени, сладкото си и дълбоко смущение. Ако за момент само се осмеляваше да помисли отново за станалото, чувствуваше, че кръвта ѝ закипява, потръпваше, почваше да бленува. И това нейно изживяване пулсираше във вените ѝ, разцъфтяваше на лицето ѝ, запалваше искри в очите ѝ и пламък в усмивката ѝ, придаваше ѝ една почти омайваща прелест, примамаващо обаяние, което всички забелязаха.

— Но какво ти е? Какво ти е? — питаше я Елзи. — Никога не съм те виждала така лъчезарна и просветнала. Моля ти се, не говори с Джон... не поглеждай Джон!

И като се засмя и я прегърна, избяга, като издърпа годеника си, за да не почувствува и той обаянието, което се излъчваше от това цвете на младостта.

Колкото до Норман Грей, вече превзет от тази руса моминска палавост, той почувствува, че от нея се излъчва някакво ново очарование, по-дълбоко и по-силно.

Тази вечер, когато слизаше с леки стъпки по стълбите, за да отиде в танцовата зала, тя му се стори ефирна и деликатна. В нейния изглед с почти детска миловидност той ненадейно откри цялата нежност и заплаха, спящата сила на тази събуждаща се женственост.

Храбрият войник за миг изпита неясен порив да избяга, едно странно импулсивно желание да се предпази от това привличане. След това същото чувство на голяма опасност го тласна с буйна сила към нея.

Като прегърна крехкото тяло, той се понесе в плавния ритъм на танца и въпреки че пошепна на ухото ѝ: „Астрид, за мене ти би могла да бъдеш радост и живот!“, струваше му се, че в сърцето си чува глас, който му казваше: „За тебе тя би могла да бъде страдание и смърт!“.

През малкото дни, които предшестваха сватбата, имаше голямо бързане, тичане нагоре-надолу, покани и посещения, писма и телеграми, тичане из града и приеми и празненства.

Но редом с веселата прелест на булката, русата красота на Астрид линееше. В сърцето ѝ се беше настанило голямо, дълбоко мълчание. И тя мислеше: „Кога пак ще видя Саад? Необходимо ми е да го видя. Само за да му кажа сбогом! Само за да му кажа, че не трябва никога вече да го видя!“.

Саад беше изчезнал. Изгуби се от живота ѝ, сякаш никога не беше съществувал; сякаш неговите пламенни погледи никога не бяха се потопявали в нейните небесни очи, сякаш тази нощ в пустинята, тази нощ на морето бяха само сън.

Астрид тръпнеше от изненада и гняв. Би желала тя самата да му каже: „Сбогом. Никога вече няма да ви видя!“.

Но той, той беше, който не я търсеше; той не искаше да я види; той я остави, той се оттегли така, без никакъв протест при тяхната раздяла. Когато двуколката ги доведе до вратата на хотел „Чипхърд“ и когато той се наведе над нея със своя елегантен и живописен поздрав: „Аллах да те пази!“, тя смутена отговори: „Сбогом!“. Нощният пазач държеше вратата отворена...

Така се разделиха. Сега неговото мълчание ѝ се струваше непоносима обида. Но как... възможно ли е тя, така бяла и хубава, тя, създание на по-висша раса, уважавана, обожавана от всички, да бъде забравена от него?

Защо никога не дойде в хотел „Чипхърд“? О, защо не изпрати поне Ибрахим?... Всяка вечер, когато преминаваше преддверието, Астрид хвърляше поглед към ъгъла при стъклената врата... никой!

Но как е възможно? Този, когото цял час тя усещаше да трепти от възторг до нея, я оставя да си отиде, без да я потърси, без да я извика пак...

С ирония и гняв си казваше, че само от гордост не успяваше да го забрави и че иска да го види отново само за да го изгони.

Понякога, късно през нощта, когато отдавна вече в съседната стая леля ѝ спеше, на Астрид ѝ идваше лудата мисъл и лудото желание да наметне палтото си, да се забули с черния воал и да изтича долу. Ще мине покрай портиера, ще даде нареждане да извикат една кола и портиерът ще направи знак на едно от момчетата в синя ливрея близо до вратата. То бързо ще изтича: „Колата чака!“ — и ще отвори стъклената врата. И в колата тя ще каже на бедуина името на една улица: „Баар ел Ама!“ — и името на едно село: „Ел Абид...“. И ще тръгне, африканската нощ ще я погълне!... Към Нил и канала Зомор... към...

А може би точно това чакаше гордият египтянин? Тя да тича подир него!... Но той се лъже! Наистина греша...

И с нервни движения Астрид се разхождаше насам-натам.

През дългите нощи на очакване тя коленичеше, както когато беше дете, до леглото, сключваше ръце:

— Отче наш, Който си на небето... не ни въвеждай в изкушение...

Сетне, успокоена, си лягаше. И сложила русата си глава на възглавницата, отново виждаше пустинята на лунна светлина... отново усещаше приятния полъх на вятъра... сладкото отдалечаване от всичко земно... Музиката на тишината придружаваше мълчаливата симфония...

И Астрид заспиваше.

Дните минаваха. Сватбата на Елзи се състоя в английската черква; празненства, поздравления, речи, тостове...

Цял кортеж от автомобили придружи засмяната двойка до парахода „Дамиета“, който щеше да ги отнесе първо в Луксор и после по Нил щеше да ги свали в Асуан.

Лейди Тейлър и Астрид се върнаха заедно в хотел „Чипхърд“. През целия ден и цялата вечер бяха меланхолични и замислени.

Но по-късно се яви Норман Грей, изпълнен с веселост и живот. Дълго остана с тях и говори за своето минало и за своето бъдеще; за младостта си в далечната Шотландия и за къщата си — патриархалното жилище на фамилията Грей — във Фолкланд, където неговите вече стари родители живееха самотни и малко тъжни.

В момента на сбогуването Норман Грей застана прав пред лейди Тейлър и без предговор съобщи:

— Лейди Мери, искам за съпруга вашата племенница. — И като каза това, зачерви се, както поруменяват момиченцата.

Лейди Тейлър, която едва беше престанала да плаче за отпътуването на дъщеря си, избухна в нов плач.

— За бога! Какво говорите? Искате да се ожените за Астрид? Да ми отведете Астрид? Не! Не! Не!

Норман Грей се обърна към момичето, като побледня, както побледняват влюбените:

— Астрид, моля ви да пожелаете да станете моя съпруга.

Тогава и Астрид избухна в сълзи.

— Ох, не!... Не ми казвайте това! Ваша съпруга? Аз?... Ох, не, не!... Никога!

И се сгодиха.

В хотел „Чипхърд“ беше даден нов официален банкет, за да се съобщи на британската колония за годежа на Астрид с капитан Грей. Женитбата беше определена за първите дни на януари.

Лейди Тейлър, която още не беше се успокоила от вълненията по сватбата на своята дъщеря, бе наново хвърлена във вихъра на вълнения и занимания около сватбата на племенницата си.

И се подновиха тичанията по нотариуси, посещенията, поканите, приемите... и писмата, и телеграмите, и подаръците...

Самата Астрид се оставяше да я водят насам-натам като автомат, като се усмихваше, говореше, благодареше, объркана и смутена.

Годеница на Норман Грей?... Влюбена в Норман Грей? Питаше сърцето си: а сърцето мълчеше. Питаше и леля си: тя уверяваше, че любовта трябва да се породи в сърцето на едно момиче след брака, не преди, така е по-добре; и прибавяше, че тези женитби ще я направят неврастеничка, и ненавиждаше часа, в който щеше да се върне в дома си в Лондон, където всъщност няма да може да живее повече сама и изоставена...

При подобни думи избухваше в плач, но скоро трябваше да прикрива сълзите си, защото идваше или пратеник с цветя, или слуга с телеграма, или пък помощникът на портиера ѝ съобщаваше за посетители, или чиновник от някоя търговска фирма с пакети и сметка за плащане.

Вечер в зимната градина, докато оркестърът свиреше „Красивата Кети“ или „Чай за двама“, двойките минаваха, притиснати с такъв чувствен вид, че отнемаха веселостта на модерния танц. Астрид вдигаше към спокойното лице на Норман Грей своето, прилично на лицето на неспокоен ангел.

— Кажи ми, Норман... Обичам ли те? Вярваш ли, че те обичам? Правя ли добре, като се омъжвам за тебе?

— Отлично постъпваш!... Това е великолепен уанстеп. Ела да танцуваме!

Често вечер излизаха в компанията на други офицери и английски дами, към които се присъединяваха някои студенти и студентки, скоро пристигнали от Скандинавия. Веселата група отиваше на театър или в кафене; понякога, придружавани от доверен преводач, драгоманин, посещаваха и заведения, където тяхното влизане внасяше малко притеснение, като поставяше сякаш под сурдинка странната и увлекателна музика и спираше сладострастните извивки при характерните ориенталски танци.

Тъмните музиканти, седнали в една линия върху подиума в дъното на залата, спираха за малко проплакването на флейтите, удрянето на тъпаните и монотонната и унасяща песен, с които придружаваха страстните движения на танцьорките.

Една вечер драгоманинът Мохамед заведе групата в залата на кафене „Арабия“. Влязоха в замъгления от пушек салон, заеха места около две маси в дъното на залата. Поръчаха уиски и шампанско, а за мюсюлманина Мохамед, строг въздържател, наредиха да се донесат цигари и кафе.

Една нубийка, на петнадесет или шестнадесет години, загърната в леки бели воали, общити със златни монети, стоеше права пред сцената. Като издигна с нежната си ръка кама към лицето си, тя раздвижи цялото си крехко телце чрез ту вълнообразни, ту спазматични извивки.

Около масите мъже с тъмни лица под розови чалми следяха с пламенен поглед гъвкавите и омайващи движения на танцьорката.

Норвежците, за да не оскърбят арабското чувство, престанаха да наблюдават; но английските офицери изказваха на висок глас своите презрителни и подигравателни коментари. Седналите на близките маси араби повдигнаха рамене, като се престориха, че нищо не са разбрали.

— Отвратителна гледка — забеляза Норман Грей.

— Така се мислеше и за нашите танци — подхвърли един студент от Упсала. — И може би с повече право.

Докато спореха за ориенталския танц, противопоставен на „чарлстона“ и „лазурната рапсодия“, Астрид разсеяно гледаше наоколо; и неочаквано погледът ѝ се спря.

На една маса почти в средата на залата група местни мъже не гледаха към сцената. Наведени напред, с внимателни погледи,

слушаха думите на един свой другар, младеж с бледо лице, с огнен и кадифен поглед...

Саад!

Той говореше с тих глас, без вълнение; но другарите му го слушаха с пламенност, превърната в дълбоко внимание.

Драгоманинът Мохамед беше седнал на една маса встрани от своите клиенти, малко скрит от тях, но готов да се притече при всяко повикване. С глава, живописна в белия тюрбан, отметната назад до стената, той пушеше, като съзерцаваше през дима вълнообразните движения на нежната фигурка, която се извиваше като змия в ориенталския танц и от време на време хвърляше замислен поглед към масата на европейците.

Веднага забеляза неспокойствието на Астрид, видя я да потръпва и соколовите му очи проследиха погледа ѝ и се спряха върху Саад Насър.

Досетлив, със силна интуиция, нещо повече — запознат с интригите и капризите на западните посетители и посетителки, Мохамед, като гледаше Астрид, погали тъмното си лице и прикри зад ръката си лукава усмивка.

Момичето, което почувствува, че го наблюдават, повдигна глава и срещна този хитър и светец поглед.

Драгоманинът стана и бавно, с ленив и безразличен вид, смени мястото си, като се облегна на стената зад нейния стол.

Като се възползува от момента, в който Норман Грей се обърна, за да говори със съседа си, драгоманинът се наведе малко напред и докато с протегнатата към сцената ръка изглеждаше, че дава обяснения на Астрид върху танца, прошепна бързо на своя смесен англо-арабски език:

— Онзи, когото гледаш... е Саад Насър ефенди... Аллах да го закриля!... Велик господар, велик освободител на Египет! Искаш ли да се запознаеш?

Астрид почувствува, че пламва.

Мохамед продължи, като се наведе още повече, но все още сочейки с тъмната си ръка към сцената.

— Ти обичаш Египет? Зная. Ти не си англичанка. Не обичаш англичаните.

Сетне, тъй като Грей се обърна, драгоманинът се върна бавно на мястото си и отново се изтегна на креслото си, като опря глава до стената.

— Какви глупости ти разказваше оня? — запита Грей усмихнат.

Но Астрид не отговори и Грей продължи да гледа младата нубийка, цяла обзета в този момент от сладостно и конвулсивно трептене. От главата до краката беше само трепет; това невероятно нежно тяло не приличаше вече нито на жена, нито на момиче; беше само трептящ чувствен инструмент за пожелания.

— Отвратителна гледка — повтори Норман Грей, когато, придружена от последно копнеещо провикване на флейтите и пулсиране на тамбурите, танцьорката се оттегляше с поклони и изчезна. Сетне, като се огледа наоколо си, Норман постави върху масата своята чаша.

— Погледни — каза на Астрид — онзи арабин долу... който е обърнал гръб на музиката... Струва ми се, че го познавам. Не е ли онзи, който беше на борда с нас?

— Какъв великолепен младеж! — възкликна една норвежка, която следваше рисуване. — Адонай в туш и сепия!... „Нощна поема“ в гваш и японско мастило!

Всички от масата погледнаха към Саад и той, сякаш нервите му доловиха тези погледи, се обърна.

С високо вдигната глава изглежда масата на чужденците.

— Да. Той е — каза Норман Грей. — Това е националният агитатор, който беше на борда на „Хелуан“. Опасен тип — добави, като сви вежди. — Тия дни трябва да го поставим в невъзможност да вреди.

Астрид скочи на крака.

— Уморена съм — каза, — да си вървим!

И за момент остана права, загърната в бяло наметало, единствена изправена фигура в залата. Много от зрителите се обърнаха да я гледат.

Ала Норман Грей стана и внимателно повдигна голямата ѝ яка от бяла лисица. Станаха също и другите офицери и студенти, които след сбогуването наново заеха местата си.

Капитан Грей спря да даде късо нареждане на драгоманина, който щеше да остане; и в този момент Астрид отново обърна поглед

към Саад.

Той също беше станал между другарите си и отговори със светещи очи на погледа на момичето. Астрид почувствува, че потреперва, че изчезва... но не свали от него устремения си дълбок и изразителен поглед.

И с този поглед годеницата на Норман Грей му каза сбогом.

Сбогом на лудата и сладка авантюра, започнала под лунната светлина сред морето... сбогом на краткото щастие през нощта върху пустинния пясък... сбогом на блестящия сън на страст и поезия.

На Саад Насър... сбогом.

На другия ден вечерта в „Чипхърд“, когато заедно с лейди Тейлър Астрид излезе от салона, тя видя в дъното на вестибюла стария Ибрахим.

Неподвижен, със скръстени ръце и с очи, устремени в нея, той чакаше.

Ала Астрид обърна глава и се качи в асансьора, без да му направи никакъв знак.

Беше вече обещана за съпруга на Норман Грей. Великолепните приказки от хиляда и една нощ не ще я привличат вече. Тази книга беше затворена.

На следващия ден и в деня след него пак, и всяка вечер в ъгъла на вестибюла, облеганат на стъклената врата, между сноването на прислужниците, на туземците и на гостите, старият Ибрахим чакаше. Изправен, неподвижен, като излята бронзова статуя, той очакваше един знак, един поглед...

Напразно.

Стана инцидент между окупационните войски и туземците. Няколко офицери, като минаваха през едно село, бяха стреляли срещу гълъби — бели домашни гълъби, свещени в сърцето на всеки феллах, украшение и радост за всяко египетско селище.

Докато самите туземци живееха в колиби от кал и в пещерите на стари изоставени гробници, то те построяваха с любов върху високи колове бели живописни касетки, които приютяваха техните гълъби. И ето, минаха английските офицери... и черните очи на туземците, обърнати към небето, видяха да се въртят и да падат окървавени малките им, ослепително бели крилати приятели...

Тогава един стар феллах, възмутен, хвърли камък и удари по лицето един поручик. Естествено онзи, разгневен, го уби.

Вече вървяха по пътя, когато друг офицер, като видя да минава по улицата един сляп просяк, се прицели, тегли спусъка и го уби.

Пред съдията офицерите обясниха, че не са искали да убиват, а просто са се упражнявали в спортна стрелба.

Висшето началство реши да действа с бързи предохранителни мерки и изпрати наказателен корпус. Туземците за сетен път трябваше да разберат, че не бива да предизвикват англичаните, да не хвърлят камъни върху тях и да уважават техния благороден спортен инстинкт.

Тези неща капитан Норман Грей се опитваше да обясни на лейди Тейлър и Астрид в разкошния им салон в хотел „Чипхърд“.

— И така — заключи той, като изтегна силната си фигура в креслото от брокат и извади табакерата си, — непременно тази вечер ще трябва да съобщим на Форестърс, че няма да можем да отидем с тях да видим играта белот. Бихте ли желали вие да ги предупредите? Аз след половин час ще трябва да бъда в казармата.

— Да, да. Ще ги предупредим — каза лейди Тейлър. — Но извинете, мили, срещу кого насочвате... „наказателния корпус“?

— Срещу селото с умрелите гълъби, то се знае — каза капитанът. И поиска позволение да запали цигара.

— Ами тогава... не съм разбрала добре... — настоя лейди Тейлър. — Феллаха и просяка... кой ги уби?

— Нашите офицери. Казах това — отговори Грей с леко нетърпение.

— Ама как! — провикна се Астрид и гласът ѝ трепереше. — След като сте ги убили, отивате да ги накажете?

— Налага се. Те са лукави животни; и тежко, тежко ни, ако не им дадем да разберат, че са виновни! Всъщност те имат вина. Тези презрени негри не трябва да разгневяват нашите хора до степен, че да ги предизвикват да извършват насилия.

— Вярно е — заяви печално лейди Тейлър. — Да се разбърква съзнанието на нашите хора е престъпление.

Астрид стана, беше бледа.

— Но вие казахте нещо чудовищно! И нещо нечовешко! И ти — като се обърна към капитана, — и ти ще участваш в тази експедиция.

— Да. Ще отида и аз, за да изпълнявам дълга си.

— Твоят дълг? Та може ли да бъде твой дълг извършването на такова несправедливо дело. Нямах ли сърце? Нямах ли съзнание?

— Мила моя — каза Грей със слаба усмивка, — един войник не трябва да има нито сърце, нито чувства, нито съзнание. Трябва да се подчинява на заповедите, които получава, и толкова. Да разсъждава? Да разисква тези заповеди? Да се пита дали това, което му е поръчано да направи, е справедливо или не? А какво ще стане тогава с дисциплината?

Стана.

— Впрочем това са отегчителни разговори за вас, госпожи, а извънредно неприятни за нас...

Лейди Тейлър, малко неспокойна, постави ръката си върху рамото му.

— Излагаш ли се много на някаква опасност?

Грей наведе глава и въздъхна.

— Не, не. Тези нещастници са въоръжени само с омраза и презрение.

Загаси и захвърли цигарата си.

— Всъщност зле се изразих: подбужда ги повече страхът, отколкото омразата. Ако им излезем настреща с голи ръце и с блага усмивка на уста, те ще се хвърлят в краката ни на колене и ще ни

благославят!... Напротив, отиваме да стреляме срещу мизерните им колиби, да подпалваме стопанствата им, да печем някое куче или някоя коза... и може би и някой стар негър, много изгладнял и съвсем излишен вече, за да бъде спасен.

— И ти ще вършиш това, Норман Грей? Ти ще вършиш това?

— Не се вълнувай, Астрид — каза лейди Тейлър.

Ала очите на момичето блестяха.

— Ако извършиш подобно безчестие, заклевам се, заклевам се...

Капитанът се усмихна снизходително.

— Не трябва да се кълнеш в нищо, мое дете! — И се наведе да я целуне.

Астрид се дръпна назад.

— Какво ти е? Отказваш целувката ми?

— Ти си пил! — задъха се тя отвратена.

— Да. Вярно е. Изпих три или четири коктейла. Може би мислиш, че това е приятна работа за мене? Вярваш ли, че мога да отида хладнокръвно да изпълня една подобна заповед?

— Къде е това село? — запита лейди Тейлър обезпокоена, когато той ѝ целуваше ръка. — Далече ли трябва да отидете?

— Не. Ел Абид е на един час разстояние оттук.

— Ел Абид! — Астрид, чието лице стана оловносиво, го сграбчи за ръката. — Не отивай!... Не отивай!...

Грей помилва лицето ѝ. После тихичко затананика мелодия от „Мускетари“:

— „Но аз чувам тръбата, дългът ни зове!“

— Недей, недей!

— До утре, скъпа моя! И си отиде.

Лейди Тейлър си спомни по-късно, че трябва да предупреди семейство Форестърс за промяната на програмата. Когато се върна в хотела, портиерът ѝ предаде една записка, която тя съвсем спокойно отвори в асансьора.

„Скъпа лельо Мери,

Не мисли за мене. Ще се върна жива и здрава... но
не зная кога.“

Астрид

— Към канала Зомор! — беше казала Астрид, когато се качи в автомобила, който стоеше пред хотел „Чипхърд“ заедно с други коли в очакване на пътници.

Шофьорът, слаб и мургав, с чалма на славата, изглеждаше, че не разбра.

Тогава, тъй като малкото момче от хотела изтича до вратичката, Астрид промени направлението.

— Хотел „Семирамис“ — каза с ясен глас.

Момчето повтори на шофьора:

— Хотел „Семирамис“. — И затвори вратичката.

Автомобилът тръгна.

Преди моста Казръ ен Нил Астрид почука по стъклото.

— Канал Зомор! — заповяда. — Не „Семирамис“! Карайте към канала Зомор.

Шофьорът пробъбри няколко думи на арабски и Астрид, като не го разбра, се задоволи да повтори само името „Зомор“ и да сочи настойчиво улицата, която вместо към Гизех и Пирамидите, извиваше надясно, като се отдалечаваше от Нил.

Тогава шофьорът се усмихна, като показва всичките си бели зъби, и кимна с глава, за да покаже, че е разбрал.

И зави надясно, като пресече широкия и пращен път, който следваше преди малко, тръгна по течението на Нил, но сетне изви на север, покрай акациите и кипарисите, които се извисяваха към небето в здрача. Астрид наблюдаваше.

Беше часът на залеза и от минаретата се чуваше гласът на ходжата: „Аллах акбар... Аллах акбар...“.

Водата се позлатяваше от този прекрасен египетски залез и флотилията платноходки приличаше на бели лебеди, застанали на повърхността.

А Астрид си мислеше: „Какво ще ми каже? Как ще ме приеме? Ще излезе ли насреща ми, трептящ, развълнуван, трогнат? Ще ми целуне ли ръцете, полите на дрехата?... А кой ще бъде с него, в

неговата къща?... Ще има ли, както всички араби, харем, запазен за жени... за неговите жени?“.

Астрид си спомни, че един ден на борда — един ден, когато пожела да го привлече и омае, се престори на трескава и изпълнена с предубеждения — го попита дали и той, както останалите арабски принцове, има подобно място за сладни забавления. Дали и в неговите салони танцуват полуголи жени с широко отворени за сън очи.

Той я погледна със сериозно учудване и ѝ отговори едносрично:
— Не.

И срещу тази негова сериозна простота тя се засрами от своето положение на модерно момиче. И всеки път, когато биваше разположена да се шегува, настояваше:

— Но нямате ли съпруги... любовници? Не се ли радвате, не обичате ли, не се ли стремите към някоя?

А той ѝ отговори:

— Обичам отечеството. Радвам се на саможертвата. Стремя се към свободата.

И като каза тези думи, в матовата бледност на лицето му се четеше възбуденият израз на мъчениците и на героите.

Това мислеше тя, докато колата летеше из прашната улица: и страхът, да не би да изпадне в неудобно положение се промъкна в сърцето ѝ. Добре познаваше тя израза на мистично вълнение в очите на синовете на потиснатите народи, тази светлина, този блясък на саможертва за една свещена и безнадеждна кауза. Този пламък тя беше видяла в очите на своя баща, националния ирландски агитатор, „Син Файнър“, пламенен и непоколебим, който заради вековната химера за свободна и независима Ирландия беше напуснал съпруга и деца, беше се пожертвал и измъчвал и умря трагично, жестоко, безполезно — смърт от доброволен глад в килията на един английски затвор.

Да, и за нейния баща жените, любовта струваха малко. Да, и той беше обичал родината, беше се радвал на саможертвата, беше се стремил към свободата, „Каузата“ беше станала господстваща дума в тяхното съществуване, когато деца още, тя и братчето ѝ Патрик живееха в Корк с майка си.

Бледната скандинавка никога не разбра този фанатизъм, тази безплодна и безнадеждна пламенност, която отнемаше съня на мъжа ѝ, парите му, мира и разума му, която отнемаше от нея и децата ѝ покровителството и чувствата му. Тя, бедната руса севернячка, която умря от скръб в безрадостна дъждовна Ирландия, беше вдъхнала на децата си двойна омраза: омраза към Англия, страната на жестокостта и коравосърдечието, и омраза към Ирландия, страната на лудостта и на страданията.

Безмилостни и двете, тези страни помрачиха и погълнаха съществуването ѝ; едната със страстта си към господство, другата със страстта си към свобода.

И двете деца, останали сирачета и сами, не знаеха коя от двете страни да ненавиждат повече: Англия ли, която беше причинила смъртта на баща им, или Ирландия, която беше разбила сърцето на майка им.

Много скоро бедността, нищетата и самотата отнеха живота на седемнадесетгодишното момче. Малкият Пат умря от охтика и скръб в една мизерна стаичка. А Астрид, единадесетгодишна, дива и притеснителна, остана сама.

Случи се така, че лейди Мери Тейлър, доведена сестра на Майкъл О'Рейли, любезна благородница, чиста англичанка, пристигна от Лондон, за да настани гордата, неприятелски настроена племенница. Строгото английско възпитание в реномираното училище в Ричмънд беше смекчило трагичните спомени и покорило с англосаксонска изисканост бунтовническите наклонности в душата на малката Астрид. Малко по малко тези спомени се загубиха, омразата към едната и другата страна намаля.

Намаля, но не угасна. Тази именно бунтовница — през блестящата декемврийска вечер край Нил — възкръсваше у нея, въставаше срещу студената британска жестокост. Разбира се, беше бащината кръв, непримиримата кръв на Майкъл О'Рейли, която пламтеше във вените, като тласкаше малката бледна фурия към египтянина, неприятел на Англия — на тази Англия, която беше безмилостна и вековна неприятелка и на нейните деди...

Ето! Ето шадуфа: високият стълб се очертава като черна линия върху небето.

Астрид наново почука на стъклото, като направи знак на шофьора да спре. Той изпълни нареждането.

Тогава момичето слезе и му даде двадесет пиастри. Арабинът, изненадан от такава щедрост, благодари, като се кланяше непрекъснато с много усмивки и с много прояви на радост. Астрид му направи знак да се върне: но той започна да говори бързо, с движения на отказ и неодобрение. Като сочеше канала и пътя и като сваляше като дете чалмата си, той й даваше да разбере, че иска да я закара по-нататък или да я върне в града. Очевидно добрият човечец отказваше да я остави така сама в това пусто място.

Астрид се огледа наоколо си. Наистина мястото беше пусто и самотно: но две дечица, които караха на паша две кози и един козел й вдъхнаха смелост. А там, на другата страна на канала, се простираше арабското селище.

Тя заповяда решително на шофьора да се върне; но той слезе от колата и като посочи водата и пътя, с непонятни думи и с възбудени движения й показва упорството си. Не искаше никога да търси под водите на този канал нежната „Сит“, бялата принцеса, която обитаваше двореца на хотел „Чипхърд“. Не. Не ще я остави.

Напразно с нетърпеливи движения му посочваше пътя за връщане. Старото тъмно и смело лице под чалмата изразяваше непоколебимо упорство.

Тогава Астрид разбра, че трябва да му каже целта на пътуването си, като се довери на неговата дискретност и лоялност.

Вдигна ръка и посочи селцето отгатък водата.

— Ел Абид... — каза. И като сниши глас: — При Саад Насър.

„Къщата на Саад Насър!“ Магическо, неочаквано беше въздействието от тези думи. Тъмното лице просветна. С поток от думи, в който всеки момент се споменаваха името на Аллаха, той зае мястото си и с движения за поздрав и благослов обърна колата и пое пътя към града.

Астрид се приближи към оградата. Една пътечка слизаше чак до брега. Беше завързана една голяма лодка, но къде беше лодкарят?

Двете черни деца, полуголи и боси, я гледаха и я следяха отдалече с учудване и изненада. Но когато тя се обърна и ги погледна,

избягаха изплашени; зад тях затичаха и козите, като вдигаха облак прах.

Астрид остана сама да съзерцава широката и блестяща ивица вода, която трептеше в краката ѝ. И докато гледаше, слънцето залезе бързо и неочаквано, както в близките до тропика страни и веднага небето пламна. Водата се обagri като кръв. На изток между дърветата се подаваха пирамидите, златни триъгълници, изрязани върху фон от ярко пурпурно небе.

Тогава в селото отгатък канала залаяха кучета; и други кучета по-нататък им отговориха: кучета — пазачи от скитници и обикновените селски кучета. Ревът на магаре, гневното обаждане на камили говореха за близостта на туземно жилище, скрито сред гъсталака от акации и палми. Ала Астрид се почувствува отчайващо самотна.

След малко децата се върнаха, последвани от няколко жени, които се приближаваха любопитно и нерешително, като държаха вдигнати до лицето си краищата на черните си наметки. Астрид с много движения се опитваше да им обясни, че иска да премине водата, като постоянно повтаряше името на селището.

— Ел Абид!

Тогава, усмихнати и весели, те направиха знак, че са разбрали и като слязоха до водата, с откъслечни и кратки звуци извикаха лодкаря.

Един старец се появи на отсрещния бряг и бавно започна да развързва голямата лодка.

Сърцето на Астрид биеше силно.

Лодката се раздвижи, приближи се бавно, като превръщаше в хиляди лъчисти рубини блестящата повърхност на водата.

Когато лодката спря, Астрид скочи трептяща. Беше почти в края на своето пътуване; след няколко мига ще бъде при другата ограда.

Но лодката не тръгна така бързо. Откъм пътя се зададоха двама бедуини, облечени в живописни дрехи. Зад тях със спокойни крачки вървеше босоного момиченце и водеше едно магаре; без да бързат, всички слязоха до брега. След това дойдоха при тях и двете деца с козите.

Най-сетне тръгнаха и голямата лодка със странния си товар се плъзна бавно и спокойно по прозрачните води. Козите блееха,

магарето ревеше, двете полуголи деца пееха. Босоногото момиченце беше устремило към лицето на Астрид големите си одухотворени очи.

На Астрид ѝ се струваше, че вижда фантастичен, приказен сън.

Достигнаха другия бряг, слязоха първо децата и животните; след това двамата бедуини, които останаха неподвижни, вкаменени и гледаха Астрид. В това време върху насипа се бяха насъбрали няколко жени с невръстни деца, които се държаха за черните им дрехи или пък бяха седнали като на конче върху слабите им рамене. И всички изненадани и учудени гледаха европейката. Нима никога не беше се появявало в тяхното бедно селище такова лъчезарно видение?

Накъде отиваше? Кого търсеше?

Астрид отправи към всички тези черни мечтателни погледи своите небесни очи и изведнъж усети, че погледът ѝ се замъглява от сълзи. Тези ли бяха „презрените негри“, на които тази вечер щеше да се предаде урок? Нима тези бедни, тези изоставени хора, които я наблюдаваха с толкова приятна изненада, са „лукавите животни“, на които трябваше да се всади уважение към могъщата Британска империя? Нима срещу тях щяха да се насочат пушките на Великата покровителка?

Високо във въздуха още летяха малкото останали гълъби, преди да се приберат в спретнатите си гнезда. Бели гълъби, радост на бедните сърца, които не притежаваха нищо друго блестящо и възвишено в своя мрачен и мизерен живот! Това бяха невинните, несъзнателните носители на бъдещето! Заради тях един старец с трепереща ръка беше хвърлил камък и ударил в лицето един офицер, беше възбудил кръвта, благородната кръв на бял, свещената кръв на англичанин! Феллахът незабавно беше наказан: присъдата беше изпълнена. Но не беше достатъчно. Тази вечер щеше да има наказателен корпус.

Но защо тези нещастници стояха на оградата и гледаха с толкова учудени и благи очи Астрид — никой не знаеше. И като устремяваха погледа си към нейните лазурни очи, които им се струваха толкова хубави, те се осмелиха първо да се усмихнат, а след това да я поздравят. Босоногото момиченце, което не беше престанало да гледа през цялото време това райско видение, в прилив на неудържим възторг се приближи и като падна на колене, се осмели да докосне с черната си ръка полите на дрехата ѝ.

Развълнувана, Астрид се наведе и помилва личицето на детето.

Тогава всички се приближиха, обкръжиха я, пипаха дрехата ѝ и поднасяха към устните си ръката, която беше помилвала.

— Сбогом! Сбогом! — И бавно Астрид пое пътя, като се отправи към бананите, които растяха в изобилие наоколо.

Отдалечи се, като от време на време се обръщаше, за да помаха с ръка усмихнато.

Всички — мъже и жени, деца и животни — я следваха, развълнувани, отдалече... докато изчезна небесното видение в сянката на горичката.

Астрид достигна до врата, която се отваряше към блестящата зеленина на една градина — истинска градина от хиляда и една нощ — набраздена от множество сребристи поточета, всички оградени с разцъфнал здравец.

С трепереща ръка момичето натисна дръжката на вратата и влезе. Дългите пясъчни алеи се губеха в сянката на високи и разкошни дървета.

И навсякъде рози. Червени рози с кадифени листенца, чайни рози, рози с цвета на слонова кост и на праскова; и бели рози, млечни, прозрачни, които във вечерния здрач блестяха с бледа светлина като малки лампички, запалени под сянката на големите тъмни дървета.

В дъното на алеята величествено се издигаше вила в чист мавритански стил. Астрид призова на помощ всичките си сили и ускори крачките си.

С трепет изкачи мраморната стълба и натисна звънеца.

Почти незабавно вратата се отвори и се появи една стара прислужница арабка. Погледна изплашено посетителката.

— Саад Насър? Тук ли е Саад Насър? — запита момичето, като почувствува, че побледнява. Старицата отговори с дълго арабско изречение.

Астрид кимна с глава.

— Не разбирам. — И повтори, като посочи към вътрешността на къщата: — Тук ли е... Саад Насър?

— La.

„La!“ Астрид знаеше тази дума: означаваше „не“. Дишането й спря.

— Кога ще се върне?

На свой ред старата жена кимна с глава.

— Къде е? Къде е? Кога ще се върне?...

Безполезни въпроси.

— Manish fahim. Не разбирам.

— Manish fahim. — Жената не казваше нищо друго. Докато се гледаха, объркани и двете, към старата се приближи младеж, прислужник може би, с небесносиня дреха, обшита със злато, сини панталони и със снежнобяла чалма.

— Саад Насър? — попита наново Астрид с треперещ глас.

Младежът протегна ръката, си по посока на далечния град.

Но видът на момчето извика в съзнанието ѝ спомена за друг прислужник. И попита:

— Ибрахим? Къде е той? Къде е?

Момчето повтори движението за отсъствие и далечина; сетне, като се поклони, покани младото момиче да влезе.

Астрид се поколеба. Какво ще прави в тази къща, щом Саад не е там? И изведнъж се запита как би се върнала в Кайро. Беше невъзможно! Невъзможно! А тогава по какъв начин да предупреди Саад, за да спаси жителите на Ел Абид? Силно чувство на отчаяние я обхвана. Никой не я разбираше. Дори и да се върнеше в селото и да се опита с всички средства, с думи и движения да накара жителите да разберат, че ги грози опасност, те ще я гледат с учудени погледи, с тези очи на сладко стъписване, без да разберат, като ще мислят, че тя е „пратеница“ на своя странен Бог, както пратеници на Аллаха са фанатиците дервиши.

Астрид се огледа наоколо: сред върховете на дърветата трептяха последните пламъци на залеза, вече почти угаснал: една блестяща ивица между дърветата осветяваше част от пустинята — наситена с охра, която се поглъщаше вече от въздуха в здрача и преминаваше в студен син цвят... и между вълнообразните дюни се извиваше малка змия с черни точки: керван, който се движеше на запад.

На Астрид отново се стори, че сънува.

Младият арабин все още държеше вратата отворена, с дълбокото ориенталско спокойствие, което не се смущава от протичането на времето.

А Астрид още се колебаеше. Пред нея беше отворената врата, зад нея — великолепната градина, пустинята, небето...

— Влезте, в името на Аллаха! — каза младият арабин.

Със странното чувство на непринуденост, сякаш трябваше да остави зад себе си цялото си минало, сякаш беше на границата на друг живот, Астрид прекрачи прага.

И арабинът заключи вратата зад нея.

Младежът вървеше пред нея през обширния вестибюл и като повдигна една тежка завеса, която прикриваше богато украсена с резба врата, въведе я в салона.

Астрид влезе. Старата жена я следваше развълнувана на разстояние.

Салонът беше тапициран в тъмни цветове. Три грамадни ливански прозореца им придаваха почти тържествен вид, а същевременно широките дивани, покрити с мечешки кожи и меките възглавници, разпръснати навсякъде в голям безпорядък, прибавяха към артистичния блясък на стаята своята нотка на ориенталска леност. Въздухът миришеше на рози, сякаш всичките розови храсти от градината разпространяваха своите ароматични дихания в стаята.

Астрид бе сграбчена от неочаквано чувство на смущение и на замайване; безпокойството, вълнението сякаш спряха дишането ѝ и тя едва не изгуби съзнание.

Побледня, залитна.

Жената забеляза и като даде бърза заповед на момчето, изтича до Астрид, взе ѝ шапката и мантото, като ги постави върху една възглавница с извънредно голямо внимание, сякаш бяха крехки и деликатни предмети. Сетне заведе момичето до един широк диван и я накара да седне.

В това време младежът беше изчезнал и сега се връщаше, като носеше поднос, на който малък меден съд димеше върху червен пламък. Постави малка масичка до Астрид, после се наведе и ѝ сервира.

Това беше турско кафе, гъсто и сладко, с лек странен аромат, който Астрид не познаваше. Едва остави чашката и чувство на спокойна тишина я обзе, обтегнатите ѝ нерви се отпуснаха и приятна вълна премина по цялото ѝ тяло. Трескавостта, бързината, вълнението, които я смущаваха на улицата, изчезнаха, като я оставиха в сънливо блаженство, в приятно безразличие. Чувствуваше, че не желае нищо вече, не иска нищо... Не се интересуваше вече дали ще види Саад,

нито дали ще спаси селото; не се интересувахе от справедливостта и несправедливостта, от любовта и омразата; от черната или бяла раса. Изпитваше само безкрайно приятно чувство на покой, на сладка отпадналост.

Запита се какво ли са сложили в това кафе. Може би нещо успокояващо?... Може би някакъв наркотик?

Обтегна се назад между възглавниците и затвори очи.

Сънуваше; сигурно сънуваше...

Струваше ѝ се, че дочува отдалече неизразими звуци, риданието на много гласове, което понякога се издигаше като вик, сетне отпаднаше като дълга въздишка, плач — песен на скръбта. И тези гласове се приближаваха... приближаваха се все повече.

Сигурно сънуваше... Струваше ѝ се, че чува върху пясъка на алеята някакво бързане, някакво тичане, минаване и заминаване на безброй много стъпки... и постоянно това ридание, този вик, този плач, тази олелия... Можеше ли някога да минава подобна тълпа, и да минава с викове и ридания през такава градина? През една приказна градина? Градина, пълна с рози?...

Сигурно сънуваше...

Един отсечен удар я изведе от унеса. С разширени очи Астрид се послуша.

Какво се беше случило?

Дълбока тишина царуваше в къщата. Навън беше вече нощ, прозорците се издигаха като великани — между светли и тъмни проблясъци — в непроницаемия мрак на стаята.

Къде беше?... С голямо усилие тя се опита да разсее неясното було, което беше обвило мисълта ѝ. Какво правеше? Къде се намираше?

Друг трясък — трясък от огнестрелно оръжие прокътна. С вик Астрид скочи на крака. Спомни си, спомни си! Селото... тези бедни хорица... жените с нежни и учудени очи... дечицата с козите...

Изстрелите от пушки се повториха в далечината; след това се чу неспирна, усилена стрелба. Боже мой! Боже мой! Англичаните бяха вече там! Заканата се изпълняваше! Саад! Къде беше Саад? Ах! Защо

не може да го предупреди? Той може би щеше да предотврати всичко това...

Неспокойна, разтреперана, като притискаше слепоочията си, тя премина като луда салона, блъскаше стените, риташе възглавниците... и се намери в празното и мълчаливо преддверие.

— Саад! Саад! — викаше възбудена. — Ибрахим! — И викаше, като пляскаше с ръце.

Никой не отговори, никой не се яви.

Изтича към външната врата. Слезе бързо в градината. И градината беше тиха, тъмна, пуста. А долу в селището продължаваше ужасният пукот на оръжията.

Като се залюля — заслепена, замаяна, изгубила всякаква мисъл — Астрид падна до вратата.

Бързи стъпки... висока сянка... глас, който я извика по име:

— Астрид!

— Саад! Саад!

Той протегна ръце, поведе я със себе си през градината, въведе я в къщата, като заключи вратата зад себе си.

— Мълчание! — заповяда полугласно. Мълчалива, тръпнеща, тя остана близо до него. Хиляди въпроси се рояха в мисълта ѝ. Къде бяха изчезнали хората от дома? Кой му беше съобщил, че тя е там?... И какво ставаше в селото?

Далечните гърмежи престанаха ненадейно и се чу лай и вой на кучета, рев на ужасени животни...

След това настана пълна, странна тишина.

Тогава Саад я въведе в салона. Спря се до вратата и запали осветлението. Блесна силна светлина.

И момичето го видя. Беше неспокоен, развълнуван, гологлав, синьо-черните му коси падаха върху челото. Гледаше я изненадано, учудено.

— Дойдох... — промълви тя, като стискаше конвулсивно ръцете си — за да ви кажа... за да ви предупредя... — Почти дивият израз на лицето му спираше думите ѝ.

Той прокара ръката си по челото, сякаш за да събере мислите си.

— Не е важно! Не е важно! — каза с груб и остър глас. — Бях вече предупреден.

— Вече предупреден?!

— Да. Узнах навреме. Когато вие... когато вие идвахте, аз бях вече в селото.

— Е, тогава... — Астрид се задъха. — Тези хорица... тези бедни хорица...

— Отпътувах. Убежището им е в Ел Санна... — И направи широко движение към пустинята.

— Всички?

— Почти всички. — Това каза със стиснати зъби и със свити пестници.

Долетя нов залп от изстрели.

Саад погледна към прозореца; светлината не позволяваше да се види навън. Той направи усилие да се овладее и с решителен и твърд глас каза:

— Благодаря ви, че дойдохте. Сега трябва да си отидете, да се върнете в града.

Астрид усети присвиване в сърцето си. Да се върне в града!

— Ибрахим ще ви придружи, ще го намерите в Ел Санна. Дотам ще трябва да отидете сама.

Да се върне в града!...

— Не е далече. Ще преминете градината... — Погледът му още беше устремен навън и проблесна. Обърна се към нея: — Ще трябва да побързате.

— Но защо ме отпращате? Защо не дойдете и вие с мене?

Презрителна усмивка се появи на лицето му.

— Да дойда с вас?... О, не! Ако вашите приятели ме почетат с едно посещение, бих желал да съм тука, за да ги приема.

Астрид потръпна. Почувствува, че за него тя все още беше чужденка, неприятелка, която принадлежи към расата на потисниците.

„Ако вашите приятели ме почетат...“ За момент тя си представи входната врата съборена от английските войници, тяхното втурване в преддверието, техните гласове във вестибюла и сетне на прага Норман Грей, капитан Норман Грей с широко отворени от учудване очи, че я вижда тук.

Саад отгатна мисълта ѝ.

— Бъдете спокойна — каза с горчива усмивка, — след два часа ще бъдете жива и здрава във вашия хотел „Чипхърд“.

Нов залп изстрели — по-близък, по-силен — попречи на отговора ѝ.

Саад отново се обърна да гледа през прозорците, сетне неочаквано се прилепи до стената и изгаси светлината. Лицето на арабина беше фантастично осветено. С нетърпеливо движение отвори средния прозорец. Сетне извика с болка:

— Подпалват селото!

„Подпалват селото...“ Ах, да! Нейният годеник, нейните приятели преподаваха урока на „презрените негри“, на „туземните червеи“...

Притиснат до рамката на прозореца, Саад Насър беше устремил поглед към огъня, който скачаше насам-натам и обгръщаше всичко в пламъците си.

Астрид го виждаше върху този червеникав фон, който се оживяваше и угасваше за малко, за да се засили наново.

— Аллах акбар! Аллах акбар!

Страстният зов на всички араби се изтръгна от дълбочината на душата му, плач и молба едновременно, изпълнен със сила и мощ.

А на Астрид се стори, че чува плача на цялата тази отхвърлена и потисната раса, зова, вика на отчаяното човечество.

Цяла тръпнеща, тя се приближи до него и стисна ръката му.

— Саад!... Саад!

Той се стресна.

— Вървете, вървете незабавно! — В гласа му трептеше омраза и гняв. — Вървете, върнете се при вашите хора!

Нейните хора!... Да, нейните хора бяха, които въоръжени стреляха, които наказваха, след като бяха оскърбили, които подпалваха, след като бяха убили.

Нещо в нея пламна като пламък при вятър. Лудост ли беше? Презрение или болка? Кръвта на Майкъл О'Рейли събуди в нея пламенната омраза към несправедливостта и жестокостта.

С хълцане тя падна на колене пред него.

Но не само пред него, не само пред него коленичеше тя. Коленичеше пред всички потиснати по лицето на земята, пред всички парии на човечеството, на които бялата раса беше отнела свободата, свещената гордост, правото да живеят своя живот и да обожават своя Бог.

На колене тя искаше да измоли прошка, прошка от всички заради несправедливостите, болките, обидите, безчестията и безчинствата.

— Прощка!... Прощка!... — проплака тя, като вдигна към него отчаян поглед.

Обгарящ пламък запали кръвта във вените ѝ, постави във всяка фибра желанието за жертва и изкупление, нуждата да се пожертвува, да се самоотрече, да се предложи като изкупителна жертва, за да заплати за тази сеч. Това желание, този импулс я стисна за гърлото.

— Отмъстете!... Вземете откуп!... — извика тя. — Както те бият, палят, разрушават... така и ти... така и ти удряй, пали, разрушавай!

И падна превита с русата си глава в краката му.

Мъжът наведе поглед към това крехко създание и в тъмното му сърце пламна омразата и лудостта, силата да разрушава и да опустошава.

Тя почувствува, че над главата ѝ минава полъхът на смъртта.

Но неочаквано той се наведе, повдигна я, прикрепи я. Като стискаше с тъмните си ръце главата ѝ, пръстите му пламнаха в русите ѝ къдрици, той се нахвърли върху нея, като потисна с устни върху устните ѝ хълцането и вика...

Опустошителният огън вилнееше върху мъченическото село.

Сухите палми пламтяха и горяха величествено високо в небето като грамадни сватбени свещи.

ВТОРА ЧАСТ

Вън от шатрите се чуваше песента на бедуините:

*„Любовта на жената е като роза,
която расте в градината на Каид,
обсипана със сребърни сълзи.*

*Любовта на жената е като газела,
която пие от извора.
И като дима на наргилето,
когато е примесено с праха на опиума...*

*Любовта на жената е като роза,
която расте в градината на Каид,
обсипана със сребърни сълзи.“*

— Саад Насър! Загубих представа за време и разстояние. Кой ден сме днес? Кое е това място?

— Лилия оттагък морето, това е мястото на нашата почивка, близо до оазиса Ел Кара. И това е зората на нашия радостен ден.

— Саад Насър! Боя се да се върна при моите хора.

— Цвят на лотос, остани при мене.

— Саад Насър! Боя се да остана при тебе. Ако моите хора ме търсят?...

— Лунен лъч, нашите камили са бързи и пустинята е обширна.

— Саад Насър, заведи ме при тези, които ме търсят, за да им кажа сбогом и да се върна завинаги при тебе.

— Полъх на вятъра, ти си отиваш, за да не се върнеш вече.

*„Любовта на жената е като роза,
която расте в градината на Каид,*

обсипана със сребърни сълзи...“

Лейди Тейлър прекара една безсънна нощ. Стотина пъти чете и препрочете оставената от племенницата ѝ бележка:

„Скъпа лельо Мери, не се грижи за мене.“

Какво означаваше? Къде се криеше това неразумно, това странно същество?... Какво ѝ беше хрумнало, за да накаже Норман Грей за вината, че е честен англичанин и лоялен войник? Никога ли няма да угасне в кръвта ѝ треската, оставена ѝ в наследство от фенианеца Майкъл О’Рейли, този голям въстаник, който толкова много беше страдал и карал да страдат?

През нощта лейди Тейлър премина през всичките възможни настроения, в очакване на отсъстващата: нетърпение, възмущение, гняв, уплаха, ужас, отчаяние. Цялата нощ ходеше от стая в стая, от своята спалня в спалнята на Астрид, премина банята, която отделяше двете стаи и едва легна на леглото си, стори ѝ се, че чува някакво шумолене и движение оттатък.

— Астрид!

Нищо. Мълчание.

И отново стана, за да отиде в празната стая.

Правеше хиляди проекти, взимаше хиляди решения.

Нервно позвъни няколко пъти; и в лицето на пазача — един грамаден абисинец, който се яви на прага — тя изсипа много невъздържани и развълнувани въпроси. Работеше ли телефонът през цялата нощ?... Къде е директорът на хотела?... А секретарят?... Можеше ли да се телефонира в посолството?... В полицията?... В щаба?...

Абисинецът непрестанно отговаряше:

— Да, да, да! — Сетне се обърна към дъното на коридора, като едва потискаше смеха си.

Тогава бедната лейди Тейлър стана и тръгна из пустия и мълчалив хотел, последвана на разстояние от абисинеца, който я помисли за побъркана.

Към шест часа сутринта можа да се свърже най-сетне с щаба и да попита за капитан Грей. След дълго чакане получи отговор, че отсъства.

— Отсъства?

— Да. Призори отпътува за Судан.

— За Судан? По каква работа?

— Получи нареждане.

Лейди Тейлър почувствува, че светът се върти около нея.

След малко пристигна един войник, който носеше писмо за Астрид. Почеркът беше на Норман Грей и лейди Тейлър след кратко колебание го отвори.

Норман пишеше въпреки голямата бързина при отпътуването. Беше командирован набързо с батальона си в Хартум, където се бяха появили безредици. Надяваше се да се върне много скоро, по какъвто и да е начин, преди определената за венчавката им дата. Между другото заклеваше своята любима да забрави всяка злопаметност, да заличи от паметта си неприятностите на последния ден и печалната съдба на онова нещастно село...

Писмото завършваше:

„Не се съмнявам в бъдещето, Астрид. Всичко в тебе ми е мило: дори и чувството ти на справедливост, което те прави така несправедлива, твоите изблици на милосърдие, което те прави така безмилостна. На твоите чисти и сигурни ръце поверявам сърцето си, своето бъдеще, честта си на войник.“

Възмутена, лейди Тейлър захвърли писмото. Ах, тези млади! Тези себелюбци! Този Норман, който отиваше спокойно в Хартум, без да я предупреди, без да се осведоми дали няма новини, нито поне — неппростима небрежност! — да я поздрави в писмото си! И тази неразумна, луда Астрид със своите бягства, със своите хрумвания,

която беше отишла кой знае къде, като я караше да прекара една неопишуема нощ, една нощ на безчестие!

И Елзи? Елзи, която тънеше в блаженство в Луксор и в писмата си знаеше само да се възхищава от великолепието на Рамесеума и от своя съпруг! Себелюбци са всички и никога не са били нещо друго!...

Ах, та струваше ли си мъката да възпиташ момичета, да се жертваш за неблагодарни и безсърдечни същества, които мислят само за забавленията си, да се омъжат, да отидат на сватбено пътешествие с първия срещнат! И при това знаеха, че тя страда от главоболие, от виене на свят, от сърцебиене, и че лекарят в Лондон я беше предупредил да избягва неприятните вълнения.

А ето, всички си отидоха и я оставиха сама, сама в един ужасен хотел, пълен с негри, в една отвратителна страна, пълна с гробове, с камили и с мухи.

И ако сега получи сърцебиене? Главоболие? Виене на свят?

При тази мисъл лейди Тейлър потъна в горчиви сълзи на самосъжаление и тъй като беше прекарала цялата нощ в събличане, в разхождане, в обличане, реши най-сетне да си легне.

Остана целия ден без закуска, без обяд, без вечеря; единствена компания й бяха главоболието, виенето на свят и сърцебиенето.

Късно през нощта подскочи, като вдигна болната си глава от възглавницата.

Имаше някой в съседната стая! Да!... Чувахе как някой се движи. Леки и внимателни стъпки се чуваха насам-натам, спираха се до вратата... Кой ли е? Кой може да бъде в този час? Астрид? Камериерката? Някой негр?... Някой ужасен негр, който лъска обувката и който я беше последвал в полумрака на дългите коридори, като се е крил по ъглите, когато тя се е обръщала?... Обтегнатите нерви на лейди Тейлър не можеха да издържат повече: издаде вик, сетне друг, след това продължителни писъци...

На прага на банята се появи една фигурка, розова и лъчезарна: Елзи! Беше Елзи!

— Мамо! Скъпа!... Изплаши ли се?

— Елзи! Елзи!... — изхълца майка ѝ. Сетне, обхваната от нов ужас, попита: — Какво се е случило? Защо си тук?

— Джон отпътува тази нощ за Хартум. Събират там наши групи. Но как!... Не знаеш ли, че има бунт в Судан?

— Бунт! — въздъхна с облекчение лейди Тейлър. — По-малкото зло. Боях се, че си се разделила със съпруга си.

— О, не!... — запротестира Елзи, като се изчерви. — Тъкмо напротив, мамо!

Лейди Тейлър постави умореното си лице върху рамото на дъщеря си.

И от пълната със смехове и нежности стая полека-лека излишните гости изчезнаха: главоболието, виенето на свят и сърцебиенето.

— И така — заключи лейди Тейлър в края на своя разказ, — ще трябва незабавно да предупредим консулството, властите и полицията, за да я намерят...

— За бога! — прекъсна я Елзи. — Да избегнем безполезното разгласяване. Помисли, та помисли за радостта на Форестърс, на Хартъровци, на всички безделници в колонията, изгладнели за злословия и скандали!

Лейди Тейлър потрепери.

— Чуй, мамо, ние познаваме Астрид. Да я оставим да се изпарят хрумванията ѝ! Бъди сигурна, че днес ще я видим да се разкайва, изцяло съкрушена и победена...

Но денят мина и Астрид не се върна.

С падането на нощта безпокойството на Елзи нарастваше и тревогата на лейди Тейлър ѝ вдъхваше най-нежелани опасения.

„Трябва да е попаднала в някакъв капан — мислеше си, бледна и отчаяна. — Завлекли са я в някое от тези заведения, в които се пуши опиум... — И гледаше с разширени от ужас очи. Сетне в нов пристъп на отчаяние: — Или пък са я хвърлили в Нил! Да! Да! Имам чувството, че е хвърлена в Нил!“

Втората нощ мина безсънна и убийствена. При слабата утринна светлина двете жени се погледнаха. Бяха бледи и изтощени.

Трябваше да се действа, да се поиска помощта на британската власт, да предизвикат гласността, скандала.

През цялото време Елзи все още размишляваше.

Щом стана възможно, слезе в преддверието и попита нещо портиера. След няколко минути се качи пак, придружена от едно

момче, стегнато в небесносиня ливрея.

Лейди Тейлър, която се беше излегнала върху дивана, стана треперееща.

— Мамо, това момче е било дежурно пред хотела. Видяло е Астрид на излизане. — И като се обърна към усмихнатото момче каза: — Нали?

— Да, госпожо.

От възмущение лейди Тейлър усети, че губи съзнание. Елзи с потиснато безпокойство продължаваше разпита на момчето.

— Взе кола? „Арабих“?

— Взе автомобил. Аз затворих вратата.

— Какво направление даде?

Момчето се замисли за момент. Спомняше си отлично, но не беше сигурен дали е удобно да каже. Повдигна очи към небето и не отговори.

— Спомняте ли си номера на автомобила?

— Не, госпожо. — Въпросният автомобил в този момент беше пред хотела и самото момче пет минути по-рано беше разменило серия от арабски приказки с този стар шофьор със сламена шапка върху чалмата си.

Но момчето не каза това. Обаче след дълго размишление отвърна:

— Може би ще мога да позная шофьора.

Със задъхване лейди Тейлър отново падна назад върху дивана.

Елзи й хвърли ободрителен поглед. Сетне се обърна към момчето:

— Как се казваш?

— Ахмед.

— Е, добре, Ахмед, иди си! Потърси този шофьор! Търси го из целия град. И го доведи тук.

Ахмед слезе и без да бърза, се отправи към градината на терасата; премина я и тръгна към редицата автомобили, които стояха по средата на улицата. Спря се пред предпоследния.

— Баруди — каза на стария шофьор, който, полулегнал, четеше вестник „Ел Ахрам“, — онази госпожица с русите коси, облечена в бяло, която изведе миналата вечер, къде я остави?

Шофьорът отговори на цветущ език, в който често намекваше за Аллах и за огъня, на който биват подлагани любопитните и недискретните.

— О, отвратителен потомък на скорпионите — нападна го Ахмед. — Няма да получиш бакшиш. — И се престори, че си отива към хотела.

Тогава шофьорът го извика:

— Ела тук, мръсни сине на чакалите, и кажи защо ми задаваш този въпрос.

Но момчето, като повдигна рамене, отговори:

— Не е важно. Бакшишът ще получа аз.

И спря, за да изчака да мине една върволица от коли, които му пречеха да пресече улицата.

Но Баруди не мислеше за бакшиша. Мислеше за Сит, за тази божествена Сит, щедра като дъщеря на Кедиф, която той остави съвсем сама на брега на канала Зомор. Какво се е случило с нея? Онази вечер англичаните подпалиха близкото село... Дали ѝ се е случило нещо?

— Отговори! — извика той на момчето. — Защо искаш да знаеш?

Ахмед се обърна към него и като повдигна нежното си лице, каза с намигане на едното око:

— Тази Сит още не се е върнала. Нейните близки искат да ти говорят; искат да знаят къде си я завел.

Тъмното чело на Баруди под баретата и чалмата се смръщи. Че как! Сладката Сит, бялото и подплашено ангелче, което търсеше

водача, спасителя на потиснатите, апостола на свободата — Саад Насър ефенди, не се е върнало?

Силно желание да я покровителства обхвана старото му сърце. След миг на напрегнато размишление стана бавно от седалката и се наклони да скочи на земята.

— Да вървим! — каза на Ахмед.

— Не! Не! — засмя се той. — Почакай малко. Сега отивам да те търся из града.

И с лека гримаса, като завъртя една цигара, се отдалечи и тръгна с тананикане към базара Кан Калили, където баща му държеше магазинче за реликви от Тебе, чинийки от Роди и килими от Бухара — „made in Germany“.

След около два часа той се върна до хотел „Чипхърд“, но автомобилът на Баруди не беше вече там. За миг Ахмед изпита ужасен страх, че този мръсен потомък на камилите е влязъл в хотела без него, но почти веднага го видя да пристига с машината си, като водеше в близкия хотел „Континентал“ една американска група в зелени дрехи.

Едва се освободи, Баруди повери автомобила си на грижите на един полицаи и влезе в хотела с момчето. Те се изкачиха по стълбата за прислужниците и преминаха през един дълъг коридор, сетне почукаха на вратата на номер 161.

Веднага им отвори.

— Ето го! Намерих го! — каза с тон на скромен прислужник Ахмед, като въведе мигация Баруди в апартамента, където двете жени сякаш го чакаха.

Баруди, мрачен и намръщен, спря близо до прага. При това говореше само арабски; и не се доверяваше нито на Ахмед, нито на тези две чужденки, които го гледаха така внимателно.

Повече от всякога разбра, че с мълчание или с лъжа ще трябва да защити Сит.

Но дълбокото безпокойство на двете жени и заповедните подканвания на Ахмед го накараха най-сетне да проговори.

Той заведе значи Сит... (момчето преведе фантастичното наименование с различни обяснения, които му се струваха благоприятни) до хотел „Семирамис“. После в колата му се качиха други две дами... или три... (да, бяха три госпожи, не две!...) и искаха да ги развежда насам-натам: в Гезире Палас... Английското кафене...

Мавританското кафене... До късно останали в Мавританското кафене тези три дами, т.е. тези четири дами...

— Но как изглеждаха тези дами? Тези дами, които се качиха от „Семирамис“? — прекъсна го Елзи.

Беше направено едно кратко описание на арабски. Сетне Ахмед преведе:

— Казва, че са били бели дами. Така... както всички.

Лейди Тейлър, дотогава треперееща и мълчалива, се обърна към Елзи:

— Възможно е да са норвежките... нали знаеш, онези студентки от Упсала. Те наистина са отседнали в хотел „Семирамис“.

— Да телефонираме веднага и да попитаме — каза Елзи, чиито очи блестяха и страните ѝ бяха получили свежия цвят на роза.

Стана ново обяснение между Ахмед и шофьора. Сетне Ахмед обясни:

— Каза, че е безполезно да телефонирате. Тези дами не са вече в „Семирамис“. Отпътували са.

— Отпътували?

— Да, заминали. Всички заедно. Също и Сит. Взели водач и отишли в пустинята.

— В пустинята?

— Да. Взели носачи и готвач, и водач... един отличен водач, наречен Смаин... и отишли с палатки и камили в пустинята.

— Но възможно ли е! — зачуди се невярващата Елзи.

— В пустинята? Но защо? — промълви изплашената лейди Тейлър.

Ахмед широко се усмихна.

— Но всички чужденки, всички американски госпожи, и английските също, отиват с готвач и камили в пустинята. И Баруди — той посочи към шофьора, който, без да разбира нищо, кимаше утвърдително с глава — казва да бъдете спокойни, понеже Смаин е отличен водач; и вика за свидетел Аллаха и неговите ангели, че тези дами са добре и са в пустинята. И че ще останат... докато се върнат — заключи Ахмед.

След кратко мълчание от изненадата лейди Тейлър попита:

— Но ако мога да зная кога отпътуваха? Не онази вечер, разбира се! Беше вече толкова късно...

Ахмед се осведоми, сетне преведе:

— Казва, че в пустинята се отива тъкмо нощем, понеже през деня е много горещо.

Сетне прибави с много усмивки:

— Казва, че познава един водач, един много добър водач, който се нарича Махмуд. Той би могъл да заведе също и вас в пустинята, за да търсите Сит. За четири или пет дни, с палатки и камили, ще намерите Сит; и водачът Махмуд ще иска да му се заплати малко.

Двете дами се посъветваха. Бяха малко успокоени по отношение на Астрид, а идеята да отидат да я търсят в пустинята всъщност не се харесваше много на лейди Тейлър.

Елзи наистина беше благосклонна към това приключение, но се остави да бъде разколебана от майка си.

— Та помисли си, Елзи! Може да се случи Астрид да се върне, докато ние скитаме из пустинята, за да я търсим... точно като в „Евангелин“ от Лонгфелоу.

Накрая наградиха Ахмед с щедър бакшиш и предложиха още по-щедър на шофьора. Но той направи движение на отвращение и отказ, като повдигна тъмната си ръка по тържествен и благороден начин. Тогава двете дами, като не знаеха по какъв начин да изразят благодарността си, взеха тази черна ръка и я стиснаха силно и дълго.

Като се поклони, Баруди поднесе към устните си ръката, която те удостоиха с докосването си.

Останаха сами, Елзи и майка ѝ се прегърнаха, развълнувани, усмихнати, със сълзи на очи. Тази особена, тази странна Астрид беше, значи, в пустинята здрава и жива, с норвежките студентки, с отличния водач Смаин, с камили и с готвач! Няма да избухне скандал и да се разпространят злословия, няма да се постави в течение консулството и полицията! И няма нужда да се обаждат на Норман и Джон и да нарушават спокойствието им.

Двете жени решиха да не правят нищо; да не кажат никому нищо; да чакат търпеливо завръщането на избягалата.

За по-голяма сигурност Елзи телефонира в хотел „Семирамис“ и попита портиера дали наистина там са отседнали норвежки студентки.

— Да, но сега ги няма. Заминаха с носачи и камили, за да прекарат няколко дни в пустинята. И имаха за водач някой си Смаин.

Точно.

— Може би видяхте с тях една млада англичанка, която живее в хотел „Чипхърд“?

Това портиерът не можа да потвърди, но беше напълно възможно.

Елзи се върна при майка си съвсем успокоена. Всичко се съгласуваше точно с разказа на шофьора.

— Разбира се, по лицето му личеше, че има чиста душа — каза лейди Тейлър.

Шофьорът Баруди, братовчед на водача Смаин и затова така добре осведомен, беше наистина придружил до границите на пустинята норвежките, които живееха в хотел „Семирамис“.

Добре знаеше той със своята ориенталска мъдрост, че ако искаш да накараш някого да лапне някоя лъжа, трябва да прибавиш и малка доза истина.

Астрид се наведе над прозореца. Беше се вече мръкнало и големите дървета в градината на хотел „Чипхърд“ се очертаваха, потопени в сянка, върху перленосивото небе.

Откъслечи от музика и весели смехове достигаха на вълни до нея от салона долу, където се приготвяше коледното дърво.

Бъдни вечер! Оставаха още десет дни до определената за женитба дата!...

Полъх на вятър, сладкият вечерен вятър на Нил, я помилва по лицето и с лека въздишка Астрид се съвзе. Грамадното огледало в дъното на стаята отрази образа ѝ, фантастичен и оцветен. Тя се спря, като се загледа с широко отворени учудени очи.

Струваше ѝ се, че не може да се познае вече. Любовта, запалила неугасим пламък, беше преминала над нея, като остави в душата ѝ и на лицето ѝ неизличима следа. Да, също и върху лицето ѝ! Това бледо и странно изображение, което я гледаше с тайнствени очи, не беше вече Астрид, Астрид — възпитаницата на Ричмънд и Майфайр. В тези очи блестеше нова светлина, гореше нов пламък.

С чувство на безкрайно отегчение Астрид обърна гръб, като обиколи с поглед цялата стая, вече потънала в сянката на здрача.

Преди седем дни тя избяга като луда от тази стая. И миналата нощ, с душа, подготвена за страдания, отново беше прекрачила прага ѝ.

Колко пъти под покрива на бялата палатка, в дълбокото спокойствие на нощта в пустинята, тя беше мислила за това завръщане! И при тази мисъл чувствуваше, че кръвта ѝ замръзва във вените.

Саад Насър, пламенен и смел любовник, изпаднал в страх за нея, нареди да вдигнат палатката, за да навлязат все по-навътре в сърцето на пустинята, като заличаваше следите от пътуването и от лагеруването.

Въпреки чувството за опасност и неизбежна заплаха, тя го обожаваше пламенно и трескаво, тя, Астрид, бялата птица, която в

мургавите му ръце трепереше и се боеше при мисълта за неминуемото изкупление.

Каква ли драма се развиваше в Кайро по време на нейното отсъствие?... Какво ли безпокойство и отчаяние е оставила зад себе си?... Сигурно в този час публичността, скандалът са разнесли името ѝ, най-разнообразни и неприятни слухове се въртят около нея също като ураган в пустиня.

Тогава с дълбок трепет тя се залови за мисълта да се завърне.

Как ще прекрачи прага на хотел „Чипхърд“? Как ще срещне погледа на леля си Мери? Жестът ѝ на нетърпение, който отблъсква и отхвърля? И Норман?... При мисълта за него дишането ѝ спря поради вината, която чувствуваше. Норман, гордият и чист войник, по какъв начин ще отмъсти за обидата, нанесена на честта и на расата му? Тя го виждаше във въображението си с бледо лице, ужасен, с ръка, повдигната, за да удря и да проклина. Положително нейната чест и вината ѝ ще го вбесят и ще предизвикат у него желание за насилие, за извършване на най-голямото насилие.

И все пак! Смъртта ще бъде по-лека и по-поносима, отколкото ледът на неговото презрение. Смъртта! Ето единственото разрешение на нейния заплетен живот, единственият край на кратката драма на страстта, която я обзе и погълна. Смъртта!... Тя никога вече няма да се върне при Саад Насър! Гласът на пустинята напразно ще я зове...

Така, с потиснат до смърт дух, бледната скитала прекрачи миналата вечер прага, зад който вярваше, че съдбата ще я очаква с вдигнат меч.

* * *

А при това... нищо! Нищо от това, което беше предвиждала и предугаждана, не се случи. Елзи и лейди Тейлър я приеха с възторг, с усмивки, трогнати; ляха радостни сълзи, като между целувките и прегръдките мълвяха нежни и развълнувани укори; лейди Тейлър уверяваше, че знае всичко, че прощава всичко...

А Норман Грей беше далече! Норман не знаеше нищо; никога нищо не е знаел.

Та защо, разсъждаваше лейди Тейлър, да му разказва за детинското похождение, за невинния и необмислен каприз на годеницата? Да смущава заради едно малко, незначително приключение предстоящия брак?

На заминаване той беше оставил Астрид в хотел „Чипхърд“, като се върне, пак там ще я намери. И всичко ще свърши с това. Достатъчно. Няма нищо да му се казва.

„Та как! — мислеше си изплашена Астрид. — Значи животът ще тръгне отново със своя обикновен ход, сякаш никаква катастрофа не се беше случила и не беше я променила така силно?“ След вихрушката и урагана, след вълнуващото страстно изживяване да се върне така към тихи и мирни дни... Да я поеме отново веселият ритъм, празничният тон на сватбеното тържество...

О, не! Никога! Тя не ще отдаде душата си на измамата и лъжата. Ще трябва да каже всичко; да повери всичко на Норман; да му каже с вдигнато чело цялата истина. Та тя не е направила какво престъпление; тя само отмъсти за едно недостойно дело. Беше извършила чист и свят дълг, за който никога няма да се разкайва и да се чувства виновна.

Но Норман беше далече.

Дотогава трябва да накара лейди Тейлър да разбере, че този брак е невъзможен, че между нея и Норман Грей всичко е свършено.

Неочаквано на нейните треперещи, скръбни думи лейди Тейлър противопостави усмивка на снизходително недоумение.

— Да не се омъжиш за Норман?... Та какво говориш? Шегуваш се!... Не бих желала заради твоите странни идеи да избухне скандал, да се ощастливят всички нещастници! Мила Астрид, аз познавам сърцето ти!

И я прегърна нежно.

За момент Астрид почувствува върху устните си да трепти изповед; сетне си представи вместо тази майчинска усмивка разкривено от ужас лице и смелостта ѝ изчезна; страхът да не предизвика смъртна болка я обгърна, забули я в сянката на мълчанието.

Тогавя реши да се довери на Елзи.

— Елзи, изслушай ме! Трябва да ти говоря.

Да, да, Елзи ще я изслуша, трябва да я изслуша. Но първо трябваше да слезе с майка си, за да види приготовленията за празника, украсеното коледно дърво...

— Ела и ти, Астрид!

Не, Астрид няма да слезе. В трескавия светски салон тя се чувствуваше вече като чужденка, като натрапена.

— Елзи! Елзи! Изслушай ме!

— Веднага ще се върна! — И Елзи избяга с целувка.

И сега, в тази мълчалива, потънала в здрача стая Астрид с трепет очакваше завръщането ѝ.

Елзи влезе, цяла сияеща и порозовяла. Държеше в ръка малкото синьо листче на една телеграма.

— Я гледай! Защо си на тъмно? — И запали свещите. — Ето съобщението от Судан! Джон и Норман ще пристигнат скоро.

Прекъсна думите си и усмивката ѝ застина на устните.

— Но ти си бледа, Астрид, миличка, какво ти е?

— Елзи, Елзи!... — Момичето направи отчаяно движение с ръцете си, като удавник, който потъва.

Елзи улови тези малки ледени ръце и ги стисна в своите.

— Говори ми, мила! — И като я притегли близо до себе си, целуна я нежно по русите коси.

Астрид помисли: „Това е може би последната целувка, която получавам от нея“. И за миг затвори очите си, сетне, като подчертаваше думите си, каза:

— Когато Норман се върне... ще трябва да му кажа, че не мога да бъда негова съпруга.

Изненадана, невярваща, Елзи се отдалечи, за да вижда по-добре, и забеляза смъртната бледност, която беше покрила лицето ѝ като с восъчна маска.

— Защо, защо говориш така?

Астрид устреми към лицето ѝ своите небесни очи, оградени със сенки.

— Сърцето ми не е вече негово. Моето сърце... принадлежи другиму.

Елзи затрепери.

— Не те разбирам.

Тогава, обхваната от конвулсии, пресекливо Астрид започна да говори:

— Бях в къщата на един египтянин... онзи египтянин, който пътуваше с нас. Седем дни и седем нощи бях с него в пустинята.

Елзи скочи на крака, с лице, бледо като това на Астрид.

— Мълчи! Мълчи! — извика й. — Лъжеш. Ние знаем къде си била. Ние знаем с кого си била! Да не си полудяла? За да унижиш Норман, за да го накажеш, че е изпълнил своя свещен дълг, искаш да се обезчестиш така? Искаш да нараниш собственото си сърце? Искаш да хвърлиш кал върху всички ни?

И тъй като Астрид искаше още да говори, Елзи я стисна здраво и премери пулса й.

— Ти бълнуваш, ти си трескава, Астрид! Сънувала си, сънувала си този кошмарен и страшен сън и си въобразяваш, че наистина си го изживяла. Бедничка моя Астрид!... Някакъв ураган е минал през мозъка ти и малко го е объркал. Разбираш ли ме, Астрид? Това вярвам. Това... искам да вярвам! Нито дума от това, което ми каза, не е вярна!... Забрави... забрави този ужасен сън. И да не говорим вече никога за него!

Сън?... Ако Елзи имаше право? Ако всичко беше само сън? Ако наистина нейният разсъдък ѝ е изневерил?

Астрид стисна челото си между ръцете; скръбните дни и безсънните нощи уморяваха мозъка, на всяко нещо даваха неясния образ на недействителността. Като неопитна ездачка, на която поводите бягат от ръцете, тя чувствуваше мислите си да препускат лудо, като я подхвърляха насам-натам.

Ако наистина беше сън... халюцинация?

И лудите вярваха на своите измислици; тези, които халюцинираха, вярваха, че виденията, които се явяват пред тях, са истински.

Но тогава, когато... когато завърши сънят?

Това село!... Та тя наистина видя това бедно село, жертва на човешката жестокост!... И тази градина, където червените рози приличаха на червено кадифе, а белите рози блестяха в светлина под дебелата сянка на дърветата!... Сетне високата мраморна стълба, от която надалече се виждаше потъващата в здрача пустиня, и лентата на кервана, който се губеше между дюните... Та тя наистина видя всичко това!... И в обширната зала, където слугите ѝ дадоха упоително питие върху пламък, тя заспа... Ах... ето... ето откъде беше започнал сънят!

Да! Беше сънувала тълпа от бегълци и техните отекващи върху пясъка стъпки... Беше сънувала празната къща, пустата градина... И сетне... сетне пристигането на Саад Насър...

И пожарът!

Пожарът!

И по-късно, гласовете на англичаните, които тичаха, които рушаха вилата, може би, за да запалят и нея... И после лудото бягство през градините, почти носена от ръцете на Саад... Да, да... всичко това е било само сън! Глупав сън! Наистина, като сън беше почивката под звездите... и бялата шатра... и камилите... и звуците на флейтите, и изпълнените с копнеж гласове на бедуините:

*„Любовта на жената е като роза,
която расте в градината на Каид,
обсипана със сребърни сълзи...”*

Сън е, сън е пламенният странен глас, който въздишаше:
— Полъх на вятъра, ти си отиваш, за да не се върнеш вече!
Сън!...

Кратките дни минаваха бързо и Астрид се остави на съдбата, като затвори очи за миналото и за бъдещето.

Трябваше да се моли, да се моли!... Да се смири, да скръсти ръце и да се довери на Бога.

Но какво трябваше да иска, каква милост да изпроси от божественото милосърдие?... Трябваше ли да моли Бога да ѝ прости Норман? Да я иска още за себе си!... Или той без никакъв укор да я остави свободна, за да се върне при Саад Насър? Към живота в пустинята, с него? Саад Насър! Пустинята! Струваше ѝ се, че някакъв лек воал беше покрил тези огнени спомени.

Унес, който не можеше да трае вечно, терзание, което не можеше да продължава безкрайно, се разстилаше малко по малко в душата на Астрид.

От ден на ден в тихата обикновена атмосфера, в ритъма на всекидневния живот тя чувствуваше, че треската ѝ намалява, че тревогата ѝ се успокоява, облекчава се непримиримото ѝ безпокойство. Понякога ѝ се струваше, че трябва да направи известно усилие, за да си спомни за своето отчаяние; струваше ѝ се, че трябва да се залови за своя кошмар, за да го почувствува още жив в себе си.

Тогава със силен кипеж на кръвта нейната мисъл се отправяше пламенно към Саад; към Саад, който я чакаше и комуто беше обещала да се върне. Извикваше в паметта си неговия сладък смях, неговия страстен и бавен говор, неговата властна красота, понякога мрачна и бягаща като ориенталските нощи...

Но скоро обществените задължения възвърнаха господството си, традициите на расата се засилваха. И светските обичаи тъчаха около нея своята деликатна мрежа, като приспиваха съзнанието ѝ и успокояваха обтегнатите ѝ нерви.

Размириците в Судан бяха почти потушени. Шумът на бунта се беше загубил в трясъка на бомбардировките. Недостатъчно силният протест от омраза в сърцата на местните жители беше погълнат от буйния устрем на войниците.

Бунтовниците египтяни се връщаха с недоволство и примирение в Долен Египет. Мрачни, намръщени, отчаяни, трябваше да се молят, да мълчат, да затворят в своите сърца омразата и проектите за отмъщение.

Студената и силна ръка на Англия ги стискаше за гърлото.

Не държеше ли тя в ръката си тяхната съдба? Животът и смъртта на тяхната нещастна страна? Грамадният бент на Маквар, далече върху лазурния Нил, беше завършен; беше достатъчно само англичаните да наредят да се сложат железните ключове, за да се спре течението на водата, за да причинят глад и жажда на целия египетски народ, за да спрат дишането му.

Вечерта на Сан Силвестър, след петнадесетдневно отсъствие, капитан Грей и поручик Ланц се завърнаха радостни и нетърпеливи в Кайро.

Бяха посрещнати с възторг, с прегръдки и поздравления. Във веселия осветен салон ги очакваше традиционната новогодишна вечеря, председателствана от лейди Тейлър и полковник Лоулес, отличен офицер от Съксес, който беше приел да кумува на предстоящата венчавка.

Запалените свещи, украсената с цветя маса, шумящото шампанско — всичко се съгласуваше с веселостта на сътрапезниците; въодушевлението растеше заедно с нежната и сладка музика, която достигаше от салоните.

Астрид, седнала встрани от Норман, се опитваше да настрои душата си към възбудата и веселието, които я заобикаляха и на които

чувствуваше, че е станала далечна. Изкушаваше се да призовава в паметта си миналите, неясни вече събития.

Но колко далече беше пустинята! Колко блед образ е вече Саад Насър!

Тогава Астрид пожела да спре мисълта си върху предстоящата драма, която я завладяваше.

Гледаше русото лице на своя годеник, разцъфнал от радост, и се мъчеше да си представи как ще изглежда след малко, когато, останала сама с него, тя ще трябва да му направи съдбоносното признание.

— За какво мислиш? — промълви той, като се наведе към нея с пламенна усмивка.

Тя отправи към лицето му големите си учудени очи, без да отговори.

Полунощ! Миг на мълчание. Всички стават на крака с вдигнати чаши; и полковникът, с високо издигната чаша, произнесе ритуалното: Бог да пази краля!

Отговориха с тройно „хип, хип, хип ура!“.

— Отсъстващи приятели! За нашите отсъстващи приятели! — предложи Джон.

И пиха.

— За нашите любими! — извика Елзи и като се усмихваше на Джон, чукна чашата си с неговата.

На свой ред и Норман протегна своята пенлива чаша и каза като ехо, като погледна Астрид:

— За нашите любими!

Тя побледня и отговори на усмивката му, но не докосна чашата до треперещите си устни.

Сетне всички се отправиха към лейди Тейлър, за да ѝ дадат поздравителната целувка.

След този момент на тържественост разговорът, смехът, шегите се оживиха още повече. Всички лица сияеха усмихнати.

Само Елзи, ненадейно обзета от безпокойство, от време на време поглеждаше тревожно Астрид.

Колко бледа и разтревожена беше! Имаше намерение може би да извърши някакво непоправимо неблагоприятно... Може би щеше да

изповяда на Норман същата онази история, на която не трябва да се отдава никакво внимание и никаква вяра.

Ще трябва да го предотврати, на всяка цена да спре тези смъртнобледи устни!

И тъй като вечерята беше привършила, Елзи скочи.

— Да слизаме — извика, — да слизаме в салона и да видим бала!

Всички одобриха това предложение. Но Астрид, като постави ръката си върху тази на Норман, го задържа.

— Остани! Искам да ти говоря!

Елзи забеляза това движение, устреми разтревожен поглед към братовчедка си и като се отдели от другите, се приближи до нея.

— Ще слезем всички, нали? Също и вие двамата!

И обърната към Норман, със сладка усмивка добави:

— След три дни, когато Астрид ще бъде напълно ваша, ще имате възможност да я „секвестирате“...

— Да, да — каза Норман. — Ще ви настигнем веднага. Изглежда, че Астрид има да ми довери някаква мистериозна тайна.

— Как не! — подскочи Елзи. — Искате да ви пита дали сватбеното було трябва да се прикачи със закопчалка или с венче!

И докато Норман се обърна да вземе от масата цигара, тя хвърли към братовчедка си светкавичен поглед.

— Трябва да дойдеш с нас! — каза ѝ със заповеден тон.

Астрид се изправи, като отметна глава.

Тогава Елзи се обърна към Норман:

— Знаете ли, капитане, че по време на вашето отсъствие се случи нещо тежко?

Астрид потрепери.

— Нещо тежко? — повтори като ехо учуденият Норман.

— Да. Една млада европейка — продължаваше Елзи с непоколебима решителност — може би я познавате и вие... избяга в пустинята с един арабин.

Астрид слушаше като вкаменена.

— Коя ли ще е тази нещастница? — попита Норман с помрачено лице.

— О! — каза с вид на безразличие Елзи, като повдигна рамене.

— Една блондинка... много млада... една норвежка...

— Може би някоя от онези студентки?

Елзи не отговори. Направи една стъпка към Астрид, която трепереше силно, а лицето ѝ пламтеше и като я улови за ръка, стисна я силно.

— Какъв ужас, нали, Астрид? — И продължи, обърната към Норман: — Какво ще кажете вие за това?

— Казвам — отговори Норман с жест на отвращение — че земята е мръсно и грозно място. Чистите души трябва да се отправят към друга планета. — И пак се върна усмивката му, когато погледна двете красиви същества пред себе си. — Да прекратим този разговор.

— Но според вас — настояваше Елзи — тази жена не заслужава ли прошка?

— Прощка! — извика Норман. — Трябва да се откъсне главата ѝ като на врабче. Жена, която може да направи подобно нещо, не само петни тялото и душата си, но извършва престъпление и по отношение на цялата бяла раса. Дава повод за поругания и обиди от страна на туземците, които не искат нищо повече от това — да могат да оскърбят.

Замълча за миг. Сетне почти извика:

— Ох, ако тази жена беше англичанка!... Ох...

— Ами ако е... ваша сестра? — попита Елзи преднамерено.

Той направи движение на оскърбена чест.

— Моя сестра? Не ми харесва такова предположение, госпожо. Но все пак, понеже ме питате, ще ви кажа, че ако беше моя сестра, щях да ѝ предложа моя револвер... след като съм убил като куче арабина, който я е насиллил. Тяхната и моята кръв не ще бъде достатъчна, за да измие това петно!

Елзи хвърли внимателен поглед към Астрид, сетне добави с нервна усмивка:

— За бога, празни приказки! Да вървим, да отидем да се веселим с по-радостни лица!

И настигна другите, които я чакаха нетърпеливо на прага.

Норман остана сам с Астрид, няколко минути намръщен и сърдит; сетне, като отстрани мрачните мисли, се обърна към нея с разтворени ръце:

— Астрид, любов моя, малко мое божество!

Тя отстъпи назад, като го гледаше със страх. Въпреки това движение на нежност, тя го виждаше още, както миг преди това — ужасен, страшен.

— Но наистина... — прошепна тя, — наистина ли би могъл да бъдеш така жесток? Така безмилостен? Ако някоя жена в момент на лудост... на екзалтация... би отишла...

Той затвори устата ѝ, като леко постави ръката си на устните ѝ.

— Мълчание! На твоите устни, в твоя ум трябва да цъфтят само чисти цветя.

Улови ръцете ѝ и ги стисна в своите; гласът му трепереше от горещо и дълбоко вълнение:

— Невинност моя! Чувствам нужда да те поставя на олтар, та нищо нечисто да не се докосне до тебе. Ти, мое свято създание, дай ми вяра! Накарай ме да повярвам в добродетелта. Направи така, че да повярвам в Бога!

Астрид отдръпна ръцете си от неговите с отчаяно движение.

— Не говори... не говори така... — промълви тя. — Не съм достойна...

На прага отново се появи Елзи — развълнувана, неспокойна. Застана неподвижна в изучаване на лицата им.

— Норман — извика тя, — слезте! Полковник Лоулес ви вика.

Двете жени, останали сами, се погледнаха. Сетне Елзи бавно и тържествено каза:

— Тази жена... тази жена, за която ставаше дума... ако наистина е изменила... ако наистина е сгрешила, трябва да пази тайната си. Трябва сама да носи товара на своята вина. Трябва да го носи в мълчание. Няма право да разпространява около себе си отчаяние и смърт...

Гласът на Елзи премина в плач:

— Да страда сама, да понася мъката си сама... нека това бъде нейното наказание.

Астрид наведе глава.

И в дълбочината на душата си ѝ стори, че чува друг глас, свещен и свръхчовешки глас, който казваше:

— Вдигни кръста си и тръгни!

Събитията тласнаха неизменно нерешителната Астрид към нов живот, към ново предопределение.

Тласнаха я с цветове на лилии към чистия воал на съпруга, към малката англиканска черква, която звънтеше от музика и песни. Съпровождаха я с усмивки от готическата врата, по дължината на червения, обсипан с рози и мирти килим, до олтара. Наведоха при клетвата за вярност русата ѝ главица, украсена с венче от цветя... и я отведоха навън на слънце; встрани от съпруга си, тя трябваше да мине под арката от кръстосаните саби на неговите другари по оръжие.

После беше подета от приятелските ръкувания и усмивки, от майчинската прегръдка на лейди Тейлър, от неспокойното стискане на Елзи и братската целувка на Джон.

Отпратиха я през морета към далечната Шотландия, където на прага на патриархалната къща Фолкланд старите родители на Норман я чакаха с трепетни усмивки.

Малко по малко потисна в сърцето си горящите спомени, страстно желаните сънища. Постави върху огненото минало лекия и прозрачен воал на забравата.

И когато, през април, бледните северни рози в градината на Фолкланд отвориха своите нежни листенца, Астрид не си спомняше вече за техните далечни сестри от кадифе и светлина, не си спомняше вече екзотичната песен, която казваше:

*„Любовта на жената е като роза,
която расте в градината на Кауд,
обсипана със сребърни сълзи...“*

Смел, решителен, предприемчив като човек и като войник, Норман Грей се оказа стеснителен, нерешителен и възторжен на фронта на любовта.

Чист по душа и тяло, той отиде към прегръдките на младата си съпруга.

Астрид искаше да коленичи пред него.

И тя го обикна. Обикна го с благодарност и преданост. Обикна го с пълно отдаване на себе си. Чистотата на Норман я обгърна и пречисти. Гласът му беше за нея събуждащ зов, в който ѝ казваше: „Стани! Сънувала си!“... И облегната на ръката му, струваше ѝ се, че стъпва здраво върху разцъфналата земя, след като е направила опасен полет между звезди и планети.

Норман я привлече в кръга на своя духовен живот.

От него научи, че любовта към отечеството е едновременно свещена и безмилостна; страст, която всичко дава, но и всичко изисква.

Така Астрид — бунтовницата се научи да се подчинява, научи се да прощава; да не иска да се помилват всички невинни. Научи се да си затваря очите и да има доверие в Бога и в Норман Грей.

В старата къща Фолкланд Астрид внесе светлината на своите руси коси и сладостта на своята миловидност.

И при такова разположение на духа тя почувствува зараждането на нов живот, който растеше в нея.

Майчинството ѝ откри дверите на нейния звезден рай.

Краят на отпуска от шест месеца, даден на Норман Грей, наближаваше и той се приготвяше за завръщането си в Египет.

Склонен от молбите на своите родители, за които присъствието на Астрид беше внесло нов полъх и обнови живота им, Норман, макар и без желание, се съгласи с мисълта да отпътува без нея.

И така, тя щеше да остане във Фолкланд, докато щастливото събитие се изпълни в стария дом, където толкова много поколения Грей бяха отворили през мъглите на Шотландия своите небесни и блестящи очи.

— Бъди хиляди пъти благословена! — извика Норман трогнат, когато я целуваше за сбогом. — Ти, която ще дадеш на моите стари родители и това голямо утешение.

През една ранна юнска утрин Астрид го придружи до гарата. В сладкия въздух летяха първите летни аромати.

Влакът вече потрепваше, готов да потегли.

Последна прегръдка... Последно ръкуване... Началникът на гарата даде сигнал и вратите се затвориха. Тогава Норман скочи във влака и се прилепи до прозореца.

Астрид, застанала на перона, издигна към него милото си лице с усмивка на устни и със сълзи на очи.

Норман протегна ръката си към нея.

— Смелост, любима! Времето скоро ще мине! Мисли за новата радост, която ще блесне в живота ни...

— Да! Да! — промълви Астрид.

— Мисли, че когато се качиш на същия този влак, за да дойдеш при мене, в ръцете си ще носиш нашето създание...

— Да... — каза разнежена Астрид. — О, да!

— Нашето малко създание, което ще бъде... русо като житните класове! — И Норман се засмя със своя нежен и добър смях. — Спомняш ли си песента, в която се казваше така?... Пееше я на борда на „Хелуан“ онзи арабин, онзи черен Аполон, който късаше нервите ми.

Астрид се смути; очите ѝ се разшириха. Тези думи, казани между другото, тези думи, подхвърлени с усмивка, я развълнуваха така силно, сякаш някой стисна сърцето ѝ.

— Небето да те пази! — промълви Норман, като забеляза с безпокойство бледността ѝ.

Едно дълго изсвирване процепи въздуха.

— Норман!...

— Сбогом!... Астрид, сбогом!

Но влакът вече се раздвижи бавно.

— Астрид, съкровище мое!... — Норман протегна ръка.

Тя поиска да я улови, но не можа. Поиска да тича, да го следва още един миг; липсваха ѝ сили. Искаше да извика: „Сбогом!“, но гласът ѝ се спря на гърлото.

Остана неподвижна, като със замъглени от сълзи очи проследяваше отдалечаващия се влак.

Норман! Норман! Норман! Ах, да можеше да го спре! Да можеше да го извика отново! Да можеше да се хвърли в краката му и да му каже цялата истина.

Но как, как можа досега да го мами, да премълчава! Да скланя главата си на гърдите му, да спи до него, да гледа верните му светли очи... и при всяко вдишване, при всяко издишване, при всеки поглед, при всяка дума да лъже, да лъже, да лъже!

Ах, но не повече! Не! По-добре би било да умре. Няма вече да го мами, да го безчести, няма да живее повече до него в подобна убийствена лъжа.

Но тогава?!... Как можа тя тогава да остане толкова време тук, далече, да държи заключена в себе си страшната тайна, която неочаквано пламна в сърцето ѝ?

И веднага като изстрел една мисъл я стрелна, едно съмнение я обхвана.

„Руса като житните класове...“

Но ще бъде ли наистина руса като житен клас нейната рожба?

Ако ли пък — страшна мисъл — ако ли пък... нейното дете има лице с цвета на слонова кост, черни, много черни очи?

Едно свиване в сърцето ѝ прошепна, че така ще бъде. Да! Синът, който тя носеше, беше от Саад Насър, от арабина, който я има преди Норман, който в тези месеци на щастие, на отдалеченост беше почти изчезнал от съзнанието ѝ.

Как никога досега не ѝ е минала тази мисъл през съзнанието? Как никога досега не се е пораждало в нея това съмнение, това събуждащо трепет съмнение, което в този момент я обхващаше с такава застрашителна сигурност?

Да! Тя го чувствуваше. Детето беше от Саад Насър!

Под ясното египетско небе, в обширната и тиха градина на вилата оттатък канала Зомор розите вехнеха под палещото лятно слънце.

Едно черно момченце в синя туника тичаше по пътеката към вилата. Носеше един плик.

Отдалече забеляза господаря си, който се разхождаше замислен под големите дървета.

Изтича към него и се поклони.

— Поща за тебе, Саад Насър ефенди.

— Благодаря ти, Сафти.

— Аллах да освети дните ти.

— Аллах да придружава стъпките ти!

„Саад Насър! Мислех, че съм те забравила. И ето че денем и нощем, без сън и без почивка, се движа насам-натам и зова името ти!

Саад, боя се! Боя се! Боя се! Ако детето, което нося, е твое, няма да имам смелост да живея, да го предам от моите ръце в ръцете на този, който ме благослови и го очаква като дар от небето.

Но... ако детето е твое, Саад, как ще намеря смелост да унищожа заедно с моя живот и неговия, който ти принадлежи?

Саад, Саад! Дните летят и ужасът ми нараства. Боя се, че ще полудея. Чувствам, че полудявам!

Не спя. Никога не спя. Цялата нощ стоя будна с втренчени в мрака очи. Лекарят ми предписа успокоително, наркотици; бром... и още бром. Но сините стъкленици, които биха ми дали покой, се нареждат на скрито една до друга в дъното на шкафа, непокътнати!... Нито капка върху пресъхналите ми устни, нито миг почивка на развълнувания и в постоянна мисъл мозък!

Не. Когато наистина пожелаая да заспя, когато пожелаая моето дете, преди още да се събуди за живот, да заспи завинаги, тогава това питие ще утоли жаждата на двама ни, като спре с един удар, едновременно, двойното биене на нашите сърца...”

В една перленосива утрин към края на месец септември Животът и Смъртта бързаха към вратата на тихата къща във Фолкланд.

— Моят час наближи! — каза Животът.

— Не, моят час наближи! — каза Смъртта.

Астрид се събуди сепнато, видя двете сенки и с вик се обърна. Искеше да избяга, но те протягаха вече ръце към нея.

Животът! Смъртта!... Астрид устремяваше ужасен поглед ту към едната, ту към другата сянка и не знаеше коя от двете ѝ вдъхваше повече страх.

— Оставете ме! Оставете ме! Не е още време!... — проплака Астрид.

Но едната я стискаше вече с тънките си пръсти в болезнени гърчове... докато другата улавяше слабия ѝ пулс, като я обръщаше към стъкления шкаф, в дъното на който бяха наредени смъртоносните сини стъкленици.

Едната я пронизваше с болки, докато другата я караше да налее всичката отровна течност в една само чаша и да я напълни догоре...

С болки и мъки Животът и Смъртта си я оспорваха, оспорваха си душата и тялото ѝ. Бореха се жестоко и мълчаливо.

Астрид се гърчеше, мятеше се от едната към другата.

— Бъди моя! — викаше едната и сграбчваше нежното ѝ тяло. — Страдай и понасяй!

— Бъди моя! — викаше другата, като допираше чашата до устните ѝ. — Заспи и забрави!

Тогава Астрид, изпълнена с ужас, започна да пие.

И отровата ѝ се стори сладка. Но изведнъж Животът се наложи над Смъртта, наведе се над нея и с нови сили я удари.

Стъкленицата падна от ръката ѝ и се разля в краката ѝ.

Но погълнатата течност вече течеше по вените ѝ и откриваше пред неспокойния ѝ дух вратите на съня.

През облачни страни, през покрити със здрач долини летеше душата ѝ.

Отдалече достигаше до нея плачът на живите по земята, и те я викаха:

— Астрид! Астрид! Астрид!

Опитваше се да отговори, но нямаше глас.

— Събуди се, Астрид!... Астрид, събуди се!

Тя се опитваше да отвори очи, но клепките ѝ не се помръдваха.

Ту скачаше, сякаш танцува по ефирните облачета... ту плуваше над безкрайните простори.

— Астрид! Върни се!

Но тя не можеше да се върне. Някаква вихрушка я отнасяше все по-далече.

Беше загубена!... Отделена завинаги от действителността, от любовта, от радостта... от пламенността на тези мили призиви.

Нов полъх на вятъра я поде и я хвърли в бездната на нищото.

Неочаквано слаб глас, кратък вик я стресна. Писък на новородено!

Този глас възвърна съзнанието ѝ, като преодоля далечината, надви вихрушките, отнесе облаците.

Клепките ѝ потрепераха, клепачите ѝ се отвориха... И на слабия вик отговори майчинската усмивка.

Животът беше победил. Ужасната противница отстъпи.

Кайро. Десети октомври.

Във вилата на Саад Насър свещите останаха запалени през цялата нощ. Младият народен водач приемаше верните си другари, временно избягали от надзора на британската власт. Надеждите им бяха пропаднали. Голямото движение, което толкова дълго време беше подготвяно, потъна нещастно в безполезното престъпление: убийството на Сирдар — заместника на британския губернатор — извършено от двама студенти предната вечер на площада пред Гизех.

Това беше провал, разрушение на всичките им сънища и мечти.

Двамата млади фанатици, несъзнателни врагове на същата кауза, която мислеха, че спасяват, подбудени вероятно от провокаторски агенти на техните противници, бяха извършили фаталното престъпление, което отнемаше всички съществуващи симпатии към каузата и излагаше свободата и живота на заклетите другари.

Фактически извършеното деяние отвори врата за по-жестоки мерки от страна на англичаните. И всички, които бяха заподозрени, че имат известно разположение към националното движение, бяха заловени в скоро време.

Саад Насър и другарите му очакваха развоя на събитията с източното спокойствие на нацията си, напълно съзнаващи безполезността на бягството. Дори да можеха да избегнат за няколко дни британското насилие, те бяха добре известни и нямаше да се спасят от ареста. Приготвяха се стоически да посрещнат променливата съдба.

— Inshallah!... Както Бог иска!...

Ще бъдат разстреляни или отведени в някой далечен концентрационен лагер за дълги, дълги години...

Невъзмутими и равнодушни бяха тъмните лица, събрани в големия мавритански салон; скромни и умерени думите. Бяха взети решения, дадени заповеди, утвърдени планове. Дори много години или завинаги да траеше тяхното затворничество, те оставяха след себе

си най-младите потомци, за да възобновят революцията, да развеят знамето на свободния Египет от оазиса на Сивех до Червено море.

Призори, горди и мълчаливи, те се разделиха.

Слънцето беше вече високо, когато по алеята се чуха бързите стъпки на английските войници.

Саад Насър, изправен върху мраморната стълба, ги очакваше.

Но преди тях по една тайна пътечка до него достигна черното момче в синя туника.

— Поща за тебе, Саад Насър ефенди. Аллах да те пази от зло!

— Благодаря ти, Сафти. Нека Аллах направи леки дните ти!

Едно от писмата носеше печата на Великобритания. Писмото гласеше:

„Саад Насър!

Имам дъщеря. Тя е руса като житните класове.

Сбогом!“

ТРЕТА ЧАСТ

Нарекоха я Дарлинг.

„Дарлинг!“ — нежното име, което на английски значи „миличка“, се чуваше от сутрин до вечер из старата къща Фолкланд и разцъфваше в усмивка на устните на бавачките.

— Дарлинг! — беше любовният зов на Норман, когато Астрид пристигна при него и му подаде русото създание с небесносини очи.

„Дарлинг!... Дарлинг!“ — чуваше се навсякъде около русата главичка, която сияеща преминаваше от ръце на ръце, следвана от нежното безпокойство на майката. Сладкото име прозвуча по слънчевия път до Ел Васта, където Норман беше приготвил тяхното гнездо на радост и на щастие — вила „Мимоза“. Научиха го тъмнокожите египтянки, които минаваха нататък; и здравите лодкари, които прекарваха товари през реката; и малките черни дечица, които полуголи тичаха по пясъка. Всички научиха и обикнаха това име.

„Дарлинг!... Дарлинг!“ — приличаше на трепетния звън на сребърна камбанка.

И самата Дарлинг обичаше това име. Винаги говореше за себе си в трето лице:

— Дарлинг иска това... Дарлинг иска онова... — като протягаше ръчички към цветята, към някоя пеперудка, към белите воали от облаци, към луната.

И от всичките неща, които Дарлинг пожелаваше, нямаше нито едно, което майка ѝ да не беше готова да открадне, да откъсне, да сграбчи, нито едно нещо на небето и на земята, което тя да не беше готова да придобие, за да поднесе на детето.

Така в душата на Астрид избухна майчинството — дива стихия, за да потисне всяка друга страст, всяко друго желание.

Тя почувствува, че русото дете, дар на Божествената милост, я беше пречистило и обновило.

За нея Дарлинг беше облекчение и спасение. Дарлинг беше Божията прошка.

С бавно движение Астрид оправяше розовия храст, който беше израснал между две високи египетски смокини. Цялата му вътрешност беше обсипана с цвят. Олеандрови клонки заобикаляха верандата с нежнорозов облак.

— Спи, моя малка Дарлинг! Спи!

Но Дарлинг не заспиваше. Устремяваше големите си открити очи към висящите клони на едно странно тропическо дърво, дълги безлистни клони, кафяви и тънки, които провисваха от един хоризонтален клон на дървото и падаха отвесно като тежка дантела, подвижна и вълнообразна. По-дългите докосваха земята и пускаха в почвата нови корени, но по-късите се люлееха, висящи и колебливи, при полъха и на най-слабия ветец.

Очите на детето наблюдаваха един от тези клони с настойчиво любопитство.

Смаин, черното дете, което пресичаше с тичане градината, се приближи към Астрид:

— Милейди, бягай от тука...

— Тихо, Смаин — прошепна Астрид с пръсти на устни.

— Милейди! — повтори момчето, като отвори широко големите си черни очи. — Вземи детето и бягай! — И като посочи един от кафявите клони, който се движеше бавно и вълнообразно, попита: — Не виждаш ли?

Астрид повдигна очи в посоката, която малкото пръстче даде.

— Не виждаш ли? Това не е клон. Погледни добре, милейди!

Астрид подскочи.

Не, не беше клон. Беше дълга змия, която, обвила с тялото си клона, се спускаше надолу и беше провесила във въздуха малката си триъгълна и заострена глава.

Трепереща, Астрид взе детето и с бяг го внесе вкъщи. В хладната стая тя го постави върху малкото легло и спусна всичките завеси наоколо.

Ах! Този ужасен Египет! Колко опасности за нейното крехко създание!

Отдавна вече Норман беше поискал да се върне в отечеството, но преместването закъсняваше. А на Астрид ѝ се струваше, че дишането ѝ ще спре до момента, в който здрави и живи ще се завърнат в Европа.

През дългите периоди, когато изискванията на службата викаха Норман в Горен Египет, Астрид оставаше в бялата вила на Нил сама с негрите прислужници: Смаин и Фатме, деца на туземци. Вярно е, че там беше и госпожица О'Нейли. Но госпожица О'Нейли не беше голяма придобивка и утеха. Тя само оплакваше Ръсел скуеър и Бригтън и в известни моменти със своите остри писъци от страх караше да се вълнува кръвта на всички. Боеше се от всичко и изпадаше в ужас от всичко; за нея всяка жаба беше скорпион, всеки гущер — змия, всеки туземец — лош демон.

— Моля ви, госпожице О'Нейли — викаше Астрид, — не викайте така, защото плашите детето!

Но Дарлинг не се плашеше от нищо. В този лъчезарен свят всичко ѝ харесваше: голямото слънце, обширната пустиня, всяко живо нещо, което се движи, тича, лети.

И в този горещ климат тя растеше бързо, като тропическо цвете; растеше здрава, особена, с хиляди прищевки и хиляди желания. Искаше далечина и усамотение; обичаше музиката, жадуваше за тишината; искаше всичко да знае и нищо не искаше да учи; искаше да играе с малките черни деца, да скача боса по пясъка и да вика с тях; или пък заставаше мълчалива и неподвижна върху терасата и слушаше плавната песен на лодкарите по Нил и монотонния шум на греблата.

Беше капризна и избягваше нежностите. Понякога на Астрид ѝ се струваше, че не е нейно дете, не е човешко същество; приличаше ѝ на някакво призрачно горско или въздушно създание, което с трептенето на крилете си оставаше за миг на земята, пред прага на дома, за да полети отново.

Военният англо-египетски съд в Кайро осъди на смърт двамата студенти, убийци на Сирдар. И водачите на младата национална партия, заподозрени в подбуждането на това престъпление, бяха арестувани и задържани за седем години в един концентрационен лагер в Судан.

Седем пъти цъфнаха и увехнаха розите в грамадната градина оттатък канала Зомор, преди бавните и решителни стъпки на господаря да прозвучат отново по пясъка на алеите, преди очите му, наново свободни и независими, да измерят познатата далечина на пустинята до хоризонта.

Верните слуги го чакаха; побързаха да целунат дрехите му и да го благословят. Старият Ибрахим — по-слаб и по-подобен на привидение от всякога — му разказа какво се е случило по време на неговото дълго отсъствие и му съобщи новини, които вълнуваха сърцето му.

Господарят го изслуша мълчаливо.

И преди още да потърси и да събере разпръснатите заклетии другари, за да поднови делото, той слезе през една лъчезарна октомврийска утрин на брега на Нил.

При мостчето, люлееща се върху светлите води, го чакаше бялата лодка.

Мощното сърце на машината затуптя и като зацепи блестящата река, отведе Саад Насър към Ел Васта.

Вила „Мимоза“ блестеше в трептящото от горещина пладнe.

Астрид излезе на терасата, хвърли поглед към отсрещната страна на реката, където бялата лодка трептеше на слънцето. Облегна белите си ръце на оградата и разходи поглед наоколо. Беше пусто. Само едно черно момиченце подскачаше към реката...

То изчезна и безкрайна самота зацарува наоколо.

Някъде далече движението на натоварените лодки продължаваше и оттам долиташе слабият шум на греблата...

Астрид стана, за да влезе отново въщи, когато видя, че бялата лодка се отдели от брега и бавно се отправи да пресече реката.

Като направи сянка с ръка над очите си, тя с любопитство загледа разкошната лодка; бяло мостче, покрито с килими и многоцветни възглавници; някакво кресло настрана...

Кой идваше да я търси в този час? Може би някое посещение от Кайро? О, може би лодката на полковник Джеймс, който ѝ води обратно Норман, отсъстващ толкова дни? Но не; Норман беше все още в Горен Египет, където беше отишъл да придружи дук Бъклей в неговата нова експедиция към бента на Маквар.

Неочаквано Астрид потръпна. Един неспокоен глас от къщата я извика.

— Госпожо!... Боже мой!... Госпожо!

— Мис О'Нейли, какво има?

Мис О'Нейли бе развълнувана, бледа.

— Там... там върху верандата... змия...

Астрид се усмихна:

— Пак! — И сетне със задъхване: — Къде е Дарлинг?

Без да чака отговор, премина бързо тъмния коридор и излезе на верандата.

Слънчев пек и горещ полъх я посрещнаха.

Сгушена в плетено кресло, Дарлинг се беше навела любопитно напред и гледаше към земята, където близо до нея имаше един зеленикав блестящ кръг.

Неподвижна на прага, Астрид не се осмеляваше да направи и крачка напред, не смееше да диша. Някакъв инстинкт я караше да избърза към детето си, а разумът я приковаваше на място.

Момиченцето наведе усмихнатото си личице към влечугото.

— Какво правиш? Спиш ли?... Подвижи се малко! — То протегна босото си краче към навитото в кръг влечуго.

Задъхана от ужас, Астрид избърза... но преди нея — и точно когато змията проточи езика си и започна да съска — някой от градината се притече с голяма бързина, за да смаже с крак злосторната глава.

Дарлинг скочи на крака с вик.

— Защо... защо! — И хвърли светец поглед към натрапника.

Висок, слаб, облечен в бяла европейска дреха, непознатият стоеше неподвижен и я гледаше. И момичето задържа един миг устремен поглед към него; сетне, като видя в краката си змията, която още се гърчеше в агония, избухна в плач и изтича в къщата, за да се приюти при мис О'Нейли.

Астрид, още замаяна от уплаха, търсеше думи, търсеше израз, за да изкаже на непознатия горещата си благодарност. Той се беше обърнал и с крак изхвърляше вече умрялата змия.

„Кой ли беше? — питаше се Астрид. — Коя ли е тази фигура, така позната?...“ Името не ѝ идваше на устните... сетне, изведнъж, със силно раздвижване на кръвта, тя си спомни; и остана като прикована, и го гледаше...

Той се обърна и отпрати към нея дълбок, властен поглед.

— Астрид!... (Ах, този пламенен и сериозен глас!...) Не ме ли познавате вече?

Наистина изглеждаше, че не го познава вече, че не си го спомня вече. Това аскетично лице, удължено от страдания, одухотворено от мъченичество, ѝ се струваше странно, непознато.

— Астрид!... От толкова години очаквам и мечтая за този момент. А вие... не намирате ли нито една дума, с която да ме поздравите?

Искаше ѝ се да отговори, но вълнението беше стиснало гърлото ѝ, беше залепило устните ѝ.

Тя видя как бледността се разля по това деликатно тъмно лице. Промълви:

— Благодаря ви... с цялата си душа...

С едно движение само той я спря.

— Говорете ми за себе си. Кажете ми... щастлива ли сте?

— Да... — прошепна тя с наведена глава.

За миг настана мълчание.

— Аз все още съм такъв, какъвто ме познавате, Астрид. Сърцето ми не се е променило.

Тя хвърли към него отчаян поглед, а в съзнанието ѝ се въртяха съмнения, безпокойства. Какво искаше този човек от нея? Защо е дошъл? Този чужденец, за когото някога толкова много изстрада, защо се връща в живота ѝ?

Той направи крачка напред.

— Сещахте ли се понякога за мене?

— Да... да... мислила съм... — затрепери изплашена, смутена.

— Но трябва да разберете... че между нас всичко е свършено.

— О, не! — извика той буйно. — Не разбирам. Не искам да разбера!

Неочаквана вълна на уплаха я обхвана; лицето ѝ пламна. Ако беше вярно онова, което казваше Норман? Че всички араби бяха подли, измамни, опасни? Идваше може би да я заплашва? Да внесе в живота ѝ неприятности и терзания?

Сякаш четеше в очите ѝ тези мисли, лицето на ориенталеца се промени, пребледня още повече.

— Не се страхувайте от мене. — В гласа му трептеше нотка на благородна тъга, която я смекчи. — И простете ми, че съм се осмелил да се надявам, че не съм ви напълно чужд.

Сетне с кратка въздишка се наклони към нея:

— Но възможно ли е, възможно ли е да ви сънувам в онова затворническо място, да ви зова и търся, както зажаднелият търси извора в пустинята... докато аз ви благославях, чувствах във вас светлината и смисъла на моето съществуване... възможно ли е да съм бил вече заличен от вашето съзнание? Възможно ли е днес да съм само странник, минувач, натрапник във вашата къща? — И той протегна ръка към нея с отчаяние. — Но тогава, тогава защо винаги чувствах вашето дихание близо до себе си? Защо в дълбочината на душата си чувах винаги глас, който ми казваше: „Тя ще се върне в твой живот!“. Защо?

И падна върху креслото, като покри лицето си.

Астрид остана да го наблюдава — изненадана, объркана. Миналото нахлу в съзнанието ѝ като развълнуван прилив; като видение, като бълнуване. Тя ли беше, Астрид, която един ден се беше отдала на този човек? Която беше мечтала да живее с него в пустинята, завинаги?

Каква пропаст между жената оттогава и тази днес! Безумната девица, обхваната от състрадание, която в момент на екзалтация му се беше хвърлила в ръцете, не съществуваше вече.

Сега между нея и това бурно минало се издигаше ясно синята арка на нейните светли дни. Между нея и този трагичен образ, който стоеше пред нея, се изпречваше разцъфналата бариера на нейното щастие.

— Саад Насър — каза тя с глух глас, — миналото е мъртво. Забравете го. Ние не трябва да се виждаме никога вече.

Арабинът скочи на крака, очите му блестяха.

— Но тогава това, което се случи, е било за вас само едно приключение...

„Приключение!...“ Остра дума, която я удари като пестник.

Приключение — тази трагедия, която беше белязала с ужас и срам душата ѝ? Която направи от нея лъжкиня и изменница? Която я беше карала да бърза към гроба с още нероденото си дете? Приключение!

Всички страдания на миналото се върнаха, заудряха по сърцето ѝ.

— Жесток! Вие сте жесток!

— Простете ми... — И неговият глас прозвуча като плач. — Моето нещастие, моето отчаяние ме карат да говоря така. Помислете, Астрид! Бях повярвал, че някаква неразривна, вечна връзка ни свързва, една свещена човешка връзка: вашето дете! Да! Да! — Говореше ѝ с болка, с очи, устремени към очите ѝ. Горещото му дихание я пареше. — Независимо от писмото ви, в сърцето ми трептеше надеждата, също и в момента на моето освобождение... винаги съм вярвал, че вашето дете е и мое! Астрид! Не зная... не зная... но и днес още вярвам!

— Не! — Гласът на Астрид прозвуча като вик. — Не е така! Вие сънувате!

Той отстъпи назад. Изразът на лицето му я изплаши, събуди в нея състрадание.

— Вие трябва да забравите, Саад Насър, да забравите... мене и нея. Но забравете ни без горчивина, без омраза!

И с плач в гласа, като протегна ръце, простена:

— О, благословете я... благословете и нея, моята дъщеря!

Тя се обърна и с трепереща ръка отвори вратата:

— Дарлинг!

Почти веднага върху тъмния фон на вътрешността се появи детската фигурка — подобна на малка богиня, ефирна, светлоока — ангелско видение със златни коси.

Спряно в полета си към майката, детето остана в своята характерна поза на готова за излитане птица и хвърли към непознатия лазурното учудване на погледа си.

Саад Насър пристъпи крачка напред; сетне се поколеба. Вълнение преминаваше по лицето му и подчертаваше странната му красота; черните му зеници се потопяваха в светлите очи на момичето.

Астрид, обзета от някакво безпокойство, което самата тя не можеше да определи, се обърна и притегли с ръка детето си:

— Дарлинг!

Но тя продължаваше да наблюдава лицето на арабина.

С несигурно, почти страхливо движение той протегна ръце към нея; и изведнъж, сякаш несъзнателно привлечена, малката напусна прегръдката на майка си и с бързи крачки се отправи към него. В тези тъмни ръце, които той й протягаше, тя доверчиво постави своите чисто бели малки ръчички.

Саад не се помръдна, нито проговори, като се страхуваше да не я изплаши, да не прекъсне докосването.

Наведен над нея, той я гледаше: съзерцаваше нежното лице с кожа на тубероза; възхищаваше се от златистите коси и от небесните очи.

Така и двамата се гледаха дълго.

Астрид усети в дълбочината на сърцето си да потрепва някакво смътно безпокойство: струваше й се, че с този привличащ поглед арабинът притегляше към себе си душата на момиченцето.

— Оставете я... Оставете я... — промълви тя.

Веднага той отпусна пръстите си и освободи ръчичките. Сетне се оттегли назад. И като обърна към Астрид лицето си, което изглеждаше по-странно и по-познато едновременно, прошепна само:

— Все пак...

Астрид пребледня, с бързи стъпки се приближи и като обгърна с ръце дъщеря си, я притисна близо до себе си.

Мъжът съзерцаваше тези толкова красиви фигури и самото му сърце затрептя; изпълни го безкрайна тъга. О, да би могъл да ги отвлече и двете!... Да заведе в своя трагичен, безрадостен живот тези две същества на светлината.

Още веднъж погледът му се устреми към личицето на ангелчето и върху устните му се върна същото:

— Все пак!...

Слънцето бързаше към Сахара, като подпалваше небето в розов здрач и обгърна верандата и градината. И от всички далечни минарета се чу зовът за молитва. От цялата египетска земя се отправи към небето свещеният зов:

— Велик е Аллах. Няма друг Аллах, освен него.

Феллахите коленичиха между дюните. Върху бялата лодка целият екипаж опря чела до земята.

И Астрид видя пред себе си мъжа да се колебава и да се обръща към запад. Цялата светлина на залеза падна върху това бледо лице.

Така той остана неподвижен като статуя, с отпуснати до тялото ръце, докато зовът за молитва престана. Сетне се обърна отново към нея с по-затворено и по-спокойно спокойно лице.

— Астрид, ако някой ден твоето щастие се разруши, ако радостта ти отлети като пращинка, която вятърът отнася, ако някога, о, Астрид, се натъжиш и останеш самотна и отчаяна... спомни си за мене.

Астрид затвори очи и по-силно притисна детето към себе си.

— Клетвата, която един ден ти дадох близо до оазиса Ел Кара, под покрива на свободните звезди, ти повтарям и днес: заради чистия дар на любов и милост, който един ден ти ми отдаде, заради безкрайната болка, която изстрадах и страдам още, заклевам се... — И

той повдигна тържествено дясната си ръка: — Заклевам се да посветя на Аллаха духа си, на Египет — кръвта си, а на тебе — сърцето си.

Поклони се, като поднесе ръката си към челото и устните си.

Сетне, без никаква дума повече, без никакъв поглед, обърна се и я напусна.

Тя го видя да се отдалечава, да преминава през градината и да слиза към Нил.

След малко бялата лодка заплува по лъчистата вода... зацепи реката...

Така завършваше драмата на миналото. Така върху неясната вина падна воалът на забравата.

Но понякога през самотните си и безсънни нощи, наведена над заспалото си дете, бяло и нежно като лилия и русо като житен клас, Астрид чувствуваше в съзнанието, в ума си, в кръвта си дори да се поражда тайнственото, неразбраното:

— Все пак...

— Скъпи майор Грей — каза дук Бъклей, докато слизаше с Норман от кораба, който ги беше докарал от Веди Халфа до Шелал, — станали сте великолепен водач и приятен спътник за пътувания. Можахте да ме избавите от любопитните, да ме освободите от отегчителните и да ме осветлите по известни неясни въпроси относно тази страна. — И със сърдечна интимност постави ръката си в ръката на Норман. — За вашите качества и заслуги бях вече осведомен от губернатора. Е, добре, ако успеете да придобиете към името си малкия префикс „сър“, ще бъда поласкан при връщането си в Лондон да ви предложи баронска титла.

Норман Грей благодари.

— Преди да напусна Египет — продължи благородникът, — ще ми бъде приятно да изкажа почитанията си на бъдещата лейди Грей. Моята съпруга не е успяла да я види в Кайро. Та къде я пазите?

Грей се усмихна.

— В една вила на Нил, близо до Ел Васта. Ако ваше благородие позволи...

Така стана, че един ден от елегантния влак Кайро — Луксор слязоха, при гледката на черната пирамида на Иллахун, високопоставените гости.

Придружени от Норман Грей, дук и дукеса Бъклей и техните три деца: две момиченца — лейди Мъриел и лейди Мейзи, и най-малкият син — лорд Харолд, виконт Дурхам, се отправиха към вила „Мимоза“.

Астрид не очакваше посещения.

Седнала до ниския прозорец на обкичената с разцъфнали клонки беседка, тя държеше на коленете си разтворена синя тетрадка.

Върху първата страница бяха написани малко думи:

„Дарлинг!... Един ден, когато пораснеш и прелистиш тези страници, на които днес ще отбележа

мислите си, докато до мене цъфти твоето детство...”

Писаното свършваше дотук.

Нейната братовчедка Елзи ѝ беше дала идеята да си води дневник. Елзи живееше щастливо в Лондон със съпруга си и двете си деца, в дома на лейди Тейлър, и пишеше на Астрид дълги и изпълнени с обич писма.

„Следвай съвета ми — беше ѝ писала един ден, — води и ти дневник на твоите мисли и спомени, понеже по-късно детето ще види в тези страници да оживява отново нейното детство и ще прочете за любовта, която е придружавала първите ѝ стъпки в живота...”

И Астрид започна за Дарлинг Синия дневник.

Но първите редове останаха и последни; не успяваше да пише нататък. Самата сила на любовта ѝ към Дарлинг затрудняваше писменото изразяване на чувствата ѝ; още по-малко ѝ се отдаваше да анализира и опише проявите на тази малка нежна душа, която се откриваше в безкрайното усамотение и мълчание на пустинята и изглеждаше все по-ефирна и блестяща в розовината на поезията.

Докато мислеше това, Астрид чу сирената на автомобил и видя Дарлинг изплашена да преминава с тичане верандата, за да избяга при Фатме, както правеше винаги когато имаха посещения.

Няколко мига след това семейството на дука влезе: дукът — усмихнат и благоразположен, дукесата — важна и тържествена, и двете момиченца грациозни, със спуснати дълги косици, а най-младият лорд — затруднен и важен в своята униформа на морски офицер от Осбърн.

Астрид ги посрещна с усмихната любезност, като предложи на малко учудените им погледи тихата веселост и хладното спокойствие на дома си.

Малката Дарлинг не успя навреме да избяга. Баща ѝ, който я видя, когато тя се отпрати с Фатме към дюните, я спря.

— Къде бягаш, чучулиго?

И като я улови за ръка, въведе я вкъщи. В салона за музика сервираха чая. Дукесата, седнала на дивана, гледаше наоколо с благосклонно одобрение.

— Много е приятно тук!

Докато дукът с монокул на око се възхищаваше като истински познавач на естетиката в уредбата на салона и от русата красота, която виждаше насреща си — трите деца, модерно възпитани, казваха на родителите си „матер“ и „патер“, като произнасяха латинските обръщения като „мътър“ и „пътър“.

Двете малки лейди, Мъриел и Мейзи, които с истинско задоволство се посветиха на сладкишите и бонбоните, не преставаха да гледат към Дарлинг, която, скрита зад стола на баща си, не искаше да гледа никого, нито някой да я гледа.

Астрид я привлече към себе си.

— Излез, Дарлинг! Поздрави тези мили момиченца!

Но Дарлинг си беше прикрила лицето с ръце.

— Колко е смешна! — забеляза лейди Мъриел.

— Доста смешна! — повтори като ехо лейди Мейзи.

Но младият виконт Харолд, като изви русите си вежди, подзе с важност:

— Личните забележки нямат значение! — Сетне, като се обърна към Астрид, с уважение: — Позволявате ли, госпожо, да отида в градината?

Извикаха мис О'Нейли и децата излязоха с нея. Градината беше като джунгла с най-разнообразни дървета: децата я преминаха цялата, следвани от мис О'Нейли и Дарлинг, която насила беше заведена.

В салона дукесата разговаряше доста оживено.

— Виждам, че имате „Блютнер“ — забеляза тя. — Обичате ли музиката?

— Предпочитам тишината — каза Астрид със сладка усмивка.

Дукесата намери този отговор прекалено оригинален, за да бъде в добрия тон.

В това време Норман питаше дука за впечатленията му от Кайро. И дукесата се намеси:

— Въпреки че нашият престой в Египет стана приятен, признавам, че ще бъда доволна да се върна в Лондон. Мисълта ми си почива при малко мъгла, малко дъжд, след силата и грубостта на това палещо слънце.

Нейният съпруг, който на младини беше следвал във Висбаден, цитира усмихнат:

*„Nicht kann der Mensch so schlecht ertragen
als eine Reihe von schonen Tagen!“*

Дукесата леко присви вежди. Намираше за варварски немския език.

— Освен това — продължи тя, — не се чувствам спокойна в тази страна. Около нас цари атмосфера на малко несигурно гостоприемство... Забелязала ли е госпожа Грей с какви жестоки очи ни гледат тези араби?

— Бедничките! — прекъсна я усмихнат дукът. — Достатъчно е да ги погледнеш в лицето, за да се оттеглят от пътя като бити кучета. Туземецът не се осмелява да срещне устремения поглед на някой бял човек.

— Може би защото там четат някаква заплаха — промълви Астрид.

— Неоспорим факт е — обясни дукесата, — че египтяните не ни обичат.

— Какво ни интересува това? — каза дукът. — Станали сме може би сантиментални? Една велика нация не иска да бъде обичана: иска да бъде уважавана и да се боят от нея.

Дукесата въздъхна.

— Този народ е доста неблагодарен. Помислете само какво сме направили за тях: дадохме им цивилизация, възпитание, богатство, което донесохме в тяхната страна. Питам ви, какво щеше да представлява Египет без Англия! Какво щеше да представлява светът без Англия?!

И тъй като никой не намери отговор на подобно схващане, дукесата, леко поласкана, забеляза:

— Наистина неблагодарността е характерна за бедните във всяка страна. В Лондон, когато аз или друга дама от Благотворителния комитет влизаме в някоя мизерна къщурка в Ист Енд, много рядко ни посрещат с благодарност. Едва сме излезли от вратата и затварят шумно прозорците; не е чудно да видиш да летят след тебе сапуни и религиозни вещи, които им са оставени като подарък. Ако допуснем — заключи дукесата, — че бедните обичат своята морална и материална мизерия, значи, че те са добре.

И тя наведе горчиво благородната си глава. При това движение зеленият ѝ воал се раздвижи вълнообразно. Той я предпазваше по време на пътуванията из пустинята от праха, слънцето и мухите.

Вън, в градината, децата ѝ се опитваха да предразположат дивата Дарлинг, която, скрита в дрехите на мис О'Нейли, повдигаше ръцете си към лицето, когато искаха да я гледат.

— Какъв странен навик! — чудеха се децата. — Защо винаги прави така?

— Тя е стеснителна — обясни мис О'Нейли.

И двете момичета се усмихнаха. Възможно ли е да има по света стеснителни деца?

— Защо не позволяваш да те гледам в лицето? — настояваше лейди Мъриел. — Срамуваш ли се? Казала ли си някаква лъжа?

— Да, да, излъгала е! — извика лейди Мейзи.

Лицето на Дарлинг се появи за миг над розовия ѝ лакът.

— Какво значи лъжа? — попита бавно. Сетне отново вдигна ръката си.

Двете малки лейди избухнаха в смях, а братчето Харолд им се скара.

— Глупачки! — каза той с намръщено лице.

Но те още разпитваха упоритата Дарлинг:

— Как се казваш?

— Как е името ти?

Никакъв отговор.

Харолд се наведе да погледне зад свитата в пестник ръка. Две големи сини очи се устремиха към неговите.

— Името ти! — заповяда той. — Кажи ми го!

Последва някакво продължително мърморене зад свитата ръка.

— Кажи пак — заповяда виконтът, — не чух.

Смутеният шепот се повтори. Разбираше се само краят „... оза“.

И Дарлинг повтори със своя дълбок глас, малко важно:

— Дарлинг — евадне-грей-елваста-виламимоза.

— Боже милостиви! — И двете момичета се разсмяха силно.

— Какво дълго име!... Колко смешно име!

— Но престанете да се смеете! — извика възмутен Харолд. — Нарича се Мимоза. Това е прекрасно име.

Тогава мис О'Нейли, усмихната, обясни на двете момичета:

— Веднъж избяга извън градината и ние много се изплашихме. Всъщност един полицаи, който я беше намерил наблизо, я завел до града, защото малката не могла да каже нито името си, нито къде живее. Оттогава я научихме да казва винаги всичко, дори адреса, когато я питат коя е.

Междувременно Харолд изпита приятелски чувства към малката и реши да ѝ свали ръката и да види лицето ѝ.

— Харесва ли ти в Египет? — попита я той.

— Не — наведе тя глава. — Харесва ми да си остана тук.

Нов изблик на смях от страна на лейди Мъриел и лейди Мейзи, които тичаха към салона, за да разкажат всичко на майка си.

— Мътър! Представете си, това момиче не знае името си, не знае, че е в Египет и не знае какво нещо е лъжа!

Влезе и Дарлинг, цяла зачервена, и се скри в коленете на баща си. Дукесата поиска да я помилва, но малката се оттегли, като скри лицето си в гърдите на бащата.

— Колко стеснително момиченце! — учуди се дукесата. — Тук ли е родена?

— Не, родена е в Шотландия — отговори Норман. — Но е дива като дъщеря на пустинята. Скоро — добави той, като милваше русите коси на детето си — ще я заведем в Европа и ще я направим добре възпитана английска госпожица.

— Ще сгрешите! — каза дукът усмихнат. — Имаме толкова много възпитани личности.

А синът му, който гледаше към тази руса главица, потънала в ръцете на бащата, обясни:

— И на мене ми харесва такава.

Когато родителите станаха, за да се сбогуват, лорд Харолд, виконт Дурхам, се приближи към Дарлинг.

— Сбогом — каза ѝ. — Винаги ще те наричам Мимоза. И когато порасна, ще се ожения за тебе.

Във влака на връщане дукът, седнал малко настрана от Норман, забеляза:

— Скъпи Грей, вашата съпруга е много хубава. Не се ли отегчава в тази вила съвсем сама?

— Не вярвам — каза Норман, комуто тази мисъл никога не се бе явявала в съзнанието.

— Но вие често сте далеч от нея.

— При нея е детето... — каза Норман.

— Много добре. При нея е детето. Но самата тя е още дете. На колко години е?

— На двадесет и четири — отговори Норман след кратко размишление.

— Скъпи мой — каза негово благородие, който имаше житейски опит, — на двадесет и четири години, сама, дори да имаше десет деца, една жена би се отегчавала.

Норман се замисли. Да!... Наистина... Астрид беше на двадесет и четири години.

Винаги много зает със службата си, във Веди Халфа, в Хартум, той беше, тъй да се каже, забравил този факт.

А от раждането на Дарлинг насетне изглежда, че дори е забравил Астрид.

Колко се беше смирила неукротимата Астрид! Колко кротка, смирена и тиха беше станала! И при това... беше на двадесет и четири години!

Норман започна да мисли за завръщането си в родината. В Лондон той ще намери време, за да си спомни, че Астрид е на двадесет и четири години... и да го напомни и на нея.

А дукът имаше право: тя наистина беше много хубава.

Как минава времето?... Отначало изглежда, че върви бавно, с бавни и тежки стъпки, с лениво изтичане на секундите, с линеещо протакане на минутите. Изглежда, че часът никога няма да свърши!

Слънцето лениво се вдига в зори, отправя се бавно по небето, закъснява при потапянето си в залеза. Изглежда, че денят никога няма да свърши!

Постепенно ритъмът се ускорява. Минутите бързат, часовете ускоряват стъпките си. Дните тичат, седмиците се надпреварват, месеците летят...

Сетне се завъртяват годишните времена.

Не са прошумели още първите листа, когато полетяват вече във вихъра на есенния вятър; не са отворени още първите рози, когато вече прецъфтяват последните; не са побелели още от цветове живите плетове, когато заблестява вече диамантената белота на снега... Времето лети, вихрено лети...

Вчера още имаше толкова години пред нас...

И ето — годините са изминали!

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

— Но, ваше благородие, моята дъщеря е едва на шестнадесет години...

— Ако греша — каза с лек любезен поклон дук Бъклей, като гледаше през монокъла си своята събеседница — и ако трябва да съдя по действителността, сър Норман Грей навремето не е бил потърпелив от моя син.

И добави по своя церемониален начин, като се обърна към Норман, който — горд и сияещ — стоеше до Астрид:

— Ако моят син бъде ощастливен, както сте вие, скъпи ми приятелю, аз наистина ще стана привилегирован баща.

Норман се поклони с развълнувана усмивка.

— Ние сме изключително щастливи и поласкани...

Но Астрид, бледа, със сълзи на очи го прекъсна:

— Ваше благородие разбира добре колко много ценим честта, която иска да ни направи. Но Дарлинг е още толкова млада! Не искайте да ни я отнемете така скоро! — добави тя с молитвено, почти детско движение. — Освен това вашето искане е така неочаквано... така ненадейно.

— Ненадейно? Неочаквано? Но, скъпа лейди Грей — запротестира дукът с широка усмивка, — синът ми Харолд ми откри преди десет години, че има намерение да се ожени за дъщеря ви!

— Преди десет години?! — Изглеждаше, че Астрид не разбира.

— Да, преди десет години, в една малка вила край Нил, Харолд направи на дъщеря ви предложение за женитба. Днес ме натовари да повторя официално това искане. И аз, който никога не съм могъл да откажа каквото и да е на единствения си и любим син, трябваше ли да се противопоставя на неговото желание, което от всички останали най-много отговаря на моето собствено?

Астрид наведе глава.

— Ваше благородие ни ласкае... — промълви тя.

Дук Бъклей се наведе и целуна ръката ѝ.

— Вярвам, скъпа лейди Астрид, че мога да ви обеща — вашата дъщеря ще бъде щастлива. Без да прибягвам към бащинското снизхождение, мога да ви уверя, че Харолд има много благороден характер: храбро сърце и благороден дух.

— В това сме сигурни — каза Норман с треперещ глас.

Незнаеща нищо за светлата съдба, която я чакаше, Дарлинг, още в дрехи на колежанка, се взе на велосипед с лейди Мъриел и лейди Мейзи в големия парк на Уест Хит в Ричмънд, където от четири години грижливо се попълваше нейното англосаксонско възпитание.

Самите дук и дукеса Бъклей бяха препоръчали на сър и лейди Грей — завърнали се в отечеството — това аристократично възпитателно заведение, в което се намираха и техните дъщери.

Леди Мъриел и лейди Мейзи, вече пораснали, с радост научиха за пристигането на тяхната някогашна приятелка, като си спомняха с много смях и веселие за далечната среща във вила „Мимоза“ в Ел Васта.

Много скоро, покорени от екзотичната прелест и русата дивота на Дарлинг, те я обикнаха извънредно много и винаги искаха да бъде с тях.

Двете семейства се срещаха на разходка, на игрищата за поло, на градински увеселения, навсякъде, където избраното общество на Лондон си даваше среща по време на „сезона“.

Веднъж на едно състезание с лодки в Хънлей дукесата беше казала на Астрид:

— Мила приятелко, ще дойдете, нали, на нашия малък празник по случай произвеждането на Харолд в чин морски поручик?

Астрид прие с удоволствие поканата.

На „малкото празненство“ в палата Бъклей имаше около двеста души.

Но за младия Харолд съществуваше само една личност.

В градината под венецианските фенерчета, където струите на водоскоците танцуваха, осветени в най-различни цветове, той се приближи към Дарлинг.

— Добър вечер, Мимоза!

— „Мимоза“? Защо? — питаха го небесносините очи.

— Защото тази вечер ми напомняте, че отдавна, на брега на Нил, казахте, че се наричате така. Спомняте ли си?

Не. Дарлинг не си спомняше.

— Бяхте толкова стеснителна и упорита! Приличахте на пеперудка, винаги готова да отлети... и не знаехте къде живеете...

— И сега почти не зная! — усмихна се Дарлинг и погледна около себе си из приказно осветената градина. — Струва ми се, че живея във вълшебен свят.

— Не знаехте нищо — нищичко. Не знаехте името си... не знаехте какво нещо е лъжата... (дори и днес не знаете!)... с една дума знаехте само да се изчервявате и да се смеете.

И Дарлинг, както и тогава, се усмихна и почервеня.

1 ноември

О, синя тетрадчице! Къде да те търся? Тук, в сърцето на дъждовния Лондон, от дъното на една кутия, която отдавна не съм отваряла, твоята обвивка ме поглежда с очите на далечното ориенталско небе. Отварям те и намирам написаните някога думи в бялата къща между дюните.

Само няколко думи:

„Дарлинг! Един ден, когато пораснеш и прелистиш тези страници...”

Днес Дарлинг е голяма. Но не за нея вземам отново тази тетрадка. Дарлинг ни напусна, тя не е вече наша; няма да носи вече нашето име. Остави го зад себе си заедно с колежанската си дреха, с учебниците и с детските си играчки. Леди Дарлинг Евадне Лоуден Бъклей, Дурхамска виконтеса, прекрачи прага на аристократическата къща на Хановер скуеър с наведена под перлената диадема глава, цялата облечена в бяло...

Изгубих я в мига, когато я чувствах най-много моя; в най-хубавия час за една майка: този кратък ефимерен час, когато дъщерята е още дете и е малко нещо като сестра; най-хубавия бягащ час, в който нишките на живота се събират и поспират за миг, за да отминат наново, да ни оставят пак, отнесени от по-бързия вихър на тяхната младост...

В този единствен, божествен момент майката и дъщерята се притискат една към друга с еднаква сила, с еднакъв трепет, с еднакво отчаяние.

Сърцето на дъщерята още вика: „Мамо, не ме оставяй!”. Сърцето на майката още вика: „Дъще, не ме напускай!”.

Но Предопределението разделя, откъсва едната от другата; праща едната към радостта, другата към скръбта; едната към любовта, другата към самотата; едната към живота, другата към смъртта.

И Дарлинг отпътува.

Този ден беше бледа. Приличаше на цвете, което линее под облаците на това северно небе, тъгува, че не е потопено в лазурния въздух и светлина.

В здрача на октомврийската утрин, когато откъм Тамиги се зададоха като из засада есенните мъгли, съпругът ѝ я отведе към любовта, към слънцето, към Италия.

О, рози на Ривиерата, отпечатайте върху страните на Дарлинг сладкия цвят на вашите листенца! Чудни води, развеселете я, блеснете в нейните светли очи! Апенински ветрове, Тоскански гори, оживете с балсама на вашите аромати нейното дихание! Сицилия, страна на любовта, постави върху устните ѝ смеха и песента!

О, цяла Италия, трептяща от нова младост, дай ѝ радостта на живота!

4 ноември

На борда на „Тебес“

Норман е извикан набързо в Египет. Кипят нови вълнения в тази нещастна страна.

Вече преминахме Гибралтарския проток. Отправихме се към Малта. Далече трептят лазурните брегове на Сицилия.

Моя Дарлинг, не можах да те видя за сбогом!...

* * *

Кайро, 20 ноември

Размириците са потушени.

На каква цена?

Не важи. Страната е спокойна.

Норман повтаря един израз, който си спомням: Нищо спокойно от заредена бомба.

* * *

5 декември

Самотна и тъжна съм.

Норман, за да ме развлече, ме развежда насам-натам, сред обществото, на приеми...

Оставям се да бъда въвлечена във вихъра на този лъжлив и пълен с ласкателства, празен и пуст живот; живот на трептящо самолюбие, на страст за развлечения, на бързина и лудост. Сякаш всички имаме вътрешни гласове, които не искаме да слушаме, тайнствени мъки, които искаме да потиснем с музика, приказки и смях.

А аз, облечена в прозрачни, вълнуващи се дрехи, както модата изисква, до Норман, блеснал в своята официална униформа, тичам от приеми на банкети, от театри на празненства, като крия, затворена в себе си, своята неизлечима меланхолия.

* * *

Четири часа сутринта. Връщам се от бала в Бетфорд-Мартин. Там имаше водовъртеж от полуголи същества и всички изглеждаха като юноши. Можеше да се види стилизираният силует на една петдесетгодишна дама: учудени очи, голо чело, голи рамене, грамадно деколте, покрити крака. Един наш приятел, поручик от Шотландската гвардия, ни я представи:

— Майка ми...

Когато минах покрай едно огледало, забелязах, че и аз изглеждам така. И не бих желала Дарлинг да ме види.

Дарлинг!... Ах, да бих могла да я взема и да избягам далече с нея, в усамотението на пустинята.

Пустинята!... Колко е спокойно и божествено да бъде човек сега там, в този час! Бързо се мръква и цялото небе става като опалов океан, а цялата земя блести в злато. В колибите и в селата старите феллахи се събуждат и поемат отново своя тежък труд; жените, мълчаливи и тъмни, се отправят със съд на глава към водите на Нил... Какво примирение, колко бедност в това жалко съществуване! Спомням си, че в Ел Васта, когато те, бедничките, минаваха пред вила „Мимоза“, Дарлинг тичаше навън, за да им даде някакъв подарък, храна: хлябът и маслото са много сладки и вкусни за малките деца, които тичаха встрани от тях слабички, мършавички. Тогава тези жени коленичеха и от благодарност целуваха дрехите ни, като ни наричаха „пратеници на Аллаха“.

Колко много благословии за толкова малкото добро, което можехме да им сторим!

Сега дните ми протичат безплодни, безполезни. Не правя вече никакво добро, не облекчавам вече никакво страдание, не съчувствам на никаква скръб.

И никой вече не ме благославя.

15 декември

Днес ходих да търся католическия мисионер, който живее в тъжния квартал на североизток от Езбекиех.

Той ми каза:

— Да, има толкова много неща за вършене. Но не вярвам... — добави той, като погледна облеклото и ръцете ми, — не вярвам, че вие, госпожо, бихте желали... бихте могли...

— Да, отче! Мога и искам полезно и смирено да служа!

Добрият отец направи всичко, за да ме разубеди.

Мислеше, може би, че това е преходен каприз на разглезена жена.

— Обезсърчителна е мизерията, госпожо; прилепчива — болестта; между феллахите се развиват опасни и неприятни болести: тифус, туберкулоза, шарка... Не се ли страхувате, госпожо?

— Не, не се страхувам.

— Като влезете в тези колиби, вие ще срещнете невежеството, подозрителността, ужаса от демони и от духове на злото. Вашите подаръци и вашите лекарства ще бъдат приемани или отхвърляни според съчетанието на планетите и фазите на луната... Смешно ли ви е, госпожо?

— Не, не ми е смешно.

— Ще видите заплашителния бич на възпалението на очите, което всяка година сграбчва по хиляди туземци; ще видите мухи, залепени по клепачите на болните, които не ги пъдят, понеже смятат, че са пратени от Алаха... Не потръпвате ли, госпожо?

— Не. Не потръпвам.

* * *

Заведена от него, аз проникнах в мизерни колиби, за да занеса хляб и някои необходими неща. Каква бедност! Каква нищета!

Мисионерът ме придружава спокоен и тих, привикнал към тези страдалчески гледки. Аз се вълнувам и плача.

— Но, отче, защо са толкова бедни? Защо трябва така да страдат? Умират всички от глад!

Добрият старец със своята добра осведоменост ми обяснява:

— Та какво искате, госпожо?... Земите, така плодородни на ориз и житни растения, са запазени сега само за култивиране на памук. Бенът в Асуан, откъдето се направляват водите, служи само за напояване на памука, в ущърб на житото, което би трябвало да изхрани туземците. Разбирате ли — добавя той усмихнат, — Англия извлича грамадни изгоди от памучната култура...

* * *

Норман не се противопоставя, но не одобрява тази моя благотворителна дейност. Той намира, че е странно една здрава жена да чувства нужда да стане образец на пожертвователност, да се раздава на тези, които страдат.

Той не знае, нито разбира, че аз не отивам да раздавам, а да търся утеха.

— Нека бъдат светли дните ти!... Слънцето нека свети над дома ти!... Нека палмата те храни с плодовете си и изворът нека утолява жаждата ти!... Нека щастието бъде с тебе!

Тези искрени пожелания разведряват целия ми ден. И мисля: „Ако имах син, бих желала да бъде мисионер, както благият свещеник, който ме придружава. Бих желала той да израсне в пустинята, далече от суетата на светските възгледи и предразсъдъци, бедността да му бъде училище, жертвата да му бъде религия, а награда да му бъде душевният мир. Свободен и щастлив под великото слънце, под недостижимите звезди, духът му без страх да се стреми и възвисява към Бога“. Ако имах син...

* * *

4 януари

Вчера имаше нов опит за бунт, който скоро бе потушен с несравнима жестокост.

За да протестират срещу нашите груби потиснически мерки, хиляди арабски жени се събраха на площада в Кайро и останаха там — черна маса, мълчалива, трагична в своето голямо обезсърчение, — като подлагаха гърбовете си на ударите на английските войници.

Резултатът: двадесетина убити и няколкостотин ранени.

Зораида, прислужницата туземка, ми разказа, че между ранените се намира и един твърде забележителен египтянин: един велик господар, казва тя, един апостол, водач на феллахите, който е бил ударен с бич.

Попитах я за името му. Тя не можеше да ми го каже.

Днес, когато излязох с Норман, пред нашата къща стоеше един стар арабин. Той наведе глава, когато ние минавахме.

Тази вечер, когато се връщах сама, видях, че той беше още там. Но този път ме гледаше в лицето.

Познах го. Беше Ибрахим! Още по-слаб, още по-призрачен от някога.

Ибрахим!... Кой знае какво ли искаше? Не се спрях.

Изкачих стълбите с тичане, със смутено сърце.

Отново ме търси. Още чака! Какво ли ще иска от мене?

* * *

Слязох, заговорих го.

С тих, треперещ глас ми каза, че господарят му е ранен. Караше ме настойчиво, с молитвено скръстени ръце, да отида при него.

Чувствах, че нещо ме стиска за гърлото. Не можах да отговоря. Направих само знак на отказ с глава: Не!

Сигурно в очите ми е прочел голяма скръб. Наведе глава и си отиде, без да продума.

Неспокойна, развълнувана съм. Не зная какво бих желала да сторя, какво би трябвало да направя.

Моят отказ може би е бил жесток. Толкова страдащи съм посетила и облекчила досега... Защо не и него?

Тази вечер съм сама. Ако отида?... Но не! Ще бъде истинско предателство към Норман.

** * **

Не видях вече Ибрахим. Но Зораида забеляза, че по благоволение на Аллаха „великият господар“, толкова много обичан от феллахите, оздравява.

** * **

За последен път се върнахме с мисионера между моите бедни. Норман вече ми отнема тази утеха. Бои се, че го излагам по този начин. И може би нещо повече — че се излагам на опасности и обиди от страна на туземците, които не са добре разположени към европейците. Той не знае колко ми са предани те; не знае колко смирени и добри са...

Връща се празнотата на моя живот.

Много съм скръбна.

20 май

Господи, Господи! Благодаря ти!

Дарлинг се връща! Неизразимо е щастието ми. Сърцето ми е извънредно малко, за да задържи цялата ми радост. Харолд ще я доведе, преди да тръгне през Порт Сауд за ново дълго пътешествие.

Дарлинг ще остане с нас до Коледа.

Струва ми се, че сънувам. Светът е подновен, променен! Ето, вървя по улиците, струва ми се, че на всички ще извикам, за да изразя щастието си: „Дарлинг се връща!“.

Как всяко нещо ме вълнува! Искам никой на света да не бъде скръбен. Искане ми се да се усмихвам на всички натъжени, да облекча всички страдащи. Влизам в една черква и коленича, кланям се и благодаря. Сетне отново се връщам към слънцето. А сърцето ми пее.

О, синя тетрадчице, наново те затварям. Щастието не може да се описва с думи.

Дарлинг се връща!

Норман и Астрид отидоха да чакат младите съпрузи в Порт Саид.

Минаваше пладне, когато параходът тържествено и бавно влезе в пристанището.

Дарлинг, висока и нежна до Харолд, се навеждаше през оградата на най-горното мостче и развяваше небесносин воал.

Сърцето на Астрид биеше силно.

Сетне спирането на парахода продължи безкрайно, мъчително. Астрид и Дарлинг се гледаха, като се усмихваха една на друга от време на време с леки жестове на нетърпение и раздразнение.

Бяха толкова близко и при това разделени от тази глупава ивица вода, от бялата стълба, която още не беше освободена за минаване.

Най-сетне се даде заповед за слизание. Астрид конвулсивно стисна ръката на Норман...

Ето я най-сетне! Ето я да слиза срещу тях, сияеща до младия и горд морски офицер...

Но Дарлинг ли беше, наистина ли беше Дарлинг това прекрасно видение? Тази модерна силфида, с бяла плът като гардения, с ясносини очи под безукорната извивка на веждите? Астрид с възхищение, забъркана от прекрасното същество, което ѝ се струваше така странно, което ѝ вдъхваше дори уважение... докато я почувствува в прегръдките си. Тя притисна лицето си към нейното с хълцане от обич:

— Мамо!...

Последваха дни на щастие, на спокойствие, на съвършен мир. Дори Харолд при един кратък престой в Червено море можа да се върне за малко при тях в Кайро.

Отпътува обратно с наскърбено сърце след този щастлив, но кратък престой при любимата съпруга.

Най-сетне, през януари, когато обиколката му беше завършена, той се завърна с намерение да отведе Дарлинг в Англия.

Но тогава домашният лекар Матейъс се противопостави, като ги посъветва да останат при по-мек климат. Понеже едно желано събитие щеше след няколко месеца да увенчае щастието на съпрузите, той намираше, че не е подходящо младите да направят толкова дълго пътуване, за да напуснат хубавото слънце и да отидат през зимата в Лондон.

И така се реши очакваното през месец април събитие, вместо да стане в тържествения дом на дук Бъклей в Лондон, да бъде сред интимното веселие на малката група, в съседство с пустинята.

Така Дарлинг, слънчевият лъч, остана в къщата на родителите си.

„Слънчев лъч“? Може би по-точно би било, ако се каже „лунен лъч“, толкова прозрачна и ефирна беше нейната красота.

Майка ѝ се грижеше неспокойно за нея и спохождана от неочаквани и закъснели угризения, се питаше дали не е тя виновна за нейната толкова нежна грация. Възвръщаха се в мисълта ѝ онези отдавна изминали дни във Фолкланд, ужасите ѝ, лудите пристъпи на безпокойство преди раждането на Дарлинг. Спомняше си за несправедливото си желание да изчезне от света заедно с нероденото си още дете... Не е ли всичко това престъпление към дъщерята?

Дарлинг четеше в очите ѝ тези тревоги, без да разбира тайнствения им източник; и я успокояваше, молеше я с пламенен глас и нежна усмивка да бъде спокойна.

Египетският април се изви горещ и задушен над пустинята. Цветята, които пролетта донася по Средиземноморието, бяха пречупени от страшен ураган. Пясъчни вихрушки, прах се носеха из въздуха, жълтеникави облаци покриваха слънцето, без да премахнат задуха.

И Дарлинг, нежното цвете, вече попарено от облаците на Севера, скланияше все по-надолу главата си при духането на тия огнени ветрове.

Събитието приближаваше. В къщата вече се тревожеха, ходеха нагоре-надолу, бързо се чуваха викове, даване на нареждания; кратките усмивки говореха за безпокойството при последните приготовления.

Болногледачката англичанка се луташе насам-натам в бялата си престилка. И в една малка стаичка, весела и светла, се белееше в очакване детска люлка.

Доктор Матейъс идваше често и навеждаше над леглото на Дарлинг малко плешивата си глава с набръчкано чело.

— Смелост! — казваше той, като бащински я потупваше с пръсти по бледото лице. — Търпение!... Смелост!

И се обръщаше към другите, като снишаваше гласа си:

— Малко е отпаднала... обхванала я е инертност. Трябва да се боим от това...

„Инертност“. Тази дума сякаш от устата на лекаря придобиваше някакво ново заплашително значение. Повтори я с тих глас, когато говореше с болногледачката: „Не бих желал инертността да надмогне!“. След това последваха други думи с още по-тих глас.

Дарлинг, бледа, със затворени очи, не слушаше; Астрид, наведена над нея, бледа повече от нея, не чуваше.

И тази дума летеше в спокойната стая като пеперуда с бавни криле, трептяща леко над почиващата Дарлинг:

— „Инертност!“

При залеза на един априлски ден Животът и Смъртта се срещнаха на прага на стаята на Дарлинг.

— Моят час настъпи — каза Животът.

— Моят час настъпи — каза Смъртта.

И влязоха заедно.

През цялата нощ Астрид не помръдна от леглото на дъщеря си, разтърсвана и тя от болки като нея, тръпнеща при всеки неин гърч, като държеше в ръката си нейната изморена от болки ръка.

Най-сетне, призори, Дарлинг си отдъхна, бяла и спокойна. Събитието мина, изпитанието беше надмогнато. Астрид — неподвижна, като задържаше дишането си, все още държеше малката ръка в своята. Никаква влага, никакъв огън и никакво потръпване вече; ръката отпусната и студена, много студена.

— Спи! — прошепна Астрид тихо на доктора и болногледачката, които влизаха на връщане от далечната стая с детската люлка.

Лекарят се приближи, като грубо отстрани Астрид от леглото. Той се наведе над спящата; сетне се изправи изведнъж с пресипнал възглас.

Болногледачката притича; сетне застана неподвижна.

— „Вътрешен кръвоизлив... инертност... удар...“ — Простите думи летяха като черни прилепи и удряха тъмните си криле в стените на тихата стая.

Астрид остана за миг като вкаменена, без да разбира. Сетне извърна очи...

И падна на земята.

Някой взе ръката ѝ и като я повдигна, възвърна съзнанието ѝ към живот.

Безсилна, отпусната, Астрид се остави да я изведат от стаята; приличаше на сомнамбул, на безумна. Чуваше, че някой плаче, плаче... Кой плаче така?... Тя ли беше?... Да! Тя плачеше.

Защо плачеше?...

С вик си спомни.

Дарлинг!... Дарлинг е мъртва!

Тогава някой се наведе над нея, стисна ръката ѝ...

— Не ме стискайте така. Оставете ме!... Искam Норман! Къде е Норман?

— Тук съм, тук съм.

— Защо... защо ме теглиш така? Защо не ме оставиш с нея?

— Ела.

— Къде ме водиш? Какво има?... Норман! Защо не плачеш? Защо лицето ти е така ужасно?

С нов вик на отчаяно безпокойство, на безнадеждна любов Астрид стисна главата си с ръце. Детето на Дарлинг!... А Дарлинг е мъртва.

— Норман! Норман! Тя няма да види детето си!... Тя няма да види вече нищо. Никога!... И няма да ме види как плача!... Тя, милата, смирената, милостивата, ако би ме видяла, не би ме оставила да плача така!

— Ела да видиш детето.

— Да!... Детето... Но не мислиш ли за нея?... Не плачеш ли за нея?

— Мълчи! — Гласът на Норман прозвуча като груба заповед. Ръката му я стискаше като клещи. — Трябва да видиш детето.

С олюляване и хълцане Астрид влезе в малката бяла и светла стая.

Болногледачката, която беше седнала до люлката, стана и излезе.

Денят беше настъпил; слънцето пареше вече. И светлината на деня беше ужасна. Като си спомни за Дарлинг, която толкова много обичаше слънцето, като си спомни за нея в тъмната и затворена стая, със затворени очи, Астрид отново избухна в плач.

Но Норман, който все още стискаше ръката ѝ, я завлече до люлката. Спря се и с рязко движение ѝ посочи детето:

— Погледни!

Астрид се наведе...

В люлката, между белите дрехи, лежеше едно крехко същество. Върху лицето му с цвят на слонова кост се отвориха две големи черни очи.

Астрид потрепери; отстъпи назад. Ужасеният ѝ поглед потъна в кадифената дълбочина на тези очи, очи, каквито никога не беше виждала на лицето на никое дете. Това ли беше синът на русия Харолд и още по-русата Дарлинг?

Това малко същество, с тези тъмни коси, черно-синкави коси върху бялата възглавница?... Нежните му клепки правеха дълбоки сенки около очите... Къде беше небесната светлина в погледа на новороденото? Защо кожата му не е светла и защо не прилича на листенца на роза, потопена в мляко?

Астрид трепереше.

— Норман!

Но Норман не беше вече в стаята. Беше я оставил сама.

Наведена напред, на върха на пръстите си, Астрид отново се приближи до люлката и започна да разглежда детето.

Да... тези великолепни черни очи бяха още отворени и бяха отправени към нея...

Изведнъж Астрид разбра. Няма нито капка съмнение. Ориенталска кръв — арабска кръв! — течеше в жилите на това създание, разцъфтяваше под нежната кожа, блестеше в тъмните очи. Тъмна кръв, предадена от нея, през жилите на нейната дъщеря, в новороденото създание.

Капризната и непреклонна природа през едно поколение налагаше отново своята власт. Дарлинг, толкова бяла и руса, Дарлинг със златните коси, с бялата като мляко плът — беше дъщеря на Саад Насър!

Астрид беше сломена. Действителността се стовари върху нея.

Болногледачката влезе.

— Лорд Харолд ви вика, милейди.

Астрид се изправи и със стъпки на автомат излезе от стаята, премина коридора.

Застана пред полутъмната стая, в която свещите разпръсваха трептяща светлина, и направи отчаяно движение с протегнати, молитвено заловени една за друга ръце.

— Прости!...

Оттам продължи като лунатик към салона. Влезе.

Ето я срещу двамата мъже.

Изправени до прозореца, те я чакаха. За миг нито един от двамата не се помръдна; сетне Норман направи крачка напред и я загледа. Трагичният поглед на тези светли очи между порозовели клепачи я накара да потръпне, спря я неподвижна на прага на стаята.

— Норман!... Харолд!... — Гласът замря в гърлото ѝ. — Викали сте ме... — Отправи тревожен поглед и към единия, и към другия. Сетне с отчаяна смелост: — Вие трябва да разберете... може би сте разбрали вече какво ужасно признание трябва да ви направя...

Те я гледаха неподвижни, без да продумат, без да помръднат. Тя почувствува пропастта, която я отделяше вече от тези двама мъже, всеки поглед, на които излъчваше гордост и лоялност.

Трепереща, тя протегна ръце.

— Не зная... не зная как да ви кажа... не зная как да призова вашата милост!

Не отговориха.

— Кажете ми една дума! Кажете ми, че сте разбрали...

Нищо.

— Защо мълчите? Защо? — Гласът ѝ беше остър и задавен. — Или искате да полудея? Да се самоубия?

Тя се олюля. Харолд направи крачка напред и я прекъсна.

— Мълчете! — каза. — Смъртта произнесе вече присъдата... кой трябва да умре...

Астрид извика, извика като луда. Като отстъпи назад с широко разтворени от ужас очи, с бледи отворени устни, извика:

— Грешка! Грешка!

Норман скочи напред и застана до Харолд.

— Да! — Гласът му беше груб и сподавен. — Смъртта само може да измие петното, нанесено на нашето име и на нашата раса.

— Смъртта... петно... За кого? За кого говорите?

Норман посочи с рязко движение към стаята на мъртвата. С рев Астрид се улови за тази протегната ръка.

— Как се осмелявате? Как се осмелявате? За Дарлинг ли, за тази светица, за този ангел ли се осмелявате да говорите така?

Норман я задържа, раздруса...

— Астрид! Нещастнице! Нашата дъщеря е била недостойна. Недостойна за твоята любов! Недостойна за този, който ѝ довери честта си.

И Харолд плачеше, отчаяни хлипове разкъсваха гърдите му.

— Вината е наша, Астрид — продължи Норман. — Ние много я обичахме. Бяхме слепи и луди в нашето обожание към нея. И нейната бедна крехка душа се е погубила.

Ах! Така, така ли мислеха те?... Мислеха, че Дарлинг е виновната, че тя е изменницата. Приписваха на Дарлинг нейната вина! Върху това небесно, безгрешно лице падаше неправдата, грехът. Безчестието бичуваше това бездушно тяло, удряше се в малкото безгласно сърце, раздрусваше тази още неизстинала плът, за да разкрие следите на едно тъмно прегрешение.

— Ужасно е, чудовищно е това, което казвате, което мислите...

Върховният момент на възмездие бе настъпил. Изправена, призрачна, Астрид издигна глава:

— Не е Дарлинг... Не! Дарлинг не е изменила! — Гласът ѝ секна неочаквано. Стори ѝ се, че чувства върху устните си една лека ръка, на ухото си шепот, полъх...

— Мълчи!

Чий беше този глас? Дали гласът на Дарлинг? Тя ли я караше да мълчи?

Дарлинг, за да се избегне всякаква буря, всякакво недоразумение, Дарлинг непрестанно в скръб и срам ѝ предлагаше може би своята невинност. Нейният дух, издигнат вече до звездите, се отказваше от наметалото на чистотата, за да падне то върху майка ѝ и да я запази. Дарлинг ли ѝ внушаваше да мълчи?

Или това беше нейната страхливост? Не беше ли демонът на злото, който ѝ вдъхваше долната измама?

Разбира се, по-лесно беше да мълчи. Астрид се боеше от тези двама мъже, ужасни и нещастни, които ще нададат срещу нея своя вик на омраза, ще пламнат в гняв срещу измамата... А Норман?... Не беше ли по-добре да мълчи от милост към Норман? Не стигаше ли, че за него светлината на живота залязваше зад гроба на Дарлинг, та

трябваше и тя да разруши цялото му минало? Цялото му слънчево минало на обич и любов?... Трябва ли тя в един миг, с една само дума да опустоши душата му, да пречупи вратата му, да превърне в ужас всеки изблик на радост? Всичко, всичко за него ще стане чудовищно: чудовищна женитбата, чудовищно съжителството им, чудовищна всяка тяхна любовна усмивка. И той няма да може да се обърне назад, да насочи мисълта си към нещо от миналото, без да потръпне от срам и отвращение.

Да! Да! Трябва да мълчи. Да приеме от Дарлинг върховната жертва.

— Харолд! — Беше гласът на Норман, нисък и треперещ. — Ти не заслужаваше това опетняване, този срам. От името на моето облято в кръв сърце ти искам прошка за обидата, която моята дъщеря ти е нанесла.

— Не! — с вик се хвърли Астрид върху Норман. — „Твоята дъщеря“? Не. Дарлинг не е твоя дъщеря!

Норман отстъпи назад, олюля се... Сякаш гръм го удари.

Астрид, трепереща, блънуваща, продължи:

— Обидата не е нанесена на него... а на тебе. Дарлинг не е изменила. Изменницата съм аз!

Лицето на Норман изрази ужас, но той нито проговори, нито се помръдна.

— Не чуваш ли?... — задъха се Астрид. — Не ме ли разбираш?... Преди да се омъжа... преди да бъда твоя... аз принадлежах другиму!

Лицето на Норман се сви от болка. Но пак не проговори. А Астрид, като обхваната от буйство, от необходимост да се обвинява, да се унищожи, настояваше:

— Спомни си, Норман! Спомни си! Бяхме годеници и ти замина, отиде в Судан, остави ме зле... не си ли спомняш? Не помниш ли? Бях възбудена, луда... Избягах в пустинята...

Тогава Норман сякаш изгуби разум и направи опит да се нахвърли върху нея.

Но Харолд, дотогава неподвижен, се спусна напред и го задържа.

— В тази къща има мъртва! — каза с глух глас той. — Имайте уважение!

Сетне, обезпокоен, треперещ, той се обърна към Астрид.

— Не разбирам — промълви, — не разбирам какво отношение може да има това, което казвате, към случилото се...

И учуденият му поглед се движеше от единия към другия.

Но никой от двамата не го слушаше.

— Избягала си... с кого?

— Не питай!

Той я улови за ръце, тласна я на земята и с почервенияло лице ѝ извика:

— Трябва да кажеш! С кого?

— Никога няма да кажа!

Изведнъж Норман потрепери при появата на нова мисъл в съзнанието му. Лицето му се проясни.

— Лъжеш!... Лъжеш!... За да спасиш дъщеря си!... За да я защитиш!

Харолд, като стисна главата си с ръце, се опитваше да проникне в неясния смисъл на тези думи.

— Да! Да! Лъжеш! — викаше Норман почти с плач. — Закълни се — гласът му я умоляваше, — закълни се, че това е лъжа. Закълни се в името на нашето нещастно и изгубено дете...

— Не — извика Астрид полудяла, — не! Кълна се, че ти измених! Кълна се, че те обезчестих! Кълна се, че преди да бъда твоя, принадлежах на друг мъж... И този мъж беше египтянин!

Мълчание се възцари: ужасно мълчание, гробно мълчание.

Но Астрид започна отново — възбудена, безумна:

— Да... да... беше египтянин... беше мъченик, герой, затворен от вас, видял е убити от вас своите другари, разрушени идеалите си, онеправдана родината си... Искях да изплатя един дълг, да отмъстя за едно престъпление...

Норман се хвърли към нея, като я удари... сетне изведнъж се спря със свити в пестници ръце. О! Ако всичко това е вярно, ръцете му никога вече няма да се допрат до нея. Почувствува, че ако я докосне, ще я удуши.

Астрид с протегнати ръце се беше обърнала към Харолд:

— Харолд! Разбираш ли, разбираш ли, че Дарлинг е била невинна? Кажи ми, че разбираш и че вярваш — това бедно момче е твой син! Ако Дарлинг, като му е дала живот, му е предала и арабска

кръв, тази кръв е била първо в моите жили и в моето тяло поради моята вина!... Аз съм виновна!

Харолд Бъклей потръпна. Той се наведе над нея ужасен.

— Прости! Харолд... прости! Не знаех това, когато ти я дадох, кълна ти се, Харолд, че не знаех!...

Младият мъж мълча един миг. Сетне каза със студен и сдържан глас:

— Госпожо, не ще отхвърля нито едно от моите задължения; не ще се откажа от никаква отговорност. Но едно петно на безчестие пада върху името ми. И аз ви моля да ме избавите от последното безчестие: да занеса в бащиния си дом детето на вашата дъщеря.

Не почака за отговор. Като се изправи с целия си ръст, със студено достойнство напусна стаята.

В тишината, която последва, отвън достигна шум от много гласове, някакво пеене на свещеници. Но Норман не чу. Чувахе само гласа на Астрид, която беше паднала в краката му и ридаеше.

— Бях ти казала, Норман, преди да излезеш... преди да отидеш с войниците си да извършиш онова несправедливо дело... да стреляш срещу невъоръжените... да опустошаваш и подпалваш онова бедно село на феллахите...

Норман прокара ръка по челото си. Струваше му се, че сънува ужасен сън. Селото на феллахите?... За кое село говореше? Колко села беше опустошавал и подпалвал по пътя си!...

— Аз, отчаяна, луда, отидох да спасявам... и така съгрехих! Ах, Норман! Докато ти извършваше клане в това село, същото правеше и в моята душа! Докато ти стреляше срещу тези бедни колиби, подпалваше и моите вени... Когато призори ти тъпчеше пепелищата, беше отнета и потъпкана и моята невинност!...

Отчаян вик се откъсна от гърдите на Норман.

— Но сетне... сетне исках да ти го кажа, Норман! Исках да ти доверя всичко...

При мисълта за безчестието, за лъжата, траяла толкова години, на Норман се стори, че губи разсъдък. Обхванат от силен гняв, с почервенели очи, той вдигна ръка, за да проклина, да наказва...

— Да... да... убий ме! Унищожи ме! — проплака Астрид, легнала пред краката му.

И в този момент до слуха им достигна тихото пеене на свещениците:

*„Si iniquitates observaberis, Domine:
Domine, quis sustinebit...”*

Проклятието върху устните на Норман замря в ридание. Ръката му се отпусна. Гласът на умрялата, невинната, прозвуча в дълбочината на сърцето му:

— Не проклинай!... Моли се!

Два пъти вече сирената на „Пенинсулар“ изсвири. Третото изсвирване, продължително и провлачено, беше последният сигнал за тръгване.

Бавно мостчето беше вдигнато. Ивицата вода между брега и парахода започна да се увеличава.

Параходът потрепери и величествено пое пътя си.

На палубата, облегнати на перилата, лорд Харолд Бъклей и сър Норман Грей, изправени и сериозни в своите военни униформи, за последен път гледаха белия ориенталски град, който се губеше в трептяща светлина.

Зелено-синята пропаст между тях и тази земя, между тях и драмата на миналото се увеличаваше.

Връщаха се в отечеството. Връщаха се сами, като оставиха зад себе си всичко, което беше представлявало техен живот, тяхно щастие и тяхно нещастие.

Загубени завинаги бяха тези две руси същества, които бяха обичали. Като бледи образи се мяркаха те в съзнанието им. Отделени от тях завинаги: едната поради Божия повеля, другата поради хорска повеля. Едната изчезнала в тържествеността на смъртта, в една малка бяла гробница в Кайро; другата — скръбна и отчаяна, с дете на ръце, се движеше с несигурни крачки към несигурно бъдеще.

Пламналата египетска земя изчезна зад хоризонта. И двамата мъже обърнаха чела на север. Мълчаливи, неподвижни, с дух от гранит, те отиваха към света на своите желания: забравата.

Параходът следваше пътя си.

Премина от лазурното Средиземно море през Протока към студените мъгли на Севера.

Отдалечи се към белите скали на Британия...

Далече зад линията на планините, в далечната Сахара трептеше още вечерната светлина; но Либийската пустиня тънеше вече в своя мастиленосин здрач.

По канала Зомор премина една лодка, която процепи тъмните води и се отправи към селцето Ел Абид.

Розите в градината на голямата мавританска вила спяха вече под първите звезди, когато вратата се отвори, натисната от нежната ръка на една жена, облечена в дълги черни дрехи.

Под дърветата на алеите тя премина като сянка.

На ръце носеше дете.

Премина бързо градината, спря се... поколеба се... почувствува се почти объркана.

Шепот от гласове, неспокойно тичане на сенки, облечени в бели дрехи, протягане на ръце, за да я повдигнат и подкрепят...

Тъмни ръце я освободиха от скъпия товар... тъмни лица я заобиколиха с трогателни усмивки...

И от височината на мраморната стълба един приятен и сериозен глас я поздрави:

— Добре дошла в твой дом, о, бяла страннице!... Добре дошла в твоята градина, о, уморено цвете!

Издание:

Ани Виванти. Аз съм виновна

Италианска. Второ издание

ИК „Хермес“, Пловдив, 1992

Редактор: Румена Кюлиева

Коректор: Ева Егинлиян

ISBN: 954-459-009-9

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.